



MÁTRA

Térségi Aktív Turisztikai Stratégia

TÉRSÉGI HELYZETFELMÉRÉS & ÉRTÉKELÉS

2021.

Megbízó:



Készítette:



Dr. Kukely György
Rácz Andrea

Dr. Fehér Balázs
Varga György
Dobozi Eszter
Zábrádi Zsolt

Tartalomjegyzék

I.	HELYZETFELMÉRŐ TANULMÁNY	4
I.1	Bevezetés.....	5
I.2	A térség bemutatása az aktív turizmus szempontjából	7
I.2.1	A térség lehatárolása.....	7
I.2.2	Természetföldrajzi helyzet és területhasználat.....	9
I.2.3	Kulturális értékek.....	19
I.2.4	Elérhetőség értékelése	21
I.2.5	Szolgáltatásokról általában.....	26
I.3	Értékelés az egyes jármódokra való alkalmasság szempontjából.....	32
I.3.1	Gyalogos természetjárás	32
I.3.2	Kerékpáros turizmus.....	39
I.3.3	Síturizmus	45
I.3.4	Lovas turizmus.....	49
I.3.5	Vízi turizmus	51
I.4	Szervezeti rendszer.....	53
I.4.1	Közigazgatási és állami szereplők.....	53
I.4.2	Vállalkozások és civil szervezetek.....	54
I.4.3	Meglévő együttműködések és fejlesztési stratégiák.....	55
I.5	Következtetések	58
I.5.1	SWOT-elemzés.....	58
I.5.2	A térség profilja	61
I.5.3	A turizmus jelenlegi és az aktív turisztika jelenlegi és potenciális célcsoportjai.....	62



MEGÉRTI
Magyar Energetikai Gazdaságtervező és
Értékelő Tanácsadó Iroda Kft.



**Aktív-és
Ökoturisztikai**
FEJLESZTÉSI KÖZPONT



I. HELYZETFELMÉRŐ TANULMÁNY

I.1 Bevezetés

A Magyar Turisztikai Ügynökség 2030-ig szóló turizmusfejlesztési stratégiájához illeszkedve az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ vezetésével Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia készül. Ehhez kapcsolódva három mintaterületre térségi fejlesztési stratégia is kidolgozásra kerül: egyik a Mátra Térségi Aktív Turisztikai Stratégia. A széleskörű partnerségen alapuló stratégiaalkotás folyamata során 2020 decemberéig elkészül a helyzetfeltárás, majd 2021 első negyedévében a célrendszert és a cselekvési tervet dolgozzuk ki.

Jelen helyzetfeltáró tanulmány fókuszai:

- a kiválasztott térség lehatárolása;
- a térség aktív turisztikai szempontú bemutatása;
- a térség részletes értékelése az aktív turizmus egyes jármódjai szempontjából (vonzerők, meglévő és potenciális útvonalak; szolgáltatások, információ-kommunikáció);
- egységes adatbázis létrehozása a térség aktív turisztikai kínálatáról és a kapcsolódó szolgáltatásokról;
- rövid, lényegre törő értékelés a térségi profil ismertetésével.

A térségi stratégiai tervezés eddig lezajlott lépései a következők voltak:

- 2020. november 6-án került megrendezésre az első térségi workshop, amelyen több mint 30 résztvevő, köztük országgyűlési képviselők, megyei közgyűlési elnökök, polgármesterek, állami, gazdasági és civil szervezetek képviselői voltak jelen online formában
- a Mátra aktív turisztikai fejlesztése szempontjából fontos helyi szereplőkkel személyes interjúk készültek
- a települési önkormányzatokat külön kérdőívvel is megkerestük¹
- az egyes jármódokhoz kapcsolódó szervezetek, szövetségek közvetlen megkeresése is megtörtént
- desk research keretében megtörtént
 - a táji, természeti, kulturális és egyéb attrakciók felmérése és értékelése
 - turisztikai szolgáltatások felmérése és értékelése, egységes adatbázisba rendezése
 - meglévő (kijelölt) aktív turisztikai útvonalak és potenciális útvonalak felmérése és értékelése egységes adatbázisba rendezése
- térinformatikai adatbázis készült az egyes jármódokhoz kapcsolódó útvonalakról, pihenőkről, a térségben lévő attrakciókról és szolgáltatásokról

A térségi stratégiai tervezés következő lépései:

- A helyzetfelmérési és értékelési munka főbb eredményei, megállapításai a partnerségi tervezésbe bevonásra kerülő kulcsszereplőkkel megvitatásra kerülnek.
- a helyi partnerekkel együttműködésben, velük közösen kerül megfogalmazásra az érintett térség aktív turisztikai **jövőképe és célrendszere**, számszerűsíthető célokat és intézkedéseket megfogalmazva. Ehhez kapcsolódóan 2020 januárjában kerül megrendezésre a 2. partnerségi workshop.

¹ <https://forms.gle/cruTmjgRfZTmDKgF7>

- a célrendszerére alapozva **részletes cselekvési terv** kidolgozása történik (határidőkkel, felelősökkel, hozzávetőleges költségekkel), mely kiterjed az útvonalakra, attrakciókra, szolgáltatásokra, promócióra és marketingre és meghatározza a főbb fejlesztési kritériumokat. A cselekvési terv kidolgozása szintén a helyi szereplőkkel együttműködésben történik. Ehhez kapcsolódóan kerül megrendezésre a 3. partnerségi workshop 2020 februárjában.
- a cselekvési tervre alapozva konkrét **projekttervek** készülnek, melyek tartalmazzák a tevékenységek és a megvalósítás leírását, kitérnek a lehetséges műszaki megoldásokra, marketing, szervezeti és pénzügyi elképzelésre.
- a stratégia és cselekvési terv alapján vázlatos **szervezeti és pénzügyi terv** is kidolgozásra kerül. A szervezeti terv javaslatot ad a stratégiában, cselekvési tervben és a projekttervekben javasolt célok, intézkedések és fejlesztések eredményes megvalósításának szervezeti hátterére, az egyes szereplők feladataira, a szereplők közötti együttműködésre és annak mechanizmusaira. A pénzügyi terv a fejlesztések mellett kiterjed a működtetés költségeire és azok finanszírozási forrásaira is.

A Mátra térségére készülő Aktív Turisztikai Stratégiával párhuzamosan a **Kékestetőre és környékére külön részletes tanulmányterv, beruházási programterv készül**. Az abban foglalt főbb megállapítások, fejlesztési elképzelések és programelemek jelen dokumentum stratégiai munkarészébe épülnek be.

A feladatvégzés illeszkedik a 1663/2020. (X. 15.) kormányhatározatban is megjelenő, 2021. június 30-ig elkészítendő „Mátra aktív kikapcsolódást szolgáló, turisztikai és sportcélú fejlesztési programhoz”.

Az ezen szempontok alapján definiált magterület 2 megye (Heves és Nógrád) 33 településének közigazgatási területét érinti³.

A térség határvonalát képezi nyugatról a Zagyva és a völgyében futó 21. sz. főút, keletről a Tarna, északon a 23. sz főút, délen pedig a 3. sz. főút. A Zagyva-és Tarna-völgy táji szempontból ugyan nem része, mégis szorosan kapcsolódik a Mátrához, hiszen ott vannak a nagyobb települések (belépési pontok is), térségi utak, kerékpárutak, vasútvonal is. A **belépési pontokat** a Mátra peremén elhelyezkedő járásszékhely városok (Gyöngyös, Pásztó, Bátonyterenye, Pétervására) jelentik, de a térség szempontjából Eger, mint közösségi közlekedési gócpont, szintén fontos érkezési pontként definiálható.

A tervezési terület a Mátra-vidék középtáj hét kistáját öleli fel, amelyből öt a teljes területét lefedi, míg a Mátraalja két kistájának északi pereme tartozik bele. A magterület két megyét és 6 járást lefedő 33 településének többsége községi jogállású, a városok a peremterületeken találhatók. A Mátra térségében több mint 96 ezren laknak, noha az ezredforduló óta a lakosság létszáma 16%-kal, mintegy 16 ezer fővel csökkent.

Turisztikai szempontból jelenleg a Magas-Mátra rendelkezik országos vonzerővel, az attrakciók és a turisztikai szolgáltatások többsége is itt koncentrálódik. A stratégia szempontjából cél a korábban kevésbé fókuszban lévő területek, így például a Nyugati-Mátra aktív turisztikai feltárása, potenciáljának hatékonyabb kihasználása; s ugyanígy a Parád-Recski-medence, a Mátralába és a Mátraalja kistájak turisztikai lehetőségeinek hatékonyabb bevonása. A stratégia-készítés során a Mátra egységes turisztikai brandként történő kezelése, a már kiépült aktív turisztikai centrumtársaságok, így a Kékes és környezetének fejlesztése, attrakcióinak és szolgáltatáskínálatának minőségi bővítése továbbra is kiemelt figyelmet kap.

³ Abasár, Bátonyterenye, Bodony, Domsztló, Dorogháza, Gyöngyös, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Kisfüzes, Kisdána, Markaz, Mátraballa, Mátraderecske, Mátramindszent, Mátraszentimre, Mátraterenye, Nagyréde, Pálosvörösmart, Parád, Parádsasvár, Pásztó, Recsk, Rózsaszentmárton, Sirok, Szajla, Szuha, Szurdokpuszpöki, Szűcsi, Tar, Tarnaszentmária, Verpelét közigazgatási területe tartozik a Mátra Aktív Turisztikai Térség magterületéhez.

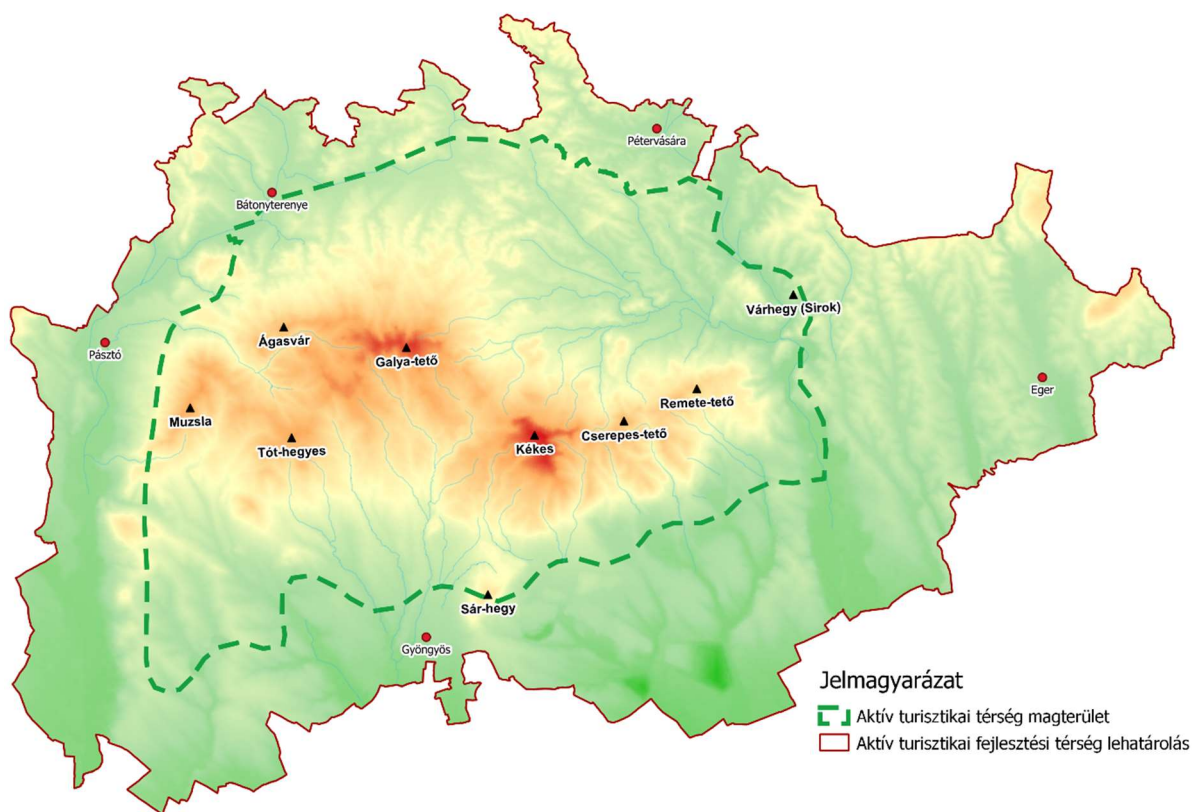
I.2.2 Természetföldrajzi helyzet és területhasználat

A Mátra változatos felszíni formáinak köszönhetően számos célcsoport számára nyújt aktív turisztikai kínálatot. Természeti, táji vonzerőt elsősorban a hegycsúcsok, geológiai képződmények, erdők, természeti értékek, tavak, források és vízesések alkotják. Nemzetközi jelentőséggel ugyan egyik sem bír, de országos viszonylatban meghatározók. Területhasználat tekintetében az erdő a legmeghatározóbb elem, de a hegység déli, nyugati lejtőin, a Mátrai Történelmi Borvidék településein a szőlő- és borkultúra is kiemelkedő – ugyan turisztikai szempontból még kevésbé kiaknázott – értéket képvisel.

A Mátra a Cserhát és a Bükk-vidék között közel 900 négyzetkilométeren elterülő vulkanikus eredetű hegység, amely a Kárpátok belső vulkáni övezetéhez tartozik. Legmagasabb pontja a Kékes (1014 m), amely egyben az ország legmagasabb pontja is. Észak-déli irányban 15-20 km, nyugat-keleti irányban 50 km kiterjedésű.

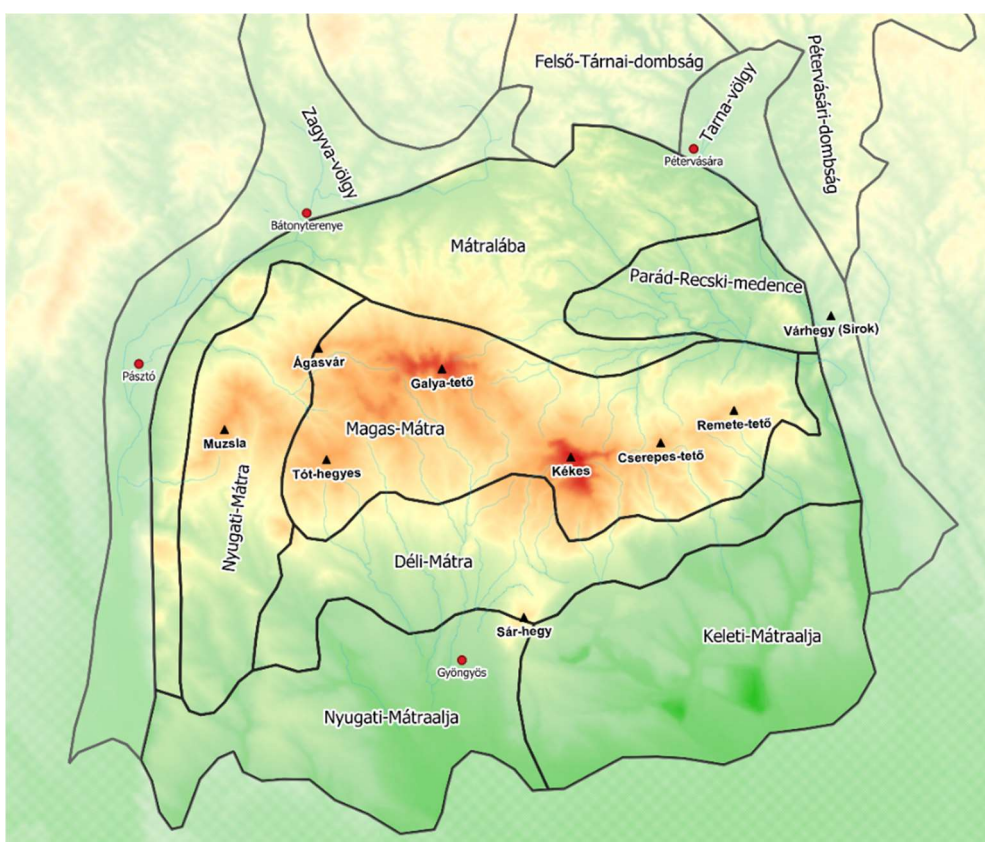
A Mátra az Északi-középhegység nagytáj, illetve a Mátra-vidék középtáj része. A középtájat nyugatról a Zagyva-völgy, keletről a Tarna-völgy határolja, délen a Gyöngyösi-sík felé markánsan, északon a Felső-Zagyva–Tarnaközi-dombságtól kevésbé élesen határolódik el.

I.2.2. ábra: A Mátra domborzati térképe



A Mátra-vidék⁴ központi részének három kistája az Ágasvártól a Kékesig a legmagasabb részeket (50%-a 750 méternél magasabb) magában foglaló **Magas-Mátra**, a Nyikom (764 m) – Muzsla (805 m) – Nagy-Koncsúr (640 m) – Nagy-hársas (509 m) vonulata alkotta **Nyugati-Mátra**, valamint a Gyöngyöstarjától Kisnánáig húzódó, a hegység déli, alacsonyabb (134–610 m) hegyei alkotta **Déli-Mátra**. A hegyvidék déli peremén helyezkedik el a hegység tagolt hegyláb felszínét képező, szőlő- és borkultúrájáról ismert Mátraalja kistájcsoport, amelyet **Nyugati-Mátraalja** és **Keleti-Mátraalja** kistájakra tagolnak. Közöttük a határt a Déli-Mátrából dél felé messze előrenyúló Sár-hegy (360 m) képezi. Az északi és nyugati lealacsonyodó, dombsági jellegű (250–400 m), részben erdőborította vonulatok a **Mátralába** nevet viselik. Ennek a kistájcsoportnak a keleti részét alkotja a Parádi-Tarna vízfolyása mentén kialakult **Parád–Recski-medence** kistáj, amely a Tarna-völgy felé nyitott medencedombság (217–368 m).

1.2.3. ábra.: A Mátra-vidék kistjai



A Mátra aszimmetrikus felszínét a déli oldalon lankás, hosszú háta, déli-délkeleti futású völgyek tagolják, míg a meredek északi lejtőket suvadások, kipreparálódott sziklák és kőtengerek jellemzik. A főgerinc közelében lévő sziklaképződmények (Szamár-kő, Sas-kő, Disznó-kő) kemény, ellenálló anyagoknak köszönhetik fennmaradásukat. A Mátrában található Magyarország legnagyobb reliefű területeinek egy része: a Kékestől keletre, délkeletre a relatív szintkülönbség a négyzetkilométerenkénti 350–400 métert is meghaladja, de nem sokkal marad el ettől a Nyugati-Mátrában a Nyikom hegy csúcs (764 m) környéke sem. Viszonylag kevésbé tagolt, egyúttal nagyobb átlagmagasságú az Ágasvártól a Galya-tetőig terjedő Mátrabérc: a hegység 30 legmagasabb csúcsa közül 21 itt emelkedik.

⁴ Forrás: Dövényi Zoltán (szerk.) (2010): Magyarország kistájainak katasztere. MTA Földrajztudományi Kutatóintézet. Budapest.

A délre fekvő, sűrűbben szabdalat Mátraalja lankásabb, kiterjedtebb; fokozatosan simul bele az Alföld részét képező Gyöngyösi-medencébe. A térséget kisebb vulkáni kúpmaradványok színezik, amelyek közül csaknem eredeti állapotában maradt meg a verpeléti Vár-hegy. Az utóvulkáni működés tanúi a Mátraalja hidrokvarcit gejzírkúpjai (Asztag-kő, Bába-kő), valamint a ma is működő csevicék és a mofetta.

Más vulkanikus eredetű hegységekhez képest viszonylag sok barlang, sziklaüreg ismert a Mátrában, amelyek közül a tektonikus eredetű Csörgő-lyuk a leghosszabb.

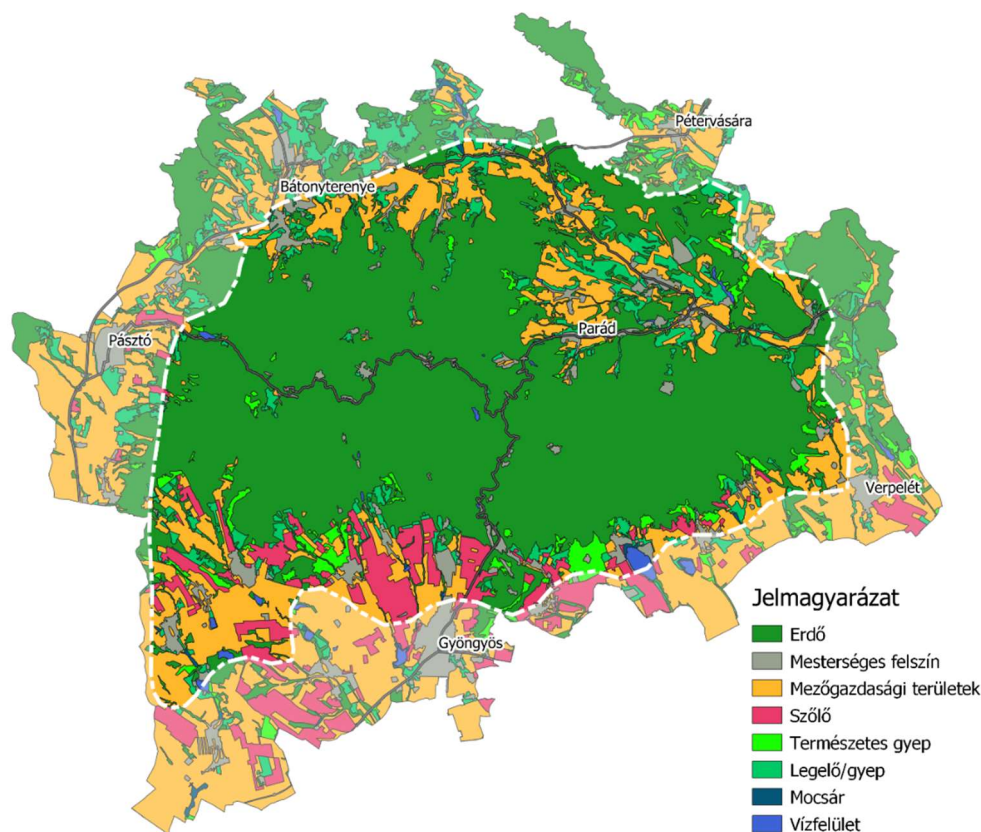
A Mátra kistájainak eltérő karakterét a következő táblázat tekinti át:

I.2.4. ábra: A Mátra-vidék kistájainak főbb jellemzői

Kataszteri kód Kistáj neve (Területe)	Domborzati és geomorfológiai jellemzők	Jellemző területhasználat, növényzet	Települési környezet	Egyéb említendő adottságok
6.4.11. Magas-Mátra (234 km ²)	• középhegységi terület • 210 m és 1014 m közötti tszf magasság • itt található az ország két legmagasabb csúcsa (Kékes- 1014 m, Galya-tető – 965 m) • a heggyerinc északi része meredek, déli része lankás • itt található a Mátra legnagyobb és legismertebb barlangja, a Csörgő-lyuk	• a kistáj 97%-át erdő borítja • a tűlevelű erdők telepítettek, fő erdőalkotó fajuk a lucfenyő • a déli hegyoldalakon a tölgyesek jellemzők; a legmagasabb területeket bükkösök borítják • az északi, meredek hegyoldalakon kőfolyások, törmeléklejtők, suvadások váltogatják egymást	• a települések a nyugati részen koncentrálódnak, a keleti rész lényegében lakatlan, • itt található Mátraszentimre, az ország legmagasabban fekvő települése, ill. Parádsasvár • további belterületi lakott helyek: Mátraháza, Kékestető, Parádhuta	• a Zagyva és a Tarna mellékpatakjainak forrásvidéke, vízvásztó • a vízfolyások általában sok vizet vezetnek, de igen nagy a vízhozamingadozásuk • legnagyobb állóvize a Csórréti-tározó (12 ha); ezen kívül jelentős a Köszörű-völgyi víztározó, valamint a Bence-völgyi tározó említhető • itt található hazánk legmagasabban fakadó forrása: a Disznó-kút (960 m), a Mátra legbővízűbb forrása: a Nagy-forrás, s a Mátra legjelentősebb vízesése: az Ilona-völgyi vízesés
6.4.12. Nyugati-Mátra (115 km ²)	• 153 és 805 m közötti tszf-i magasságú, észak felé emelkedő középhegységi terület • félkörívű nyugati gerince a Nyugati-Mátrával (Muzsla, 805 m) kezdődik, amelyet a Cserháttól a tektonikus eredetű Zagyva-árok választ el • nyugati oldala meredek, keleti és déli része enyhén lejt • üregszerű barlangokban viszonylag gazdag	• területhasznosítás szempontjából az erdő (46%), a szántó (30%) és a szőlő (11%) a legmeghatározóbb • jellemzően tölgyesek borítják • a legmagasabb területeken kevés bükkös is kialakult	• a kistáj betelepültsége alacsony • minden önálló település a térség déli, alacsonyabb részén fekszik (ill. a Zagyva-völgyében) (Gyöngyöspata, Szűcsi, Rózsaszentmárton) • északon található Mátrakeresztes (Pásztó), valamint Szorospatak (Bátonyterenye)	• a Rédei-Nagy-patak, az Ágói-patak, valamint a Kövecses-patak forrásvidéke • legnagyobb állóvize a Hasznosi-tározó (23 ha), a Rédei-tározó (21,3 ha), illetve az Ágói-tározó (11 ha) • a patakokon jelentős a villámárvizek veszélye
6.4.13. Déli-Mátra (132 km ²)	• 134 és 610 m közötti tszf-i magasságú, enyhén délnek lejtő, gerinces típusú, alacsony középhegységi terület • a Magas-Mátráról dél felé lefutó patakok (Tarján-, Toka-, Gyöngyös-, Bene-, Domoszlói-, Tarnóca-patak) párhuzamos, keskeny, mélyen bevágott völgyei tagolják	• területhasznosítás szempontjából az erdő (36%), a szántó (24%), a szőlő (18%), valamint a rét, legelő (14%) a legmeghatározóbb • jellemzően cseres-tölgyes és molyhos tölgyes bokorerdők borítják • a gyepterületek a cseres-tölgyes állományok irtása révén jöttek létre • a hegylábakon elterjedtek a telepített akácok	• a kistáj az átlagosnál sűrűbben betelepült • a települések a kistájon belül egyenletesen helyezkednek el (Gyöngyöstarján, Gyöngyösoroszi, Gyöngyössolymos, Pálosvörösmart, Markaz, Kisnána, Tarnaszentmária, valamint a Sirokhoz tartozó Kőkútpuszta és a Gyöngyöshöz tartozó Mátrafüred)	• a patakokon nyári záporok alkalmával heves árhullámok szaladnak le, kárt ritkán okoznak • a legnagyobb állóvize a Sás-tó, valamint a Markazi-víztározó (170 ha); jelentős még a Gyöngyöspatai-víztározó • Gyöngyösoroszitól délre jelentős hordalékkúpok fedik a felszínt. Közepes mértékű talajerózió jellemző • Gyöngyösorosziban ércbányászat zajlott 1986-ig

Kataszteri kód Kistáj neve (Területe)	Domborzati és geomorfológiai jellemzők	Jellemző területhasználat, növényzet	Települési környezet	Egyéb említendő adottságok
6.4.21. Keleti- Mátraalja (201 km ²)	• 109 és 360 m közötti tszf-i hegyláb felszín, azaz közepes magasságú hegységelőtéri dombság • enyhén dél-délkeleti lejtésű	• területhasznosítás szempontjából a szántó (53%), valamint a szőlő (14%) a legmeghatározóbb • területén hatalmas kiterjedésű külszíni bányaterület található (Visonta) • növényzetét a telepített akácok és a spontán cserjésedő bozótos területek határozzák meg	• a kistáj az átlagosnál viszonylag sűrűbben betelepült • a települések a kistáj peremén vagy ahhoz közel fekszenek, így a belső részek jórészt üresek • a magterülethez tartozik Abasár és Domoszló	• a kistájat a Bene-, a Vár-, a Nyiget-, a Berek-, a Domoszlói-, a Forrás- és a Tarnóca-patak tagolja. • a patakok víztöbbletét a Markazi- (170 ha) és a Domoszlói-tározó (56 ha) hasznosítja • A kistáj egésze közepes mértékben erózióveszélyes.
6.4.22. Nyugati- Mátraalja (154 km ²)	• 119 és 360 m közötti tszf-i magasságú, enyhén délnek lejtő hegyláb felszín, előtéri dombság	• területhasznosítás szempontjából a szántó (58%), valamint a szőlő (16%), illetve a települési beépített terület (11%) a legmeghatározóbb • természetes növényzete alig van, néhány száraz gyeppolt, nedves rét említhető csupán • erdőállománya elakácosodott	• a kistáj átlagos településsűrűségű • itt található a Mátra legnépesebb települése, Gyöngyös • a magterülethez tartozik Nagyréde	• A kistájat az Ágói-, a Rédei-Nagy-, a Tarján-, a Toka-, a Gyöngyös- és a Külső-Mérgezpatak szabdalja fel. • A patakok vízfelületét a nagyrédei (27,5ha), a gyöngyöstarjáni (13,3ha) és a Gyöngyös-Nagyrédei tározók gyűjtik össze
6.4.23. Mátralába (203 km ²)	• 182 és 517 m közötti tszf-i magasságú, erősen tagolt medencedombság, alacsony középhegység • a Mátra északi előterének hegyláb felszíne • eróziós-deráziós völgyek tagolják	• területhasznosítás szempontjából az erdő (69%), a szántó (15%), valamint a rét, legelő (11%) a legmeghatározóbb • a magasabban fekvő területeket bükkösök, az alacsonyabbakat tölgyesek borítják • a völgyekben égerligetek, fűzesek, nedves rétek találhatók	• a kistáj az átlagosnál viszonylag sűrűbben betelepült • a nyugati keskeny sáv lényegében lakatlan (Hasznos és Tar keleti része található itt), a települések az északi részen koncentrálódnak (Bátönytereny; Dorogháza, Szuha, Mátramindszent, Mátraballa, Parád)	• keleti része a Parádi-Tarna, nyugati része a Felső-Zagyva bal parti vízgyűjtőjéhez tartozik. • a vízállások, vízhozamok szélsőségesek, így árvizek a tavaszi hóolvadáskor, s nyári záporok idején is bekövetkezhetnek • a nyugati sáv talajerozióval veszélyeztetett • legjelentősebb állóvíze a Maconkai-víztározó
6.4.24. Parád–Recski- medence (70 km ²)	• 217 és 368 m közötti tszf-i magasságú medencedombság • a domborzat kelet felé lejt • a legkisebb méretű, de markánsan elkülönülő mátrai kistáj • a kistáj két kismedence, a Parádi- és a Recski-medence alkotja	• területhasznosítás szempontjából az erdő (42%), a szántó (26%), a rét, legelő (19%), valamint a települési lakott terület (11%) a legmeghatározóbb • Parádszávón és Recsken egykor ércbányák működtek • meghatározó növényzete a cseres és gyertyános tölgyesek, de telepített akácokkal és fenyvesekkel is találkozhatunk • a síroki Nyírjes-tó az Északi-középhegység egyik legjelentősebb tőzegmohás lápja	• a kistáj az átlagosnál jóval sűrűbben betelepült (Bodony, Recsk, Mátraderecske, Sirok)	• a Parádi-Tarna vízgyűjtő rendszerébe tartozik • legjelentősebb állóvíze a Búzás-völgyi-tó • a kistáj ásványvízforrásokban gazdag; Parádfürdő környékén az utóvulkáni működés következtében kénhidrogén, szénsavas ásványvizek (csevice), széndioxidból álló gázok (mofetta) törnek fel. • a talajerozió Mátraderecskén jelentős

I.2.5. ábra: A Mátra terülthasználati kategóriái



Területhasználat tekintetében az **erdő** a legmeghatározóbb elem, a Mátra közel 50%-át erdők borítják. Az erdőgazdálkodás mindig is meghatározó szegmensnek számított, amely hol nagy mértékű kitermeléssel (pl. üveghuták működése, üdülőterületek kialakítása), hol nagyarányú erdősítési és fásítási munkálatokkal (pl. az 1960-as években) társult. Mindennek eredményeképpen az övezetesség és a telepített erdők mozaikja váltakozik. Zonálisan az alacsonyabb hegyi részekben cseres-tölgyesek, majd északon 550 m, délen 650 m körül gyertyános-tölgyesek, később pedig bükkerdő alkotja a természetes erdőtársulásokat. A hegység túlelű erdői telepítettek, fő erdőalkotó fajuk a lucfenyő. A térségben a telepített akácerdők miatt jelentős az elakácosodás.

A térségben közel 31 ezer hektár **szántó**terület van, amely elsősorban a Mátraalján jellemző (őszi búza, kukorica, napraforgó, repce vetéssel).

A **rétek, legelők** területe a Mátra-vidék 8,5%-a, mintegy 9500 hektár. Noha a Mátrában egykor jellemző volt az állattenyésztés, azon belül is elsősorban a szarvasmarhatartás, mára ez jelentősen visszaszorult. A legeltetés csak a háztáji szarvasmarha-állományra korlátozódik, amely nem elégséges a gyepek állapotának fenntartására. Ennek következtében sok helyen gyomosodás és bokrosodás tapasztalható, ezáltal az egykor gyönyörű hegyi rétek, a tradicionális mátrai tájkép elemei eltűnnek, beerdősülnek. A még meglévő legelők közül a legértékesebb a Bodony község határában elterülő ún. Lágysai-legelő, valamint Parád határában a Somhegy-bükki-legelő. Természetvédelmi szempontból nagy értéket képviselnek a Nyugat-Mátrában található fallóskúti rétek (Tugár-rét), amelyek védett növények élőhelyeiként szolgálnak.

A több mint 9000 hektárnyi **szőlő**terület döntő része a Mátra hegység déli lejtőin, a Tarna és a Zagyva folyók által határolt területen, mintegy 15-20 km széles sávban helyezkedik el. A térség a Mátrai Történelmi Borvidékhez tartozik, amely az ország 22 borvidéke közül területnagyság alapján a második legnagyobb, a hegyvidékiek között pedig a legnagyobb. A borvidék borai a minőségi és a különleges minőségű kategóriába tartoznak. A Mátrai borvidék adja az ország szőlő-bor exportjának több mint egyharmadát, a nyugati exportnak pedig több mint 40 %-át. A térség exportban meghatározó üzei a Nagyrédei Szőlőskert Zrt., és a gyöngyösi telephellyel rendelkező Danubiana Bt. Mindezek ellenére a szőlőterületek nagysága csökkenő tendenciát mutat.

Területhasználat szempontjából meg kell említeni a **bányászatot** is. A gazdag érctelepek és a kiváló építőanyagként számító andezit miatt már a középkorban több bányát nyitottak a hegységben. A fő kitermelt nyersanyagok között a hegység északi ill. nyugati és déli lábánál található barnaszén és lignit, valamint a vulkanikus eredetű telérekben megjelenő réz és az azt kísérő színesfémek a legfontosabbak. Az egykori bányaterületek sebhelyei - Gyöngyösorosi, Recsk, Rózsaszentmárton - a rekultiváció ellenére ma is meghatározzák a tájképet. A még működő visontai hatalmas külszíni fejtés (és az erőmű) a Mátra több pontjáról is látható. A Mátrában található Magyarország egyik legnagyobb kovaföld-előfordulása. Az erősen porózus, sokoldalúan felhasználható üledékes kőzetet hatalmas külszíni bányában termelték a Szurdokpüspöki és Gyöngyöspata közötti Szurdok-völgyben. A kitermelés évtizedekkel ezelőtt megszűnt, de a bányaudvart ma is gyakran keresik fel ősmaradványai miatt. A térségben jelentős a kőbányászat is, a kitermelt andezitet sokszor helyben is felhasználják építőanyagként, de ideális útalapnak, vasúti töltés ágyazatának is. A recski kőbánya ma is üzemel. A gyöngyössolymosi Kis-hegy kőbányája a már felhagyott Asztag-kői bányával együtt geológiai gyűjtőhelyként is ismert.

Geológiai felépítését tekintve a Mátra kialakulása több vulkáni fázisban történt, amelynek eredményeként alakult ki hazánk egyik legszebb rétegvulkáni hegységtömege. **Természeti, táji vonzerőit** elsősorban a **hegycsúcsok, geológiai képződmények, természeti értékek, tavak, források és vízesések** alkotják. Nemzetközi jelentőséggel ugyan egyik sem bír, de országos viszonylatban meghatározók.

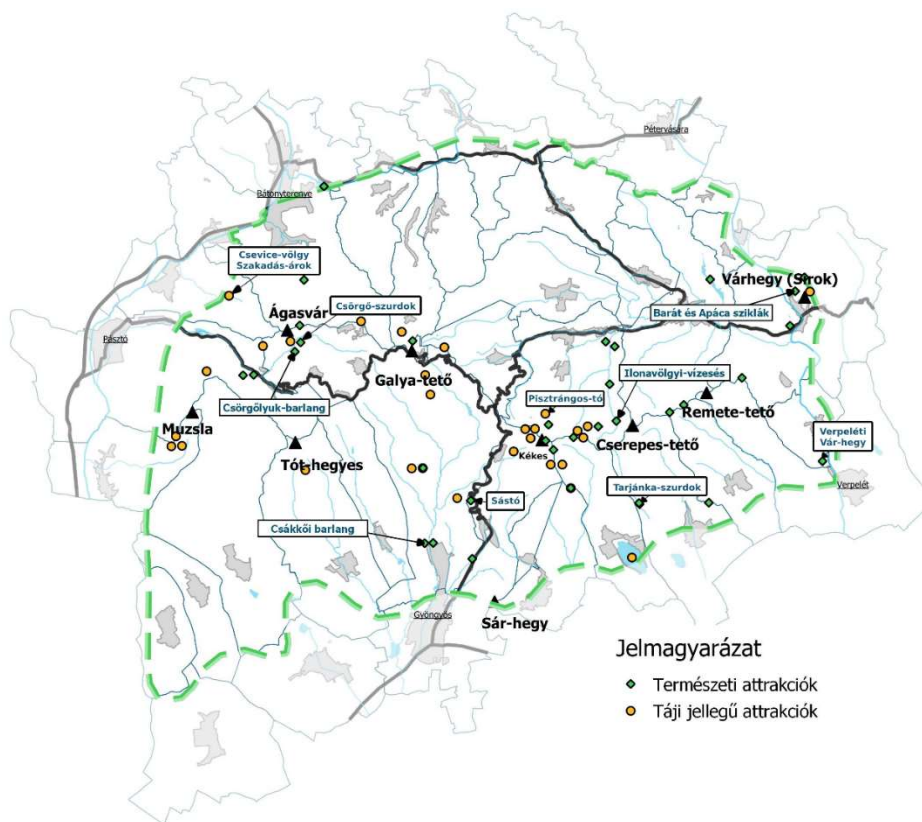
A Kékes, mint hazánk legmagasabb pontja önmagában is országos vonzerő, de emellett a Magas-Mátra számos további **hegycsúcsa** is jelentős attrakciót képvisel, amelyet az ide vezető túraútvonalak, a kialakított mesterséges kilátók tovább erősítenek. A **földtani értékek** közül kiemelkedik a Bába-kő, a Csák-kő, a Sziklakapu vagy más néven Lyukas-kő, valamint a Siroki vár szomszédságában található Barát- és Apáca-szikla, illetve Törökasztal. A Verpeléti Várhegyen a kő-kitermelés során feltárták hazánk egyetlen, csaknem eredeti épségben megmaradt vulkáni kúpját. (A Várhegy térsége rendkívül elhanyagolt, több helyen balesetveszélyes.) A hegy azonban nem csak földtani, hanem botanikai jelentőséggel is bír, akár csak a Tarjánka-szurdok vulkáni kőzetbe mélyülő patak völgye. A Tarjánka-szurdok látogatása a természeti értékek védelme és a balesetveszély miatt csak a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság által szervezett szakvezetések keretében lehetséges évente 6-12 alkalommal. Jelentős **természeti értéket** képviselnek az erdőrezervátumok (Csörgő-völgy, Kékestető), valamint az Északi-középhegység egyik legjelentősebb tőzegmohás lápjaként ismert siroki Nyírjes-tó.

Az utóvulkáni működés eredményei a ma is működő **csevicék** (savanyúvízforrások – Tar és Parád környéke) és a **mofetta** (Mátraderecske, Parád).

A bővebb csapadék és jó lefolyási viszonyok miatt a hegység forrásokban gazdag, vízhálózata sűrű. A 360 ismert **forrás** többségének vízhozama azonban igen változó, nagyban függ a csapadék mennyiségétől. A legbővizűbb közülük a Kékes északi oldalán a Pisztrángos-tavat tápláló Nagy-

forrás. A Kékestől délkeletre, 960 méteres magasságban található hazánk legmagasabban fakadó forrása, a Disznó-kút. Kevés **vízesés** található a hegységben: legjelentősebb a Parádfürdőtől délre található Ilona-völgyi vízesés. A Mátrában nagyon kevés a **természetes eredetű állóvíz**. Elsősorban a Kékes tömbjétől északra maradtak meg kisebb vízfelületek: a Pisztrángos-tó és a Kőrös-mocsár láprétje, valamint az Ilona-völgy felett fekvő Fekete-tó. A déli oldal legnagyobb természetes tava a Sár-hegyen található Szent Anna-tó. A térség nagyobb tavai **mesterséges eredetűek** (Sás-tó - Magyarország legmagasabban fekvő tava, a Csór-réti- és Hasznosi-tározó). A Mátraalján és a Mátralába térségében is a mesterséges állóvizek jellemzőek, például a Markazi- (Visontai hőerőmű hűtőtava), a Maconkai- és a Búzás-völgyi-tó.

1.2.6. ábra: A legfontosabb természeti, táji attrakciók, értékek

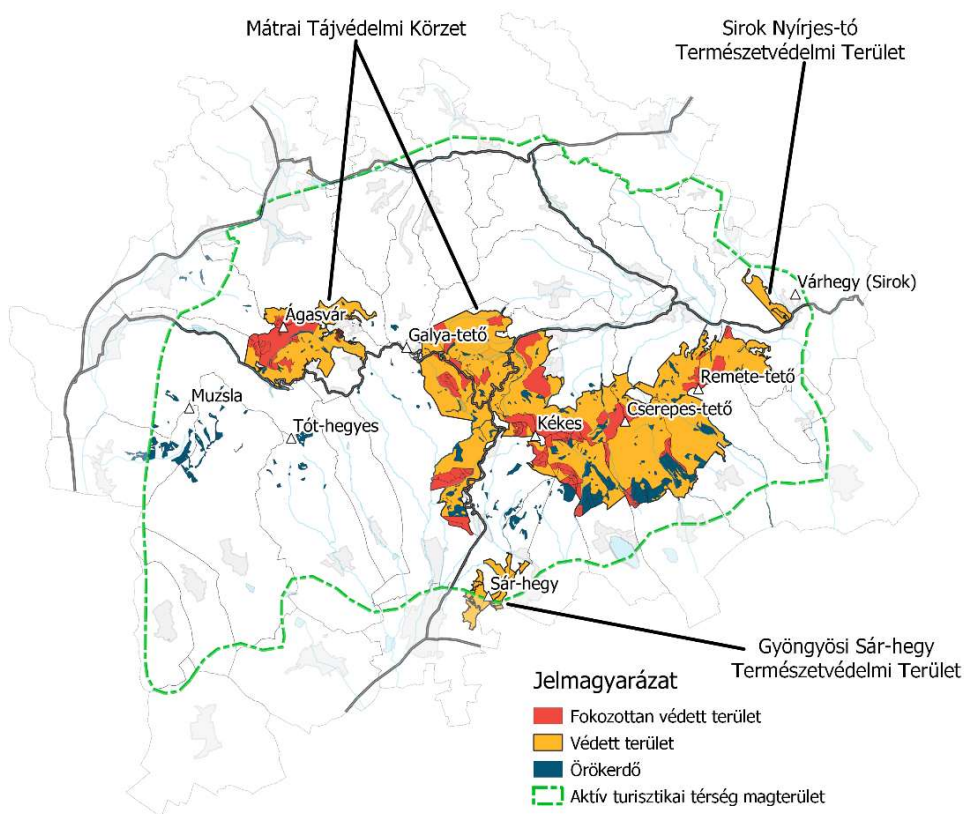


A Mátra hegység természeti értékeinek megőrzésére 1985-ben létrehozták a több mint 12 ezer hektárra kiterjedő Mátrai Tájvédelmi Körzetet, amely a Bükk Nemzeti Park igazgatása alatt áll. A 10 település közigazgatási területét érintő Tájvédelmi Körzet két tömbben helyezkedik el. Az egyik Ágasvár környéke, a Mátra-bérc még védelemre érdemes része, a másik a Kékes tömbje a Keleti-Mátrával, viszonylag nagyobb, összefüggő, természeti értékekben gazdag terület. Működési területéhez két országos (Gyöngyösi Sár-hegy TT, Siroki Nyírjes-tó TT) és 16⁵ helyi jelentőségű természetvédelmi terület (TT) tartozik (ezek közül turisztikai szempontból is említendő a verpeléti Vár-

⁵ Gyöngyösi Orczy-kert; Gyöngyösi-Mátrafüredi védett fák; Gyöngyöstarján, Fajzatpusztai park; Gyöngyöstarjáni kastélypark (Sási rét); Gyöngyössolymosi Bábakő és Csák-kő; Parádi ősjuhar; Ilona-völgyi fasor; Parádfürdői park; Parád-Recski gesztenyefasor; Recski Arborétum (Jámbor-tanya); Sirok, Vár és környéke; Fenyves pusztai Arborétum (Tar); Csevice-kutak (Tar); Bec-kút (Mátraszentistván); Bükkfa-forrás (Szuha); Jobbágyi andezitek (Nagy Hársas); Verpeléti várhegy.

hegy, a siroki Vár és környéke, valamint a tari Tuzson-arborétum TT). A Mátrai Tájvédelmi Körzet területén belül számottevő a fokozottan védett természeti területek és erdőrezervátumuk kiterjedése, amelyek az aktív turizmus fejlesztésében is korlátot jelentenek (2,6 ezer hektár a fokozottan védett). Ezeket az értékeket meg kell őrizni, így megismertetésük, bemutatásuk, aktív turizmusba történő bekapcsolásuk csak kellő körültekintéssel valósulhat meg.

1.2.7. ábra: Védett területek



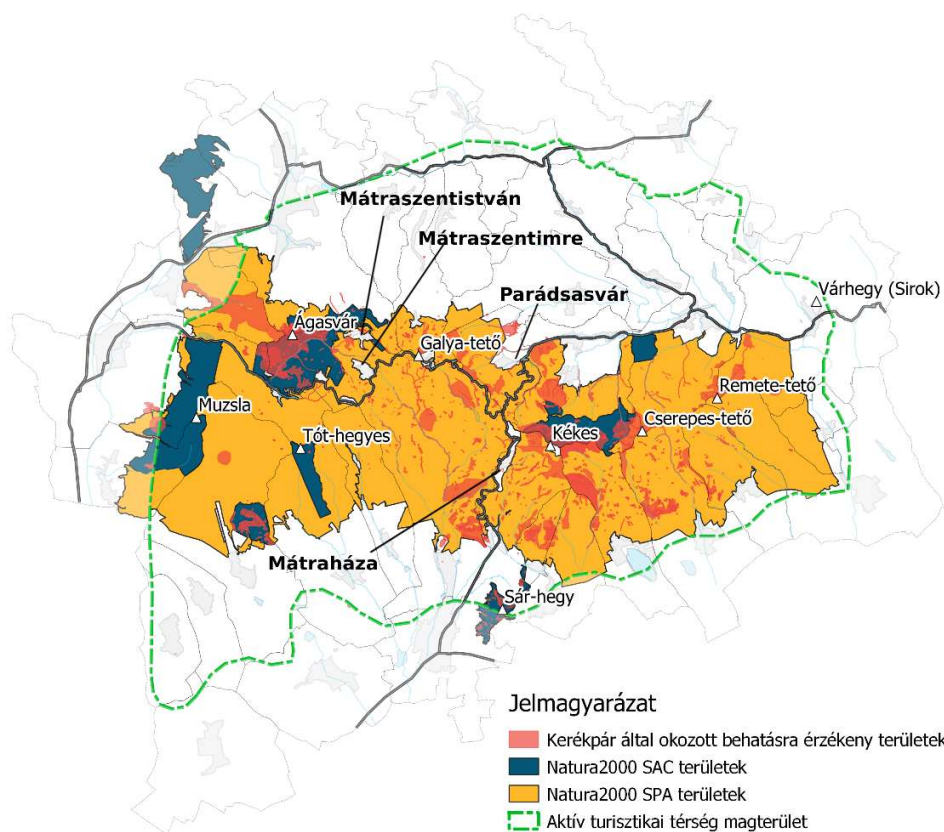
A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 40 § (1) bekezdése szerint a fokozottan védett természeti területre csak a nemzeti park igazgatóság engedélyével szabad belépni, kivéve a jelzett turistautakra és kerékpárutakra, valamint a közforgalmi utakra, amelyeken engedély nélkül lehet közlekedni, kirándulni, az utakról azonban nem szabad letérni. Ilyen terület a túrázók körében is népszerű Tarjánka-völgy, hazánk egyik leglátványosabb szurdoka, amely csak korlátozottan, ősszel és télen havonta egy alkalommal, szakvezetéssel látogatható.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 29 § (3) bekezdése szól az erdőrezervátumról⁶. A 3/2000. (III. 24) KöM rendelet 8-9 § jelölte ki a Bükk Nemzeti Park erdőrezervátumait és azok magterületeit a Mátrában: a Csörgő-völgyi és a Kékes Erdőrezervátumot (Mátraszentimre, ill. Gyöngyös és Parád közigazgatási területén találhatók). Az erdőrezervátumban a kiemelkedő természetvédelmi érték megővését a magterület szolgálja, amely fokozottan védett természeti terület, és benne teljes használati korlátozás érvényesül. Az erdőrezervátumok fenntartása, céljainak érvényesülése érdekében meghatározó, hogy biztosítva legyen a magterületek teljes érintetlensége és

⁶ Az erdőrezervátumok a természetes vagy természetközeli állapotú erdei életközösség megővését, a természetes folyamatok szabad érvényesülését, továbbá a kutatások folytatását szolgáló erdőterületek.

zavartalansága, a látogatások fokozott tér- és időbeni korlátozása. A Mátra területén a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 6. és 7. számú melléklete alapján jelölték ki a Natura2000 területeket. 37 ezer hektáron, gyakorlatilag a Mátra teljes területét lefedő különleges madárvédelmi terület, valamint nyolc kisebb területű Kiemelt jelentőségű Természetmegőrzési Terület található.⁷ Ezek azonban a Verpeléti Vár-hegy kivételével máig nem rendelkeznek elfogadott Natura 2000 kezelési tervvel.

1.2.8. ábra: Natura 2000 területek és aktív turisztikai fejlesztéseket korlátozó érzékeny területek



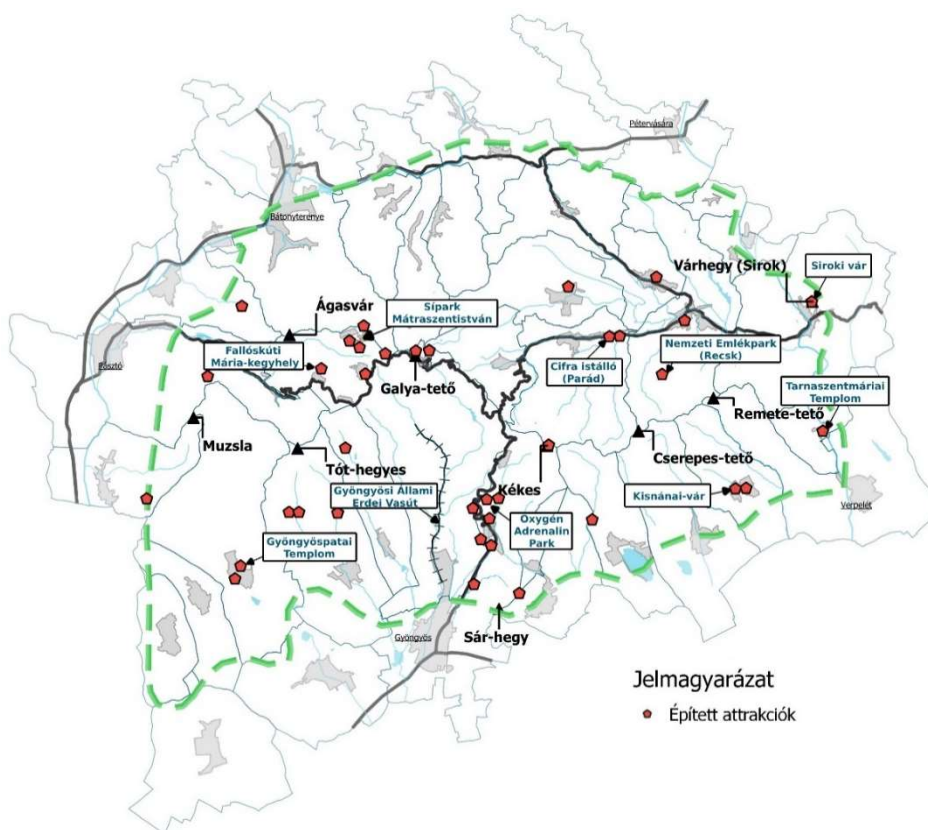
⁷ Recski Hegyes-hegy; Gyöngyösi Sár-hegy; Mátra északi letörése; Gyöngyöstarjáni Világos-hegy és Rossz-rétek; Mátrabérc-Fallóskúti-rétek; Gyöngyöspatai Havas; Nyugat-Mátra; Verpeléti Vár-hegy. A tervezési terület peremén található az elfogadott Natura 2000 kezelési tervvel rendelkező Apci Somlyó és a Petőfibányai Kopasz-hegy.

2017-ben elindult kezdeményezés a Bükk-vidék Geopark létrehozására, az UNESCO globális geopark cím elnyerésére. Ennek területe a Tarna-völgyi településeket is érinti, s a siroki Várhegy, a Bálványkövek és a Törökasztal (kaptárkő) geosite-ként, kiemelkedő földtudományi értéként is meghatározásra került. A világ első határon átnyúló geoparkja, a Novohrad-Nógrád Geopark 2015-ben került fel az UNESCO Globális Geopark listára. A 64 magyar és 28 szlovák település földtani, természeti, történeti és kulturális örökségét, palóc hagyományait ápoló és bemutató Geopark a térségből Bátorfyerenye, Mátraverebély és Tar településeket érinti.

I.2.3 Kulturális értékek

A Mátra térsége bővelkedik kulturális értékekben, amelyek közül kiemelkednek a templomok és kegyhelyek, a várak és kastélyok, a múzeumok, a tájházak és kiállítóhelyek, valamint a pincesorok. Az attrakciók ugyanakkor pontszerűen, atomizáltan vannak jelen a térségben, programcsomagokba szervezésük, aktív turisztikai elemekkel való összekapcsolásuk szinte alig valósult meg.

I.2.9. ábra: A legjelentősebb épített értékek és attrakciók



Egyházi épületek ugyan minden településen vannak, de tényleges vonzerővel ezeknek csupán egy része bír. A *Keresztek nyomában túrazogalom* a Gyöngyös térségében található 55 kőkeresztet gyűjti csokorba, amely elsődlegesen a zarándokturisták számára jelent attrakciót. A templomok közül a *fallós-kúti kegyhely*, a *tarnaszentmáriai Árpád-kori templom*, a *mátrazsentimrei Kodály kápolna* és a *Három falu temploma*, a *gyöngyöspatai Kisboldogasszony templom*, a *sár-hegyi Szent Anna kápolna*, valamint a *gyöngyösi Ferences Rendház* és *Szent Bertalan templom* bír olyan vonzerővel, amelyek felkeresése – elhelyezkedése és/vagy a hitéletben betöltött szerepe miatt - egy-egy gyalogos vagy

kerékpáros túra célpontja is lehet (ezek a Mária-úton is mind elérhetők). Kuriózumként említést érdemel a *gyöngyösi Zsinagóga*. A Mátra szomszédságában van a nagyon sok látogatót vonzó mátraverebély-szentkúti búcsújáróhely és a tari buddhista Kőrösi Csoma Emlékpark. Az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend – és hungarikum –, a Magyar Pálos Rend helyi kötődését hangsúlyozza a Pálosvörösmarton átadott Pálos tanösvény és Pálos fogadó.

A Mátra két legismertebb vára Sirokon és Kispánán található. A *siroki vár* állagmegóvása, majd fejlesztése közel húsz éve kezdődött meg. Korábban csak a természetes, romos, vadregényes szépsége vonzotta az erre járókat, de később megépült a hozzávezető út és a közműrendszer, majd az alsó vár falait is megerősítették, kiépítették a szociális blokkokat, kiállítóteret hoztak létre, és biztonságossá tették a vár alatti barlangjáratokat. Ezt követően a még feltárássra és felújításra váró felső vár is kapott egy biztonságos körsétányt, amelyről csodálatos kilátás nyílik a környékre. Mindezen fejlesztések eredményeképpen a látogatószám a 2010-es évekből 10 ezerről mára éves szinten 55 ezerre emelkedett. *Kispánán* 2010-2011 között valósult meg a Vár rekonstrukciója, amelynek eredményeképpen új, látogatóbarát, interaktív szolgáltatásokkal, programokkal bővült a kínálat. A látogatószám 2019-ben megközelítette a 40 ezer főt. A térség többi várát a *Várak a Mátrában túramozgalom* fűzi fel. A várromok között őskori és középkori sáncok, valamint erődtemplomok is megtalálhatók. A hegység peremére épült középkori várak nagy része személygépkocsival is megközelíthető (bár magát a várat nem lehet autóval megközelíteni), míg a hegyvidék belsejében lévő várromok a Mátra legeldugottabb helyeire kalauzolják el a túrázókat. A várromok közül leromlott állapotuk miatt sok már nem vagy alig értelmezhető önálló épített attrakcióként, ezek leginkább természeti és táji környezetükkel együtt képeznek vonzerőt (pl. Markazi vár, Benevár, Nyesettvár, Cserteri vár, Ágasvár, Kanászvár stb.). Komoly fejlesztési potenciál van az abasári Ába Sámuel királyi palotájának, bencés monostor romjának feltárással, valamint a tari Tar Lőrinc udvarház és templom fejlesztésében, amelyek a belépési pontok közelében a Mátra turizmusában eddig kevésbé meghatározó települések megismerését is jelentenék.

A **múzeumok, kiállítóhelyek** közül a Kispánai várhoz kapcsolódó *Vármúzeum*, a gyöngyösi *Szent Bertalan templom Egyházi Kincstára* és a *Mátra Múzeum* a legismertebb. Új elemként került fel a palettára a mátrafüredi *Harkály Ház*, amely ökoturisztikai és környezeti nevelési központként interaktív kiállítás keretében mutatja be a Mátra élővilágát, valamint környezeti nevelési programok keretében a Mátra természeti kincseit. A 2020 augusztusában átadott látogatóközponthoz egy Sástóra vezető tanösvény is kapcsolódik. A Mátra történeti múltját eleveníti fel a parádsasvári *Kristály Galéria és Kiállítóterem* (üvegmanufaktúra története), rózsaszentmártoni *Lignitbányászati Emlékház*, valamint a recski *Bányászati Kiállítás* (ércbányászat emlékei), amelyek jelenleg marginálisan kapcsolódnak be a Mátra turizmusába. Elhelyezkedésükből, megközelíthetőségükből, egyediségükből adódóan ugyanakkor fejlesztési potenciált hordoznak. Hasonló lehetőséget rejt a Gyöngyösországon található *Ásványok Háza*, amely a település külterületén, a mára már bezárt ércbánya szomszédságában helyezkedik el. A kiállítás magját a Mátrában feltárt és több évtizeden keresztül bányászott ásványok, ércek adják. Az egyre bővülő, a kisgyermekes családok számára is érdekes magángyűjtemény leginkább a megközelíthetősége (út minősége), valamint a kitáblázottságának, „láthatóságának” hiánya miatt kevésbé látogatott. Hasonlóan sokrétű a mátraszentimrei *Mátra Ásványház* gyűjteménye, az általuk szervezett ásványgyűjtő túrák országos népszerűségnek örvendenek. A lovas turisták, lovak iránt érdeklődők egyik kedvelt célpontja a *Cifra Istálló és Kocsimúzeum*, amelynek további fejlesztése, bővítése, interaktívabbá tétele, a kisgyermekes családok hatékonyabb megcélzása mindenképpen kívánatos lenne.

A múzeumok, kiállítóhelyek között különleges értéket képvisel a *Recski Nemzeti Emlékpark*, amelyet a kormány 2012 januárjában nyilvánított történelmi emlékhellyé. Mivel a jelenlegi infrastruktúra nem teszi lehetővé, hogy kulturált körülmények között, nagy számban látogatókat fogadjon, ezért az 1240/2019. (IV. 30.) Korm. határozat alapján 558 millió forintos költségvetési támogatással beruházások kezdődtek, hogy 2022-re egy XXI. századi kihívásoknak megfelelő emlékhelyet, látogatóközpontot alakítsanak ki.

A Mátrában sok település sajátos palóc és szlovák néprajzi emlékekkel, kézműves hagyományokkal, szokásokkal, a népi építészet és a népi kultúra unikális értékeivel rendelkezik. Ezek megjelenési formái a **tájházak** (pl. *Markaz, Abasár, Parád, Nagyréde, Kispáncs, valamint Domoszló, Sirok, Recsk, Mátraszentimre, Mátraballa, Gyöngyöspata, Bodony, Bátorfyerénye*), amelyek építészeti értékűként és helytörténi kiállításként, rendszerint előzetes telefonos bejelentkezés alapján látogathatók. A jövőben ezek szélesebb körű hasznosítása (pl. gyalogos, kerékpáros pihenőhelyek kialakítása), tematikus és/vagy területi túraútvonalakba történő integrálása mindenképpen kívánatos lenne. A Tájház Hálózatba tartozó épületek közül több is szerepel a világörökségi várományos helyszínek között⁸, így fenntartható, értékálló hasznosításukra különös figyelmet kell fordítani.

A **kastélyok, kúriák** a hozzájuk tartozó **parkkal** egyetemben különleges kultúrtörténeti értéket képviselnek. Sajnos a Mátrában több közülük elhanyagolt, alulhasznosított, funkció nélküli állapotban van (pl. a parádfürdői Károlyi-kastély⁹, a gyöngyöstarjáni (Fajzatpuszta) Almásy-kastély), így ezek hasznosítása az építészeti örökség megőrzését is eredményezné. A legismertebb mátrai, jó állapotú kastély a parádsasvári Károlyi-kastély, emellett a gyöngyösi Orczy-kastély és a gyöngyöstarjáni Borhi-kastély jelent önmagában is építészeti attrakciót.

Elsősorban a Mátraalján számtalan **pincesor** található, amelyek egyedi hangulatukkal tovább színesítik a Mátra kulturális értékeit. Ezek közül a *farkasmályi pincesor* a legismertebb, de *Gyöngyöspatán, Gyöngyöstarjánban, Rózsaszentmártonban, Nagyrédén, Abasáron, Szűcsiben és Szurdokpüspökiben* is van lehetőség a bor- és aktív turizmus összekapcsolására.

A térségben van néhány olyan rendezvény, amely jelentős múltra tekint vissza, illetve sok látogatót vonz (pl. parádi Palóc fesztivál, Advent a Kékesen, SzurdRock fesztivál, Muzsikál az Erdő, Vad-Körte fesztivál, stb), de ezek az események is jellemzően csak vendégéjszaka nélküli, fél napos-egy napos itt-tartózkodást eredményeznek.

1.2.4 Elérhetőség értékelése

A Mátra közlekedésföldrajzilag kedvező helyzetben van, hiszen - akár Budapestről is - több közlekedési eszközzel, több belépési ponton keresztül elérhető (Budapestről akár egy órán belül is). Ugyanakkor az elérhetőség szempontjából hátrányos, hogy vasúton csak átszállással közelíthető meg (ez a kerékpárszállítást is nehezkesebbé teszi), a közvetlen autóbuszjáratok pedig a belépési pontokra ugyan gyakori követéssel, de azon túl csak napi néhány járatpárral járnak. A turisták, ide látogató vendégek számára a legfőbb közlekedési eszköz a személygépjármű, ugyanakkor sem a belépési pontokon, sem a főbb attrakciók környezetében nem áll rendelkezésre megfelelő parkolási kapacitás. A parkolási anomáliák miatt a legfőbb vonzerőt jelentő helyeknél (pl. Kékestető,

⁸ A részletes listát a 27/2015. (VI.2.) MvM rendelet mellékletének 5. pontja tartalmazza. Eszerint Markaz, Abasár, Parád, Nagyréde, Kispáncs tájháza várományos helyszín.

⁹ Ugyan nem kastély, de a Parádfürdői Kórház szomszédságában álló Freskó étterem és szálloda felújítása, funkcióval való megtöltése szintén kívánatos lenne.

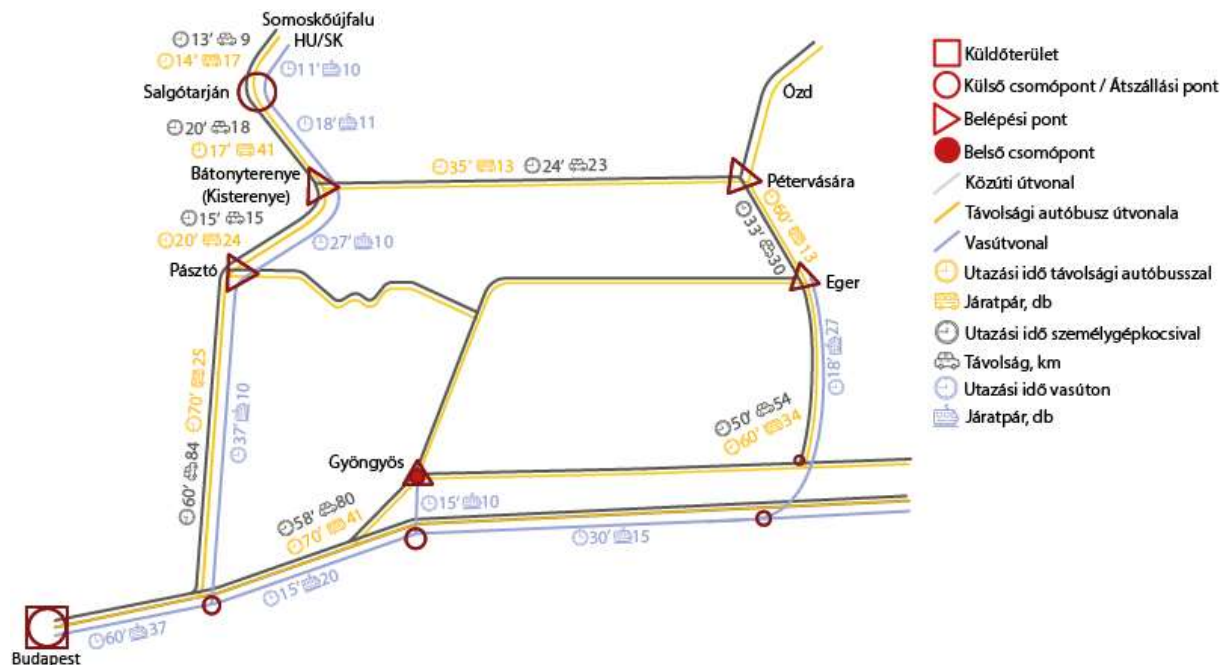
Mátraháza) és eseményeknél (pl. teljesítménytúrák, rendezvények) a zsúfoltság is gyakori. Mivel a ráhordó kapacitások nem állnak rendelkezésre (pl. iránybuszok), ezért a személygépjárművek elhelyezése, a belső közösségi és alternatív közlekedési hálózatok kialakítása elsőrendű feladat.

A Mátra térségének déli fő közúti közlekedési tengelye az **M3 autópálya**, valamint az ezzel párhuzamosan futó **3. sz. főút**, amelynek révén Gyöngyös, a Mátra déli kapuja érhető el közvetlenül. A térség nyugati peremén, a Zagyva völgyében fut a **21. sz. főút**, amely az M3 autópályáról vagy a 3. sz. főútról Hatvannál leágazva Szurdokpüspöki, Pásztó Tar, Mátraverebély és Bátorlyterenye érintésével éri el Nógrád megye székhelyét, Salgótarján, valamint észak felé továbbhaladva a szlovák-magyar határátkelőt, Somoskőújfalut. A Mátra északi lábánál halad a **23. sz. főút**, amely a 21. sz. főút kisterenyei (Bátorlyterenye) elágazásánál Pétervására érintésével halad tovább Ózd és Bánréve (szlovák-magyar határátkelő) irányába. A térség keleti közlekedési tengelye a **25. sz. főút**, amely a 3. sz. főútból Kerecsendnél ágazik ki és Eger érintésével Tarnalelesznél kapcsolódik be a 23. sz. főútba.

A Mátravidék belső úthálózatának legfontosabb eleme a **24. sz. főút**. Ez a 3. sz. főútból Gyöngyös központjában ágazik ki és észak felé Mátrafüred, Mátraháza, valamint Parádsasvár érintésével, kelet felé továbbhaladva Parád, Recsk és Sirok irányába Egerben csatlakozik be a 25. sz. főútba. A 24. sz. főút felújítása 2021-ben tervezett.

A kedvező közúti kapcsolatoknak köszönhetően a térség személygépjárművel Budapestről (Gyöngyös, Pásztó belépési pontokon), Miskolcra (Gyöngyös) és Bánrévéről (Sirok) egy óra alatt elérhető, míg Egerből (Sirok) és Somoskőújfaluból (Bátorlyterenye) 25 perc, Salgótarjánból (Bátorlyterenye) pedig 20 perc alatt közelíthető meg.

1.2.10. ábra: A Mátra főbb közlekedési kapcsolatai



A térség belső elérhetőségét a főutakra felfűződő mellékutak szolgálják. Pásztóról indul ki Hasznoson keresztül a Kövecses-patak völgyén át Mátrakeresztesre, majd a Felső-Mátrán át Fallóskút, Bagolyirtás, Mátraszentimre, és Galyatető érintésével Mátraháza irányába a 24. sz. főúthoz átkötő, hosszabb

szakaszon útminőségi problémákkal jellemezhető 2408. sz. hegyi út. Kékestető a 24. sz. főút mátraházai leágazásából (24134. sz. mellékút) érhető el. A Nyugati-Mátraalját a 21. sz. főútból leágazó Szurdokpüspöki-Pásztó-Gyöngyöspata-Gyöngyöstarján irányába haladó 2406. sz. mellékút köti össze Gyöngyössel. A várostól kelet felé, a 3. sz. főútból ágazik ki az Abasár - Markáz - Domoszló - Kispána – Verpelét összekötő út (2416. sz. út), amely a Keleti-Mátra déli lejtőinek alját követve Egerszalók érintésével éri el Egeret. A 24. sz. főútból Recsknél ágazik ki északi irányba a 2411. sz. mellékút, amely Mátradercsek és Mátraballán keresztül kapcsolódik be a 23. sz. főútba. A 23. sz. főút leágazásairól érhető el Dorogháza, Szuha és Mátramindszent. A 24. sz. főútból Recsk és Sirok között ágazik ki déli irányba a 2415. sz. mellékút, amely Verpelétig a Tarna-völgyében haladva kijelöli a Mátra keleti határát.

A térség közösségi közlekedési elérhetőségét a távolsági autóbusz-hálózat, valamint a vasút segíti elő.

A térség minden települését **menetrendszerinti autóbusz-közlekedés** kapcsolja be a közösségi közlekedésbe. A járásszékhelyek Budapestről közvetlen járatokkal, legalább napi 30 járatpárral elérhetők, míg a járásszékhelyek közötti kapcsolatot a (Budapest – Hatvan –) Gyöngyös – Eger, a (Salgótarján)–Bátonyterenye – Pásztó – Gyöngyös, a (Budapest–) Bátonyterenye – Pétervására – Ózd, az Eger – Pétervására – Bátonyterenye – (Salgótarján) vonalak biztosítják. Ez utóbbi viszonylatok a Mátra peremén, a fő közlekedési tengelyeken fekvő településeket is érintik.

Belső elérhetőség szempontjából – és egyben turisztikailag is – a legfontosabb útvonal a (Budapest¹⁰) Gyöngyös¹¹ – Mátaraháza, - Kékestető - Galyatető - Mátraszentimre járat. Hasonló jelentőséggel bír a (Gyöngyös¹²) - Mátaraháza¹³ - Parád - Recsk – Sirok és a Pásztó-Mátraszentimre viszonylat¹⁴.

Az interjúk alapján a közösségi közlekedési szolgáltatás területén számos hiányosság van: a külső elérhetőség, a célállomás és szálláshely, a célállomás és a belépési, érkezési pont közötti viszonylatban egyaránt. A külső elérhetőségen a közösségi közlekedés menetrendjének összehangolása, a turisták tartózkodási idejének figyelembevétele javíthat (pl. hétvégén az utolsó közvetlen Mátraszentistván – Budapest buszjárat a korábbi 16 óra helyett 15:11-kor indul, amely a túrázók esetében túlságosan korai időpont). Egyéb szolgáltatók sincsenek a térségben (pl. akik a túrázókat a túra végeztével visszajuttatják a kiindulási pontra).

A **vasúthálózat** tekintetében a MÁV 80-as számú Budapest-Miskolc kétvágányú villamosított vasúti fővonal ugyan közvetlenül nem érinti a térséget, de a főváros irányából Vámosgyörkig közvetlen vasúti kapcsolatot biztosít. Itt átszállással a MÁV 85-ös számú Vámosgyörk–Gyöngyös 13 km hosszú egyvágányú villamosított mellékvonala révén érhető el Gyöngyös. Budapest – Gyöngyös viszonylatban napi 9-10 járat közlekedik, az utazási idő 90 percet vesz igénybe. Kerékpár mindkét vonalon szállítható.

A Mátra nyugati sávjában, a Zagyva-völgyében fut a 81-es számú Hatvan – Somoskőújfalu vasút, amely Szurdokpüspöki, Pásztó, Tar, Mátraverebély és Nagybatony településeken biztosít vasúti kapcsolatot. A vonalon hétköznap napi 15, hétvégén 10 járat közlekedik, az utazási idő távolságtól függően Hatvanból 30-60 percet, Salgótarjánból 20-50 percet tesz ki.

¹⁰ Budapest – Mátraszentimre: hétvégén 10 járatpár, jellemzően egy átszállással, 2-2,5 órás menetidővel

¹¹ Gyöngyös – Mátraszentimre: hétvégén 9 járatpár, átszállás nélkül, 70-80 perces menetidővel

¹² Gyöngyös – Sirok: hétvégén 19 járat, átszállással, 90 perc körüli menetidővel

¹³ Mátaraháza – Sirok: hétvégén 8 járatpár, átszállás nélkül, 40-50 perces menetidővel

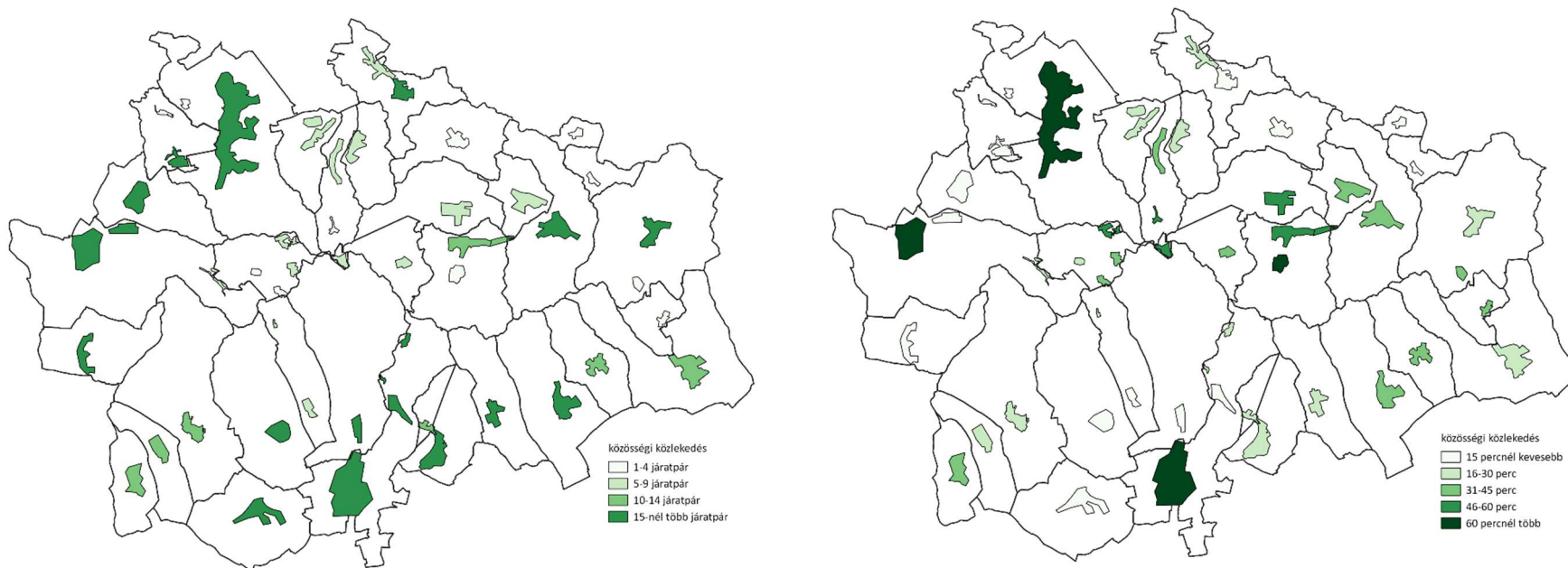
¹⁴ Pásztó-Mátraszentimre: hétvégén 4 járatpár, átszállás nélkül, 35-45 perces menetidővel

Turisztikai szempontból lényeges az Egererdő Erdészeti Zrt. által üzemeltetett **Gyöngyösi Állami Erdei Vasút**, amely a 325-ös számú Gyöngyös-Mátrafüred (6,3 km; 22 perces menetidő) és a 324-es számú Gyöngyös-Gyöngyössolymos-Lajosháza-Szalajkaház (13,1 km; 50 perces menetidő, hétvégenként) szárnyvonalakból áll. A vonalakon kerékpárszállítás céljából nyitott, kabrió kocsik is üzembe álltak.

2021-ben kitáblázásra kerül az **Eurovelo 14**, így a Mátra Budapestről Gödöllő-Jászfényszaru-Hatvan útvonalon keresztül kerékpárral is biztonságosabban, közvetlenül elérhető válik (Mátrafüredig).

Külön említendők a **parkolóhelyek**, hiszen a gyalogos és kerékpáros túrázók jelentős része személygépjárművel közelítik meg a szálláshelyeket, túraútvonalakat. A nagyobb fogadópontokon (pl. túraútvonalak találkozásánál) a rendelkezésre álló kapacitás nem elégséges, ezáltal a hétvégéken, nagyobb rendezvények kapcsán több helyen kapacitásproblémák vannak, különösen az ilyen időszakokban olykor „túlturizmussal veszélyeztetett” területeken (pl. Kékestető, Mátraháza stb.).

I.2.11. ábra: A települések közösségi közlekedési elérhetősége járatpár (balra) és utazási idő szerint¹⁵



¹⁵ A belépési pontokat (Pásztó, Bátönyterenye, Eger, Gyöngyös) Budapesttől, a többi települést a legközelebbi belépési ponttól vizsgáltuk.

I.2.5 Szolgáltatásokról általában

A Mátrában több mint 300 szállásadással és vendéglátással foglalkozó szolgáltató működik. A térség aktív turisztikai szempontból jelentős szolgáltatóinak a többsége a 24-es főút, illetve a 24-es főutat Pásztóval összekötő 2408. sz. út közelében összpontosul, főként a Magas-Mátrában. Szabadidős programszervezésben a települési önkormányzatok, a TDM szervezet, különböző civil szervezetek, illetve az egyes szálláshelyek szolgáltatói vesznek részt. A programcsomagok összeállítása, kiajánlása, aktív turizmushoz kapcsolódó túrák szervezése, eszközök bérlete ugyanakkor a szálláshely-szolgáltatók többségénél csak marginálisan vagy egyáltalán nem jelenik meg. A vendéglátóhelyeken találkozhatunk helyi ízekkel, de a helyi termékek árusításában, népszerűsítésében (pl. Mátrai Borvidék borai, Parádi víz, helyi kézműves termékek stb.) még számos tennivaló van. Kiegészítő szolgáltatások közül a kerékpáros szervizpontok fejlesztése folyamatban van, míg a kártyás fizetés (bankkártya, hitelkártya, SZÉP-kártya) lehetőségeinek bővítése szintén szükségszerű lenne.

Kiemelkedően fontos aktív turisztikai szolgáltató a mátrafüredi *High-tech Sportok Bázisa*¹⁶, amely 4 évszakon át szervez élményprogramokat a Mátrában. Ezek között a klasszikusabbnak mondható túrák (például tereplovaglás, e-bike túra, fáklyás gyalogos túra, nordic walking, sziklamászás, erdei sítelés stb.) éppen úgy megtalálhatók, mint a speciálisabb programlehetőségek (például terepsegway, snowsegway, cross country, stb.) vagy a családok, nagyobb társaságok számára különleges kikapcsolódást nyújtó időtöltések (pl. high-tech kódjátssza a Mátrában – a mátrai betyárlegendák nyomában, munzee, winecaching, stb.). Érdemes továbbá megemlíteni, hogy a Bázis saját étteremmel (Palóc Bistorant) és saját hotellel (Hegyhótel^{***}) rendelkezik, illetve a Bázison egy Tourinform Pont is üzemel (a térség egyetlen Tourinform Irodája Gyöngyös Fő terén található).

Az inkább attrakcióként értékelhető *Mátraszentiváni Síparkot* és az *Oxygen Adrenalin Parkot* érdemes még kiemelni az attrakció helyszínén, illetve közvetlen közelében található számos különféle szolgáltató koncentrációja miatt (szálláshelyek, étkezési lehetőségek stb.).

Szálláshely-szolgáltatás tekintetében széles a paletta, hiszen a 3* és 4*-os szállodáktól a panziókon és vendégházakon át a kempingig, magánszálláshelyekig és turistaházakig minden szállástípus megtalálható.

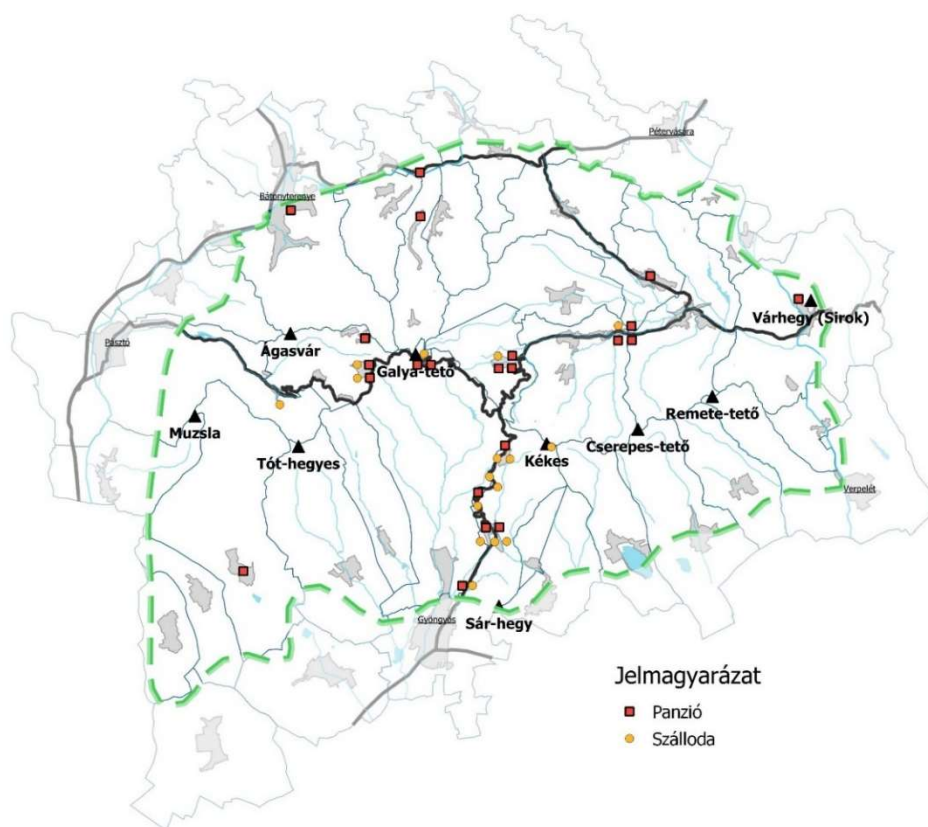
A **szállodák** a Magas-Mátrában (Mátrakeresztes, Mátraszentimre, Galyatető, Parádsasvár, Parád, Mátraháza, Kékestető), illetve a Déli-Mátra Gyöngyöshöz tartozó közigazgatási területén találhatók (Sástó, Mátrafüred, Farkasmály, Gyöngyös). A hazai piacvezető szállásközvetítő, a Szállás.hu által évente megrendezett Év Szállása versenyen a korábbi években szakmai díjban részesült a Mátraházán található Hotel Residence Ózon **** és a Lifestyle Hotel Mátra ***, a mátrakeresztesi Templomvölgy Resort**** (2015-ben még rusztikus apartman/vendégház kategóriában), a parádfürdői Erzsébet Park Hotel***, a parádsasvári Kastélyhotel Sasvár Resort****, a nem szálloda típusú szálláshelyek közül pedig a Galyatető Turistacentrum. A Magyar Szállodák és Éttermek Szövetsége által 1993 óta kiosztott Zöld Szálloda címet az elmúlt években a Mátra térségéből a Hunguest Grandhotel Galya**** (2013-2020), a Lifestyle Hotel Mátra*** (2017-2018) és a Hotel Sástó (2017-2018 I. helyezette) viselhette. Érdekességgé megemlíthető továbbá, hogy a gyöngyösi Hotel Opál*** Magyarország első „mosolygós szállodája”.

¹⁶ <https://4evszak.hu/matrafured/>

A szállodák elsősorban a wellness, az üzleti és rendezvényturizmus helyszíneiként jelentkeznek, de kiegészítő jelleggel jármódspecifikus szolgáltatásokat és általában pár órás – fél napos programokat is nyújtanak. Ezek közül a leggyakoribb a kerékpárbérlés, a kerékpáros és gyalogos túravezetés (ez utóbbiak általában meghatározott időpontban, bizonyos létszám felett vehetők igénybe). A főként a Magas-Mátrában található szállodák igényekhez igazodó infrastrukturális fejlesztése (például vezetékes gáz biztosítása, megfelelő minőségű internet) alapvető fontosságú a jövőre nézve. A 2015-ben felújított Mátraházi Edzőtábor speciális, szűk réteg számára biztosít szállást, ugyanakkor érdemes átgondolni, hogy a Mátra, illetve az aktív turizmus népszerűsítését mennyiben segíthetnék az itt megszálló sportolók.

A Mátravidék többi részén – különösen a belépőpontokon - hiányoznak a magas színvonalú szálláshelyek, valamint a meglévő szállodák egy része is fejlesztésre szorul. Ez utóbbi esetében az infrastrukturális korszerűsítések mellett a programcsomagok bővítése, jármód- és/vagy célcsoportspecifikus kiajánlása, az egyéni utazók számára a megfelelő információval való ellátottság javítása (túraútvonalak nehézsége, az egyes útvonalak érkezési pontjáról a szálláshelyre történő visszajutás megszervezése stb.) elengedhetetlen.

1.2.12. ábra: Szállodák és panziók a Mátrában



A **panziók** területi eloszlása nagyjából megegyezik a szállodáknál tapasztaltakkal, azzal a különbséggel, hogy a Sirok – Parádsasvár – Mátrászentimre tengely mentén nagyobb sűrűsödés tapasztalható, valamint néhány peremtelepülésen (a belépési pontként megjelenő Pásztón és Bátonyterenyén, illetve Szuhán, Gyöngöspatán, Verpeléten és Mátradercsekén) is megjelennek ezek a szálláshelyek. A **panziók többsége ugyanakkor nem nyújt aktív turisztikai kapcsolódási lehetőségeket, programokat (illetve, ha nyújtanak is, ezek az információk előzetesen nem elérhetők a turisták számára).** Jó példaként említhető a mátrászentimrei Belle-Aire Pension, ahol a szálláshely weboldala alapján

szerveznek gyalogos- és kerékpáros túrákat, bérelhető kerékpár, továbbá geocaching túrákhoz GPS eszköz, illetve kuriózumként megjelenik az erdőfürdő is (utóbbi japán eredetű erdei kirándulással egybekötött stresszűző és immunerősítő kikapcsolódási forma). A Mátra déli részén található panzióként is üzemelő pincészetek közül több is biztosít lehetőséget dűlőtúrára. **A panziók tehát alapvetően szálláshely-szolgáltatásra, étkezésre, gasztronómiára (borkóstolás, pincelátogatás, helyi ízek) rendezkedtek be, az aktív turisztikai programcsomagok kiajánlása, az ehhez kapcsolódó szolgáltatások biztosítása még a frekvenciát több gyalogos, kerékpáros túraútvonalak mentén elhelyezkedő szálláshelyek esetében is hiányzik.**

Kempingből mindössze három található a térségben. Az országos kéktúra útvonalán fekvő (április 15-től október 15-ig, illetve az időjárás függvényében nyitva tartó) siroki Várcampingben 200, sátorral vagy lakókocsival érkező vendég számára tudnak helyet biztosítani. Ezen felül a kemping faházai további 45 fő fogadását teszik lehetővé. A kemping csomagajánlatai között szerepel gyalogos túravezetés (pl. kincsvadászat) és kerékpárbérlés, valamint a Siroki vár meglátogatása. (A Várcamping tulajdonosa alakította ki a siroki Barlanglakásokat, amelyek igazi kuriózumnak számítanak a térségben.) A 24. sz. főút mellett, Parád és Parádsasvár között található Túra Camping szállójában télen-nyáron 7 db 2 ágyas, 3 db 10 ágyas szobában és 1 db 3 ágyas szobában tudnak vendégeket elhelyezni. Csoportok részére lovaglást, illetve lovaskocsikázást, sítáborokhoz pedig szakképzett síoktatót is biztosítanak. A szintén a 24. sz. főút mellett található Mátra Kempingben komfortos faházak, lakókocsi- és sátorhelyek (200 darab) kaptak helyet (itt a 2010-es évek elején jelentős fejlesztések történtek). A kemping területén helyezkedik el a Sástó Hotel*** és egy motel is. Noha a térség kempingjei között a sástói a legmeghatározóbb, **a szállodához kapcsolódó szolgáltatások mellett háttérbe szorulnak az aktív turisztikai elemek és szolgáltatások, annak ellenére, hogy a kemping a sárga jelzésű túraútvonalak és tanösvények metszéspontjában fekszik.** Csupán ajánlat szintjén jelenik meg a Sás-tó, a kilátó és az Oxygen Adrenalin Park.

A Mátra vidékén a legelterjedtebb szálláshelytípus a **magánszálláshely** (vendégház, fizetővendéglátás), amely a térség szinte összes településén megjelenik (szerepüket Mátraderecske esetében érdemes kiemelni, ahol magas a számuk és más típusú szálláshely szinte egyáltalán nem jellemző). A többségük a települések belterületén található. **Járműspecifikus szolgáltatásokat nagy részük nem nyújt, a kiajánlott programok tekintetében is igencsak szűkös a kínálat.** Az elérhető szolgáltatások közül a leggyakoribb a gyalogos és kerékpáros túrázashoz kapcsolódik (pl. túravezetés, eszközbérlés), elsősorban Mátraszentimre térségében igen korlátozottan sieszközöket is lehet bérelni. Több szálláshely esetében kerékpártároló és sítároló is található a szálláshelyen.

A szálláshelyek közül speciális szegmenst képviselnek a **turistaházak, kulcsosházak, erdészházak**. Ezek a szálláshelyek jellemzően külterületen, a természetben, illetve a természet határán, túraútvonalak közelében találhatók. 2020-ban a Mátrában található turistaházak közül kettő is – az *Ágasvári turistaház* és a *Rudolf-tanya* – bekerült az év TOP10 turistaháza közé. Utóbbi turistaháznál 2015-ben alakítottak ki a kor igényeit kielégítő kerékpáros pihenőhelyet és a Téry Ödön Nemzeti Turistaház-fejlesztési program keretében 2020-ra újabb felújítást, átalakítást végeztek rajta, amelynek eredményeképp jelenleg 4 szobában összesen 14 fő számára tud szálláshelyet biztosítani. Szintén a Téry Ödön Program keretében – az elsőik között – újult meg a *Galyatető Turistacentrum*. Itt jelenleg öt különböző szállástípus közül választhatnak a vendégek: fürdőszobás szobák (20 férőhely összesen), apartmanház (12+3 férőhely), bakancsos szállás (32 férőhely), sátorhelyek, illetve bivak (összesen 15 férőhely a kilátó felső három emeletén – ennek kapcsán megemlíthető, hogy bivak szállást a 4 évszak Hegyihotel is nyújt). A bivakszálláshoz hasonlóan különleges szállástípus a Mátrában a barlang

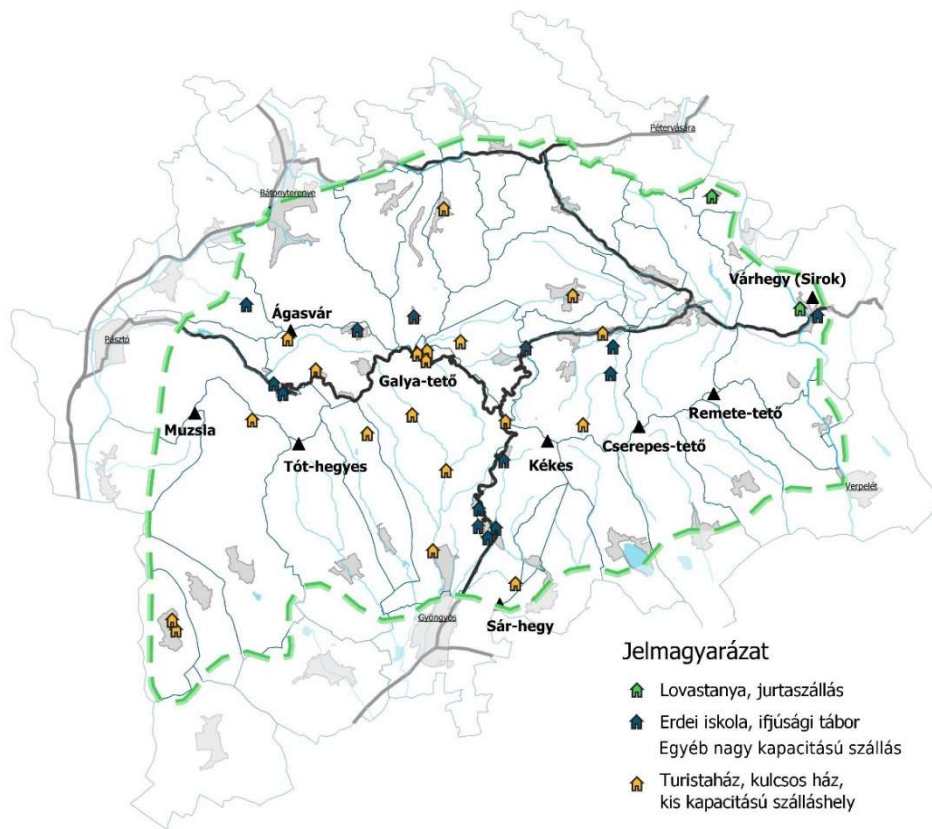
apartman, amelyet Sirokon lehet felkeresni (összesen 8 apartman). A *Hidegkúti Turistaház* teljes körű felújítására – szintén a Téry Ödön Program keretében – 2021-ben kerül sor.

A térségben több **erdei iskola** is működik (pl. Parádfürdő, Mátrakeresztes, Mátrafüred, Tar-Fenyvespuszta, Rózsaszentmárton), amelyek elsősorban a fiatalabb generáció természeti-környezeti nevelését segítik elő, de nagyobb csoportok, baráti társaságok, családok számára is biztosítanak szálláshelyet. **Az erdei iskolák korszerűsítése, felújítása folyamatos, a szolgáltatások között a túraajánlatok is megjelennek.**

Ugyan a Mátrában a lovasturizmus jelenleg még gyerekcipőben jár, de a **lovasudvarok, lovastanyák, lovas szálláshelyek** (Mátraszentimre, Mátrafüred, Pásztó, Gyöngyössolymos, Gyöngyös, Gyöngyöspata, Nagyréde, Recsk, Parádsasvár, Kisfüzes) **jó kiindulási alapot szolgáltatnak a további fejlesztésnek.** A lovastúra vezetés mellett lovaglásoktatás, lovastáborok állnak rendelkezésre.

Országos tendenciaként a Mátrában is megfigyelhető, hogy egyre többen utaznak kisértéssel, így jelentősen megnőtt az érdeklődés a kisértésszerű szálláshelyek iránt. Hasonló trend rajzolódik ki a gyermekbarát és felnőttbarát szálláshelyekkel összefüggésben is. Az ilyen típusú szolgáltatási paletta szélesítése további aktív turistákat lenne képes a térségbe vonzani.

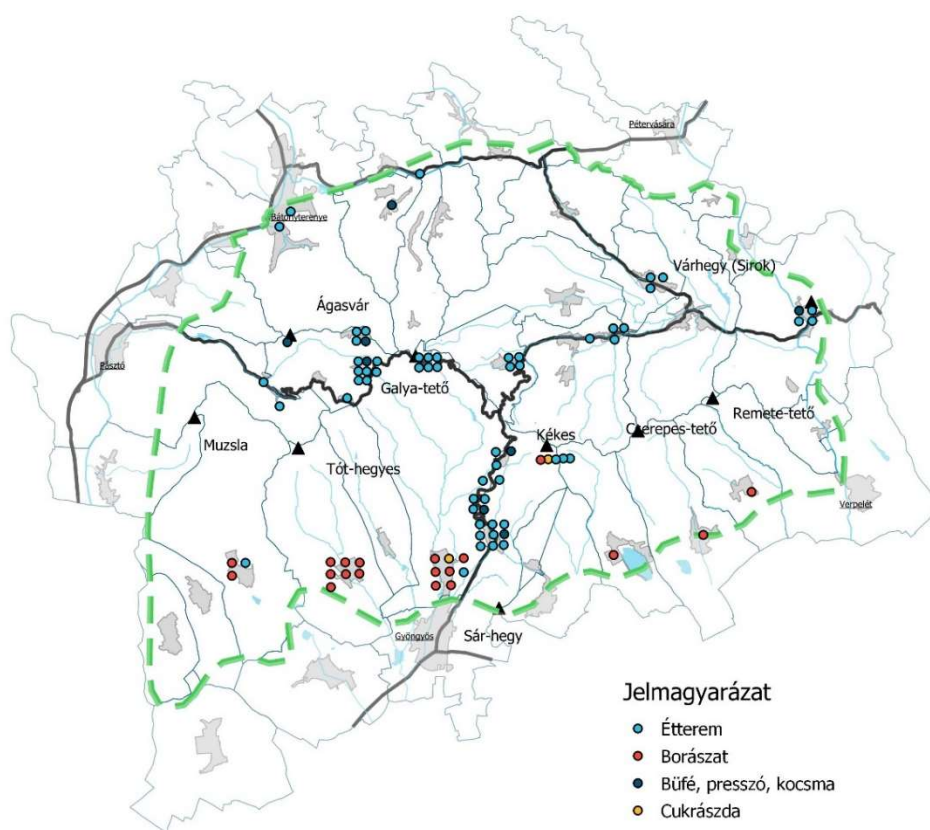
I.2.13. ábra: A főbb aktív turisztikai szálláshelyek



A **vendéglátóhelyek** közül kiemelkedő fontossággal bírnak az **éttermek**. Ezek többsége szálláshelyhez kapcsolódóan működik, azaz a vendéglátás mellett szálláshely-szolgáltatás is igénybe vehető. Területi eloszlás tekintetében elősorban a Gyöngyös-Parádsasvár, valamint a Mátrakeresztes – Parádsasvár – Sirok tengely mentén koncentrálódnak. Az éttermek többségében helyi ízek (pl. palóc konyha), helyi termékek (pl. helyi borok, Parádi víz stb.) is megjelennek, bár ennek mértéke igen eltérő. Elismerései révén a térség éttermei közül kiemelkedik a gyöngyösi *Bori Mami* (2018-ban Dining Guide „Top 5 magyaros étterem” elismerés, Gourmet Fesztivál „Legjobb Étel” díj – utóbbi 2019-ben is).

A Mátrai Borvidékhez tartozó településeken (Abasár, Domoszló, Gyöngyös, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Kisháza, Markáz, Nagyréde, Rózsaszentmárton, Szúcsi) **borászatok, pincészetek** is találhatók. A legjelentősebb *Szőke Mátyás & Zoltán Pincészete*: Szőke Mátyás a Mátrai borvidék első borásza, aki 2017-ben elnyerte az Év Bortermelője díjat.

I.2.14. ábra: Vendéglátóhelyek



A helyi gasztronómia megismerését szolgálja a Mátra Jövője Turisztikai Egyesület által életre hívott MátrAsztal kezdeményezés, amely a helyi termelőknek kíván teret biztosítani (Detki chili és kender, Detki Almárium, Kisháza Lizy lekvár, galyatetői fürjtojás, domoszlói méhészek, gyöngyösi mézeskalács, Szurdokpüspöki Bivalyrezervátum, helyi borászatok, kecskesajtosok, kolbász és borászatok). **Összességében azonban a helyi termékek, borok ételek szinte alig jelennek meg a szolgáltatók palettáján.**

Kiegészítő turisztikai szolgáltatásokként értelmezhetők a **kerékpáros szervizpontok**. Az elsőt a Szalajkaháznál adták át a TDM szervezet gesztorálásával 2018-ban, majd 2019-ben a Kékestetőn is létesült szervizpont. A TDM terve, hogy összesen 30 helyen legyen ilyen szervizpont a Mátra térségében. Ezen felül megemlíthetők az un. MOL bringapontok Gyöngyösön és Parádón.¹⁷

A turizmus szempontjából lényeges **további intézményi ellátottság** tekintetében, hogy a KSH adatai alapján 2019-ben gyógyszerár vagy fiókgyógyszertár Tarnaszentmária, Mátraszentimre, Pálosvörösmart, Bodony, Kissfüzes, Mátraballa, Parádsasvár, Szajla, Mátramindszent, Mátraverebély, Szuha és Tar kivételével minden településen elérhető, nagyobb településeken több is (Bátonyterenye, Pásztó, Gyöngyös). Üzemanyag-töltő állomás Verpeléten, Domoszlón, Gyöngyösön, Gyöngyöspátán, Nagyrédén, Bodonyban, Mátraderecskén, Parádón, Sirokon, Bátonyterenyén és Pásztón; bankfiók pedig az előbb említett településeken kívül Gyöngyöstarjánban, Markazon, Recsken és Mátraterenyén is található, Bodonyban és Mátraderecskén viszont nem.

¹⁷ <https://mol.hu/hu/autozzon-velunk/bringapontok/>

I.3 Értékelés az egyes jármódokra való alkalmasság szempontjából

A Mátrában az aktív turizmushoz tartozó jármódok közül meghatározó a gyalogos, a kerékpáros, a sí és a lovas, ill. kisebb potenciál lehet a ma még nem létező vízi turizmus fejlesztésében. A következőkben jármódonként összefoglaljuk az adottságokat, értékeljük a jelenlegi helyzetet, s kitérünk a fejlesztési szükségletekre is. Az összefoglaló megállapításokat az I. 5. fejezet tartalmazza.

I.3.1 Gyalogos természetjárás

A Mátra a gyalogos természetjárás egyik fontos hazai desztinációja, meglévő turistaúthálózata, természetjáráshoz kapcsolódó, jelentős múltra visszatekintő rendezvényei, évszázados túrakultúrája, az ehhez kiépített infrastruktúra országosan is kiemelkedő. A gyalogos túraútvonalak mennyisége már ma is kielégítő, ugyanakkor kiejánlásuk, programcsomaggá történő szervezésük még várat magára, s megközelíthetőségük is fejlesztendő.

I.3.1.1 Vonzerők

A Mátra a gyalogos turisták számára táji, természeti és mesterséges attrakciók tekintetében bőséges kínálatot nyújt. A legnagyobb vonzerők a hegycsúcsok (azok közül is kiemelkedően a Kékes, valamint a Galya-tető), a jó panorámát nyújtó természetes és mesterséges kilátók, az erdők, a várak, a zárandokturisták körében a fallóskúti kegyhely, a kalandot keresőknek pedig az Adrenalinpark.

Az **átlag kiránduló** számára a legtöbb mesterséges attrakció könnyen megközelíthető, hiszen ezek vagy a települések belterületén (pl. templomok, tájházak, múzeumok és kiállítóhelyek, pincesor) vagy jól karbantartott, megfelelően kitáblázott, könnyű terepviszonyokkal jellemezhető turistautak mentén (pl. kilátók, várromok) helyezkednek el. A természeti és táji értékek közül leginkább a tavak (pl. Szent Anna-tó, Maconkai víztározó, Sás-tó, Pisztrángos-tó), a beépített területekhez közel eső barlangok és források (pl. csevice-források, Remete-barlang), valamint az épített infrastruktúrával jól ellátott hegycsúcsok (pl. Kékes, Kopasz-hegy) közelíthetők meg. **Az attrakciók programcsomagba szervezésében, túraútvonalakra való felfűzésében és kiejánlásában, a tavak körbejárhatóságának javításában ugyanakkor számtalan kiaknázatlan fejlesztési potenciál húzódik.**

A **kihívást kereső túrázók** elsősorban a táji és természeti értékeket részesítik előnyben, illetve a nehezebben megközelíthető kilátókat, várromokat is előszeretettel látogatják. Területileg ez leginkább a Mátra nagy reliefű hegyoldalait (pl. Kalló-völgy, Mátra-nyereg, Nyírjes, Ágasvár) és/vagy a kevésbé népszerű attrakciókat (pl. Oroszlánvár, Nyesettvár) jelenti. Ennél szűkebb szegmenst jelentenek a **terepfutók**, akik a teljesítménytúrák mellett a változatos terepviszonyokkal ellátott hegyoldalakat keresik. Számukra az élményt maga az útvonal, a környezet nyújtja, a közben elhelyezkedő vonzerőkre kevésbé érzékenyek.

Különleges célcsoport a **nordic walking** túrázó. A Mátrában szervezett programként¹⁸ háromféle nehézségi szinten (piros – kék – fekete, azaz könnyű – közepes – nehéz), természeti értékek köré szerveződve (Pizskés-tető, Vörös-kő, Csörgő-patak, Galya-tető) speciális kínálat is biztosított számukra.

Speciális célcsoportot jelentenek a **mozgásukban akadályozottak**. Ők elsősorban a települések beépített környezetében elhelyezkedő, jellegükből adódóan mesterséges attrakciókat részesítik előnyben, viszont kisebb távok erejéig a táji, természeti vonzerőket is látogatják. Számukra

¹⁸ Például: <https://4evszak.hu/matrafured/nordic-walking-turak-a-matraban/>,
<http://www.matraszentimre.hu/turaajanlatok/nordic-walking-turak>

kulcsfontosságú a parkoló, valamint kisebb részben a közösségi közlekedés közelsége, így a településektől távolabb eső attrakciókat csak korlátozott számban látogathatják.

Szintén speciális célcsoportot jelentenek a **fotós** túrázók, a **geocaching**-et művelők, de az általuk keresett attrakciók alig különböznek az átlagos kirándulótól. (A geocachinggel kapcsolatban ugyanakkor számos természetvédelmi probléma merül fel pl. a geoláda fokozottan védett természeti területen, nem út mentén történő elhelyezése, a publikált/ajánlott útvonalak természetvédelmi szempontból megkérdőjelezhető megközelíthetősége stb.)

Az aktív turisztikai termékeken belül sikeresnek mondhatók a **kalandturisztikai parkok és túrák**, amely mind a családok, mind az egészségtudatos, aktivitás-központú fiatalok számára vonzóak. Kalandturisztikai elemek közül a **sziklamászás, siklóernyőzés** jelen van (Pálosvörösmart határában a Hollókő kedvelt sziklamászó hely, a Gyöngyös melletti Cseplye-tetőn, s Pásztó mellett a Nyikom-hegyen népszerű siklóernyős starthely); via ferrata útvonalak nincsenek a Mátrában.

1.3.1.2 Meglévő és potenciális útvonalak

A Mátra közel 1000 km jelzett turistaút-hálózattal rendelkezik; a térség turistautakkal való feltártsága átlagon felüli. A Mátrafüred és Mátraháza közötti ún. Széky István utat még 1888-ben építette ki az akkoriban megalakult Mátra Egylet. A ma is meghatározó főbb útvonalak 1930-ig kiépültek, ezeken azóta csak kisebb korrekciók történtek. A főjelzéseket összekötő mellékúthálózat az 1950-es évektől kezdődően folyamatosan bővült.

A jelzett utak a hegyvidék domborzati adottságait követik, csomópontjaik egyrészt az ún. belépési pontoknál (elsősorban Pásztó és Gyöngyös), másrészt a belső közlekedési gócpontoknál (Mátraháza, Kékestető, Galyatető, Mátraszékhely) alakultak ki. A hegyvidék leglátogatottabb részének – Magas-Mátra és a Nyugat-Mátra északi területeinek - turistaúthálózata igen sűrű, számos túrakombinációra ad lehetőséget, ugyanakkor a peremterületek – Mátralába, Parád-Recski-medence - bejárhatósága szegényes. A Mátraalja a Mária út déli vonalával, illetve a Gyöngyös – Mátrafüred közötti sárga szőlő jelzéssel kapcsolódik a hálózatra.

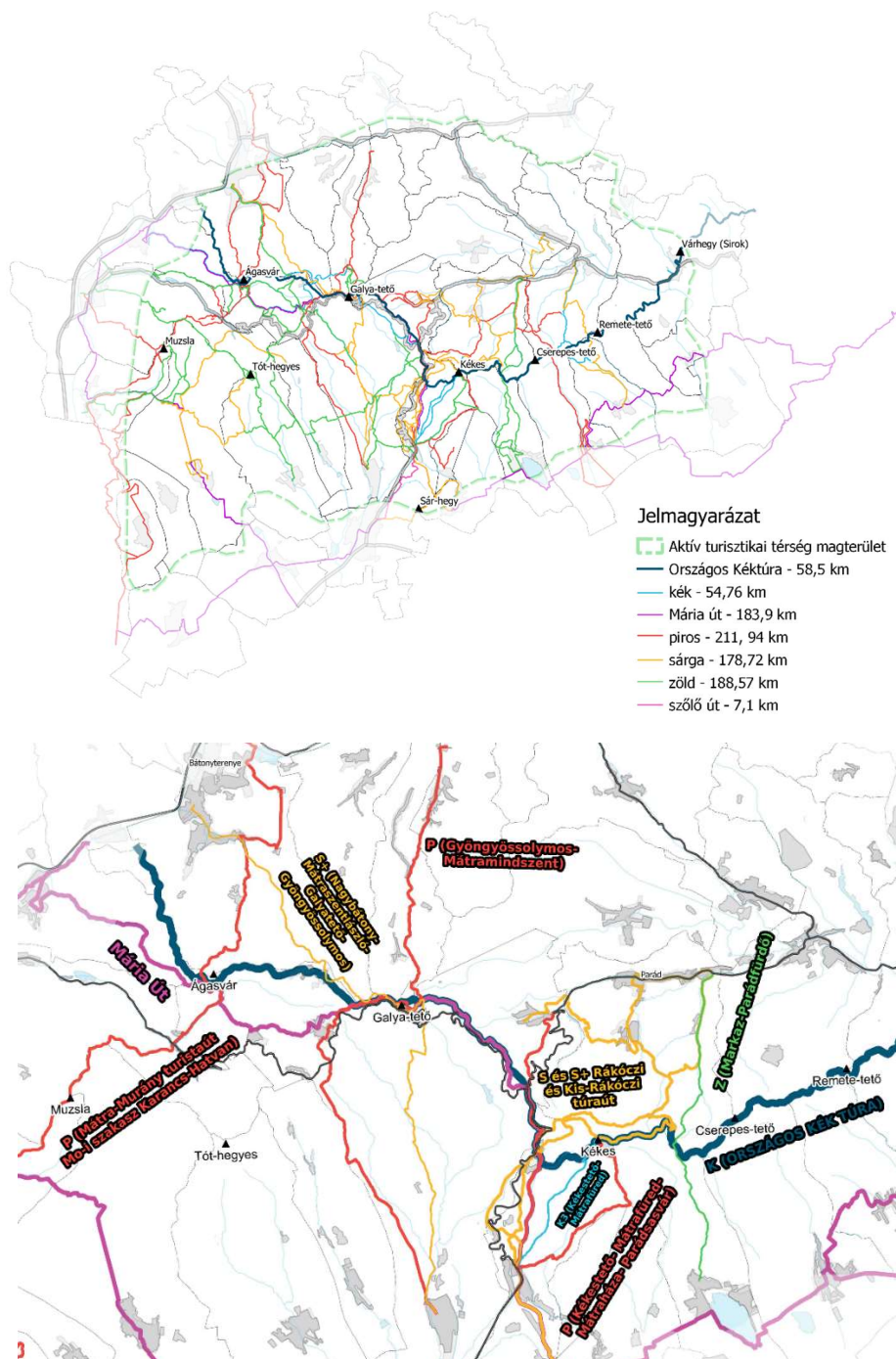
A Mátra turistajelzései illeszkednek az országos jelzésrendszerhez; a **jelölőrendszer állapota** összességében jónak mondható, a hiányosságokat a Magyar Természetjáró Szövetség folyamatosan számolja fel, valamint a meglévő jelzésrendszer karbantartásáról is gondoskodik. A Magas-Mátrában a frekvenciát több útvonal főbb csomópontjainál már néhol „túlfestés” tapasztalható, további útvonalak felfestése nem szükséges, hiszen a Mátra feltártsága turistautakkal átlagon felüli. Legfeljebb táblázással, de elsősorban digitálisan érdemes új tematikus útvonalakat kijelölni, a túraútvonalak további fejlesztése, továbbiak kijelölése kevésbé indokolt, sőt, akár a „racionalizálás” is felmerülhet. Speciális útvonalként jelenik meg a hagyományos jelölésrendszerbe nem illeszkedő, sárga szőlő jelzéssel ellátott útvonal¹⁹, amely a jövőben egy potenciális bortúra útvonalaként is szolgálhat.

A **jelzett turistautak** infrastruktúrájára épülve számos túraútvonal tárja fel a Mátra-vidéket, amelyek vagy önálló jelzésen, vagy több jelzés kombinációján futnak. Ezek közül a legjelentősebb az *Országos Kéktúra* útvonala, amely a Cserhát felől érkezve Mátraverebélytől a Mátra-bércen át Galyatetőn, a Kékesen és a Kelet-Mátra gerincén egészen Sirokig nyugatról keletre szinte teljes hosszában végigjárja a Mátravidéket, majd a Bükk felé folytatódik. A Kékes TE által szervezett *Rákóczi turistaút*

¹⁹ A 7 km-es túra a Sár-hegy aljában halad, érinti a farkasmályi pincésort, majd a pipis-hegyi kisvasúti megállótól elkanyarodik a repülőtér felé, ezután Mátrafüreden, az erdészeti szakiskolánál beletorkollik a sárga jelzésbe.

(jelvénytérző túramozgalom) Parádsasvár-Parádfürdő-Kékes-Mátraháza-Mátrafüred-Sár-hegy-Gyöngyös között vezet a sárga sáv jelzésen, amelyet a *Kis Rákóczi turistaút* Parádhuta - Mátrafüred között, Parádfürdő és a Kékes elkerülésével rövidít le. A számos fontos, a hegységet észak-déli irányból átszelő sávjelzés közül kiemelendő a *Nagybátony vá.-Galyatető-Gyöngyössolymos*, a *Mátramindszent-Galyatető-Mátraszentimre-Gyöngyössolymos* és a *Kisterenye-Nagybátony-Ágásvári th.-Mátrakeresztes-Szurdokpüspöki-Rózsaszentmárton* útvonal.

I.3.1. ábra: A Mátra-vidék jelzett turistaúttjai színek szerinti bontásban (fent), illetve a Központi-Mátra főbb turistaúttjai



A túraútvonalak **nehézségi foka** a könnyűtől a nehézig a teljes spektrumot lefedi. A nehéz vagy középnehéz útvonalak leginkább a Mátra északi oldalán futnak (pl. Parádsasvár – Kékes – Mátraháza; Recsk – Oroszlánvár – Parádfürdő; Mátrafüred – Kalló-völgy – Mátraháza; Parádfürdő – Pisztrángos-tó – Mátraháza; Kékes – Nyírjes – Galyatető), míg a könnyebbek jellemzően vagy településen belüli körtúra formájában jelennek meg (pl. Abasári, Siroki, Mátrafüredi körtúra, Kis Galya-kör, stb.), vagy a hegycsúcsokról lefelé vezető, ereszkedő útvonalakon haladnak (pl. Kékes - Pisztrángos-tó - Vörösmarty th. - Lajosháza vá.; Kékes – Remete-bérc – Mátrafüred; Mátraháza – Sás-tó – Mátrafüred, Galyatető – Parádsasvár stb.). A nehézségi fok a túraleírások alapján értékelhető, helyszínen erről nem kap információt a túrázó, ugyanakkor a „digitális elérhetőség” miatt ez nem is feltétlenül szükséges.

Az aktív, azon belül is a gyalogos turizmust az időjárás igen erősen befolyásolja, így a **preferált időszakokat** is elsősorban a jó kirándulói időhöz köthető (hosszú) hétvégék jelentik. Zsúfoltság leginkább a rövidebb és népszerű túraútvonalak mentén tapasztalható (Kékestető-Mátraháza-Mátrafüred tengely, Sástó, illetve Galyatető környéke). A zsúfoltság enyhítésére jó megoldás lehet a körtúrák szervezése, hiszen ez egyrészt lehetővé teszi a tömeg cél szerinti mozgását és a turistaáradat elosztását, valamint a hosszabb-rövidebb körtúrákra felfűzött attrakciók az élményszerűséget is fokozzák (a körséta út-jelzés szerepel az MTSZ jelzései között).

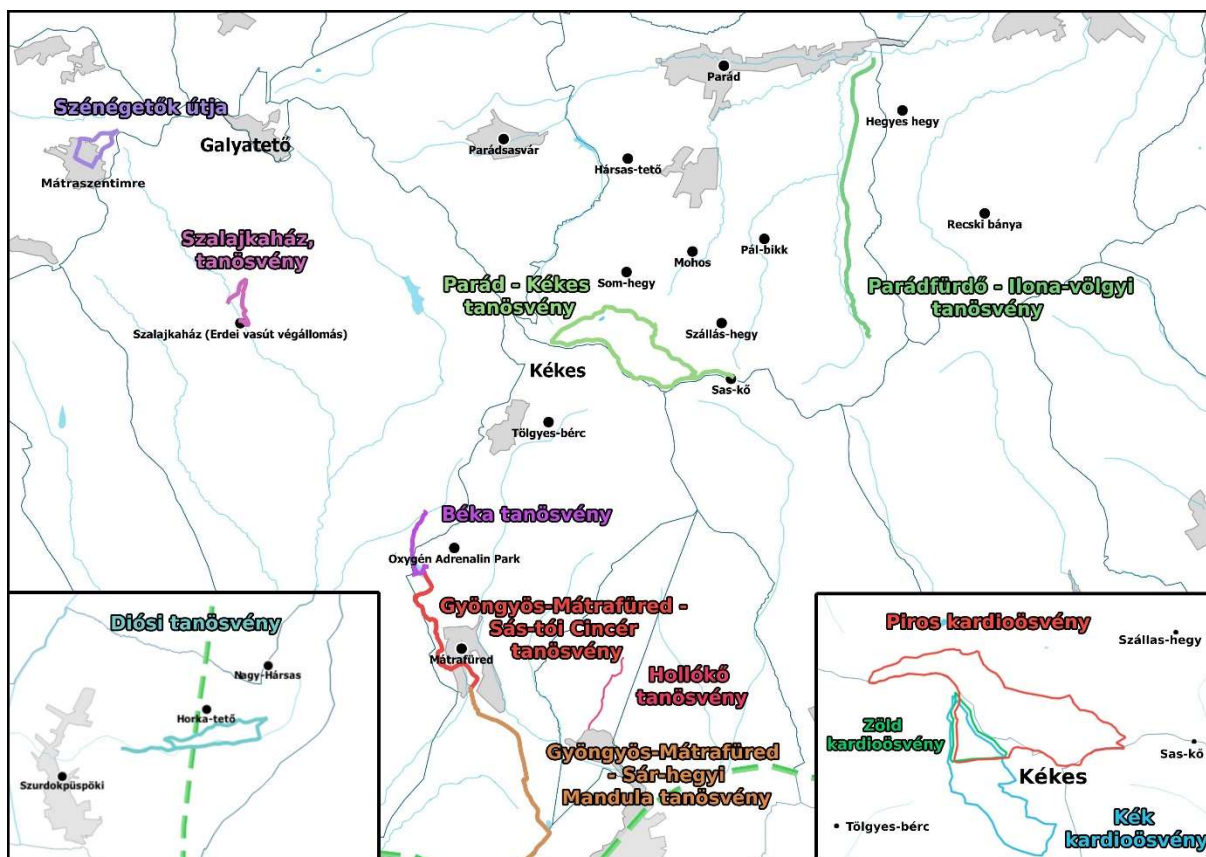
A Mátrában működő túraegyesületek, természetjáró szervezetek és túravezetők előre megadott időpontokban számtalan **túrát szerveznek**. Ezek különböző tematika mentén leginkább egy napos itt-tartózkodást tesznek lehetővé, azaz a vendégéjszakák számában jelentős növekedést nem eredményez. A Mátrában is működnek **jelvénytörző túramozgalmak**, amelyek rendszerbe foglalt lehetőséget adnak a tervszerű, folyamatos természetjáró tevékenységre. Ezek közül kiemelkedik a korábban már említett *Rákóczi túra*, a *Vörösmarty Mihály Mátrai Emléktúra*, a *Kodály Zoltán Emléktúra*, valamint a *Mátrai templomok lovagja* névre hallgató túra. (Ebbe a körbe tartozik a *Varak a Mátrában*, valamint a *Keresztek nyomában* túramozgalmak is, de ezek inkább a pontszerűen elhelyezkedő attrakciók felkeresését helyezik fókuszba.) A teljesítés legtöbbször nincs határidőhöz kötve, de vannak időszakosan kiírt túramozgalmak is. Az erről szóló adatokat a túramozgalmak kiírása (pl. Kékes TE) mindig tartalmazza.

A Mátra Ásványház szervezésében évente több alkalommal is rendeznek **ásványgyűjtő túrákat**, amely a csoportos utazók körében egyre nagyobb népszerűségnek örvend. 10 fő feletti csoportok esetén kérés szerinti időpontokban is indítanak gyűjtőutakat.

Említést érdemelnek az ún. **instant túrák**, amelyek a teljesítménytúrákhoz hasonlíthatók, azaz meghatározott útvonalon, meghatározott szintidőn belül kell teljesíteni. Lényeges különbség, hogy a túra nem rendezvényként kerülnek meghirdetésre, így egyénileg bármikor teljesíthető. Ilyen túra a Nyugat-Mátrában a Békés Harcos útja vagy az Ágasvár Kör.

A Mátrában jelenleg tíz, nagyobb területi egységen áthaladó **tanösvény** található, amelyek nagy része újonnan létesült, a régebbiek megújítása, kitáblázása, az információs táblák, jelzések karbantartása az utóbbi években folyamatos volt. A tanösvények többsége a Magas-Mátra egy-egy természeti értékét mutatja be (pl. Kékesi, Ilona-völgyi, Szalajkaház tanösvény, Szénégetők útja) vagy Mátrafüred térségére fókuszál (Cincér, Mandula és Béka tanösvény) ill. ehhez közel a pálosvörösmarti tanösvény. Területi szempontból kuriózumnak számít a Diósi tanösvény, amely Szurdokpüspököt kapcsolja be a Mátra vérkeringésébe, a Kékesi tanösvény, amely az ország legmagasabban fekvő tanösvénye, míg tematikáját illetően a 2020 szeptemberében átadott Kékestetői kardió tanösvény 3 útvonala emelendő ki.

1.3.2. ábra: Tanösvények



Pihenők, megállók a főbb turisztikai útvonalak mentén épültek ki. A jelentősebb belépési pontok, desztinációk közelében erős koncentrációt tapasztalhatunk. Bátonyterenye, Pásztó és Gyöngyös bővelkedik ilyen létesítményekben, míg a Mátrában elsősorban Mátrafűred, Mátrászentimre, Mátrászentistván és Markaz térségében, illetve ezekre a településekre vezető turistautak mentén találhatunk leggyakrabban paddal és asztallal ellátott pihenőket. A Parád-Recski-medence településein egyenletesen, a főbb útvonalak és látnivalók környezetében oszlanak el a megállók, míg a Mátralába térségében elsősorban Szuha és Mátramindszent belterületén találhatók, azaz a külterületi ellátottság hiányosnak mondható. Hasonlóan jellemezhető a Nyugat-Mátra déli része, ahol Gyöngyöspata és Rózsaszentmárton belterületén létesítettek pihenőket. Speciális megállóként értelmezhetőek a Mária út mentén, valamint a Gyöngyös környéki települések külterületein található útmenti keresztek, amelyek a zarándokturizmus mellett a gyalogos kirándulóknak is pihenőpontként szolgálhatnak. A Mátrában található *források, csevicék, mint vízvételi helyszínek* szintén megállópontként értelmezhetőek (gyakran legalább pad, asztal is található mellettük), ugyanakkor a Mátrában a vízvételi lehetőség a források bizonytalan vízmennyisége miatt korlátozott²⁰. Az elmúlt években a települések belterületén működő közutak közül többet is lezártak, így a vízvételi lehetőség a boltok, vendéglátóhelyek, valamint a temetők kútjainak kivételével korlátozott. A gyalogos túrázást népszerűsítő és/vagy tudatosító kampányok során kiemelt figyelmet kell fordítani az ivóvíz fontosságára, annak környezetkímélő, minimális hulladékkal járó biztosítására (pl. palackozott

²⁰ A túrázók a kozkutak.hu alkalmazás segítségével is tájékozódhatnak a vízvételi lehetőségekről.

ásványvíz helyett a kulacs preferálása). A környezettudatosság tekintetében az utóbbi években sok előrelépés történt, a túrázók egy része igyekszik minél kevesebb szemetet „termelni”, illetve a keletkezett hulladékot nem hátrahagyni. A bakancsos turizmus azonban még mindig túl nagy hulladékterhelést eredményez.

Szintén hiátusként jelentkezik, hogy a mátrai települések zöme, a Felső-Mátra pedig szinte egyáltalán nem rendelkezik nyilvános mosdókkal, amelyek a Mátrában nagyszámban megforduló bakancsos és kerékpáros turisták komfortérzetéhez elengedhetetlenek.

I.3.1.3 Szolgáltatások

A Mátrában a szálláshelyek széles spektruma rendelkezésre áll, de a gyalogos túrázók számára csak elenyésző számuk nyújt különböző szolgáltatásokat. Vezetett túravezetést leginkább a nagyobb szállodák és/vagy a frekvenciáltabb túraútvonalak (pl. országos kéktúra vagy a Mátrafüred – Mátraháza – Parádsasvár tengely) mentén elhelyezkedő szálláshelyek (pl. Ágasvári th.) ajánlanak. Említést érdemel a Mátra Jövője Turisztikai Egyesület; az általuk szervezett túrákon az elmúlt 5 év alatt több ezer látogató fordult meg.

A wellness, egészségturizmus céljából érkező turisták jellemzően a pár órás – fél napos túrákat preferálják, ugyanakkor számukra a megfelelő információval való ellátottság (túra hossza, nehézségi foka, terepviszonyok, tájékozódás, szükséges ruházat, időjárás stb.) alapvető fontossággal bír: csak akkor vesznek részt egy-egy szervezett túrán, ha az információ teljeskörűen, lehetőség szerint még az utazás előtt elérhető és megfelelő élményígérettel társul. Számukra a túrázás a fő motivációjuk mellett (pihenés, wellness) kiegészítő elem, így az attraktivitás, egyediség, élményszerűség hangsúlyozása a programcsomagok szervezésénél és kialakításánál is kiemelkedő fontosságú.

A gyalogos túrázók számára a különböző szálláshelyek felszereltsége (pl. vízellátottság, étkezési lehetőségek), a szálláshelyeken a közösségi terek megléte (pl. nyáron vagy jó időben terasz, tűzrakó hely, télen pedig zárt, fűtött helyiség), a kisgyermekkel túrázók körében az eszközellátottság (pl. etetőszék) fontos tényező. Az olcsóbb turistaházakra egyre nagyobb igény jelentkezik, különösen a nagyobb társaságokat elszállásolni képes létesítményekre.

Vendéglátóhelyek tekintetében a Mátra összességében jól ellátott, az éttermek, büfék, boltok nyitvatartási ideje – különösen a frekvenciált túraútvonalak mentén – többé-kevésbé igazodik a túrázók igényeihez. Hiányosság a kisebb, turisztikailag kevésbé jelentős desztinációk esetében tapasztalható. Negatívum, hogy a vendéglátóhelyek, éttermek nem minden esetben fogadják szívesen a túra végeztével „koszosan” betérő vendégeket, valamint a kártyás fizetési lehetőség is korlátozott (ugyanakkor a COVID miatt is várható az érintésmentes fizetési lehetőségek gyorsabb terjedése).

A Mátrában egyhetes **erdei vándortáborokat** is szerveznek felső tagozatos és középiskolás diákok számára.²¹ A mátrai útvonal a legnehezebb útvonal az Erdei Vándortáborok között

I.3.1.4 Információ, események

A Mátra, mint aktív gyalogos turisztikai desztináció, országos vonzerővel bír mind a gyalogos túrázók, mind a teljesítménytúrázók körében. A Mátra **turistatérképek** (Szarvas 2020, Cartographia 2018, 2020) és a Cartographia turistakalauz (2020) tartalmazzák a jelzett gyalogos útvonalakat, valamint ezekhez kapcsolódóan túraajánlatok is részletesen megjelennek bennük. A Mátra gyalogos túraajánlatairól

²¹ <https://www.erdeivandor.hu/utvonalak/erdei-vandortabor-a-matraban>

online felületen a **Mátra információs oldalon** (matrahegy.hu), vagy a **TDM szervezet weboldalán** (<https://www.gyongyos-matra.hu/>) lehet tájékozódni. Az utóbbi esetében a túrakereső menüpont (<https://www.gyongyos-matra.hu/turakereso/>) segítségével részletes információkat²² lehet találni az egyes túraútvonalakról. A Mátra információs oldalon lehet helyszín szerint szűkíteni (túraajánlatok menüpont), de lehetőség van tematikák és időpontok szerinti megoszlásban is válogatni (eseménynaptár menüpont). A weboldal előnye, hogy egy felületen gyűjti össze a legnépszerűbb programokat, azok leírásait, főbb ismérveit, hátránya viszont, hogy a felület telefonra nincs optimalizálva, illetve a túraleírások nem tartalmaznak térképes ismertetőket. Ez utóbbira az MTSZ applikációja, a termeszetjaro.hu, valamint a tekeregj.hu is lehetőséget nyújt, ahol régióra és/vagy kategóriára, valamint túrahosszra és nehézségi fokozatra szűrve is lehet a túraútvonalak között válogatni. A túraleírások mellett lehetőség van az útvonal letöltésére (gpx formátumban), valamint az adott térképszelvény kinyomtatására is.

A teljesítménytúrákról²³ a teljesitmenyturazoktarsasaga.hu, valamint a **szervezők weboldalain** lehet tájékozódni (Hérics Természetjáró és Turisztika SE - matra-tura.hu; Hanák Kolos Turistaegyesület – matraberc.hu). Az általuk szolgáltatott adatok és információk alapján megállapítható, hogy a teljesítménytúrák egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek (a magyarországi öt legnépszerűbb teljesítménytúrából négyet a Mátrában tartanak). Ezekre az eseményekre leginkább a fővárosból, a budapesti agglomerációból, valamint Heves és Nógrád megyéből érkeznek nagyobb számban résztvevők. A már régóta megrendezett, nagyobb ismertségre szert tevő túrákon – a 2020-as, pandémiával sújtott évtől eltekintve – távtól függően 1-4000 fős részvétellel kell számolni, míg az újabb túrákon átlagban 200 fő vesz részt. A teljesítménytúrázók szinte kivétel nélkül személygépkocsival érkeznek a helyszínre, így a versenyek időszakában megnövekedett gépjárműforgalommal kell számolni. Ha a világjárvány előtti tendencia folytatódik, akkor hosszabb távon a résztvevők létszámának emelkedése prognosztizálható, amely a versenyek zökkenőmentes lebonyolítását is veszélyeztetheti (pl. parkolási problémák, hosszúra nyúlt regisztráció, tömeg, zsúfoltság főleg a rövidebb, népszerűbb távokon).

Üdvözlendő kezdeményezés, hogy a Gyöngyös-Mátra Turisztikai Közhasznú Egyesület átvállalja a kijelölt kereskedelmi szálláshelyeken megszálló teljesítménytúra indulóknak a nevezési díját. Ezzel ösztönzik az indulókat, hogy legalább 2 éjszakát a Mátrában töltsenek.

²² a túra nehézségi foka, időtartam, hossz, emelkedés, minősítés, részletes leírás, letölthető útvonal gpx-ben és pdf-ben

²³ pl. Mátrabérc TT (első megrendezés éve: 1987), Hanák Kolos TT (1991), Téli Mátra TT (1994), Mátrai Csillagok TT (2004), Muzsla TT (2005), Kiss Péter Emléktúra (2014), Koncsúr Kör (2017), Pokoljáró Tar Lőrinc TT (2017), Őszi MTR (2019), stb.

I.3.2 Kerékpáros turizmus

A Mátra jelenleg csak korlátozottan nevezhető kerékpárosturisztikai desztinációnak, noha a Mátrában való kerékpározás (pl. a Kékesre való felbiciklizés) a legnagyobb hazai kihívások közé tartozik a szabadidős sportok tekintetében. Sokak szemében még mindig az a kép él a Mátráról, hogy csak edzett kerékpárosoknak ajánlott, pedig ez koránt sincs így. Számtalan olyan útvonal van a Mátrában, amely a családok, fiatalok számára is vonzó lehet, nemcsak fél-egynapos túrákra, hanem akár többnapos programként is. Jelenleg azonban az infrastrukturális és szolgáltatási szint még hiányos, térségi kerékpárutak alig épültek ki, a jelzett kerékpáros útvonalak nagy részét az elmúlt években festették fel. A Mátra egyelőre inkább regionális vonzással rendelkezik, bár néhány esemény révén már országos és nemzetközi vonatkozásban is javul az ismertsége és imázsa. A kerékpáros turizmus fejlesztését a mátrai települések nagy része kiemelten fontosnak ítéli meg.

I.3.2.1 Vonzerők

A Mátra és térségének adottságai kiválóak a kerékpáros turizmus szempontjából, hiszen változatos, látványos táji értékekkel rendelkezik, amelyek egymáshoz viszonylagos közelségben vannak, hosszabb kerékpáros túrával, vagy fél-egynapos csillagtúrákkal felfűzhetők, élményt kínálva az országúti és az erdei kerékpáros útvonalakat kedvelők számára is. A kerékpáros túrák feltételei így széles körben, akár családosok számára is adottak, de ehhez további fejlesztések szükségesek.

A kerékpáros turisták közül vannak olyan célcsoportok, amelyek számára maga az út a vonzerő, mások viszont vagy kifejezetten bizonyos attrakciókat keresnek fel, vagy túrájuk során ejtik útba azokat. A Mátra térségében az utóbbi célcsoportok esetében más vonzerők érdekesek a kiépített kerékpárforgalmi létesítményeket, esetleg alacsony forgalmú utakat használók számára, s mások az erdei kerékpáros útvonalakat használók számára. Előbbi esetben a vízfolyások (Zagyva és Tarna-völgy), állóvizek (Maconkai, Markazi), a heglábi tájkép (hegyek, szőlők, pincesorok), a településeken belüli látványosságok (épített emlékek, fasorok) a fő vonzerő a kerékpárosok számára. Az erdei kerékpáros útvonalakat használók számára a geomorfológiai érdekességek, a források, vízesések, zúgók, kilátást biztosító tisztások, erdészházak stb. jelentkeznek fő attrakcióként. Maguk a mátrai utak, szerpentinekkel, meredekségükkel, vadregényességükkel az országúti és a hegyikerékpárosok számára önmagukban is vonzerőt és kihívást jelentenek (a minőségi problémák ellenére is).

I.3.2.2 Meglévő és potenciális útvonalak

A Mátra térsége egyelőre **nem bővelkedik kerékpárforgalmi létesítményekben**, noha a fizikai útvonalhálózat hossza a tágabb térség vonatkozásában 2021 év elejére már meghaladja a 150 km-t, ennek döntő része kijelölt erdei kerékpáros útvonal. Kiépített kerékpárutak a Gyöngyös-Mátrafüred szakasz kivételével csak nagyon rövid szakaszokon, periferikus helyszíneken készültek el, elsősorban közlekedésbiztonsági céllal. Ez a Mátra kerékpáros megközelítését erősen korlátozza, s szerepet játszik abban, hogy **a Mátrába érkező kerékpározni vágyók jellemzően autóval** (ritkábban vasúton) **keresik fel a hegységet**, amely parkolási gondokat, növekvő forgalmat stb. eredményez. Hálózatról jelenleg az erdei kerékpáros útvonalak esetén beszélhetünk, ill. országúti kerékpározás tekintetében (utóbbi viszont az év jelentős részében korlátozza a 24. sz. főút nagy forgalma, valamint bizonyos szakaszokon a karbantartás hiánya miatti alacsony minőség). A meglévő kerékpárutak általában jó állapotúak, az 1997-ben létesített Gyöngyös-Mátrafüred kerékpárutat 2019-ben újították fel és szélesítették ki, ill. kerékpárral kerékpáros nyommal kijelölve a kis forgalmú utcákon a Fő tér is elérhetővé vált. Pálosvörösmart belterületén 2020-ban 1 kilométeres jó minőségű kerékpárút létesült.

Ugyanakkor a folyamatban lévő (előkészítés vagy kivitelezés alatt álló) fejlesztések révén **rövidtávon jelentős előrelépés történik a belépési pontok, útvonalak kialakításával** (Zagyva- és Tarna-völgyi kerékpárút már jelentős szakaszon kialakítás alatt áll, előbbi Lőrinci-Apc és Szurdokpüspöki-Bátonyterenye, utóbbi Aldebrő-Sirok között), az **EuroVelo 14 kitáblázása** 2021-ben megtörténik²⁴. Elindult egyes szakaszokon az önálló nyomvonalú kerékpárút tervezése is (az EV14 Rózsaszentmárton-Szúcsi-Gyöngyöspata-Gyöngyös és Abasár-Markaz-Domoszló szakaszon; ezen kívül Gyöngyös-Abasár, Gyöngyös-Gyöngyössolymos-24.sz. főút, Apc-Szurdokpüspöki szakaszon). Mindezek révén **néhány éven belül szinte teljes mértékben lehetővé válik a Mátra körüljárása**, hiszen az előbbieken (nyugat, kelet, dél) túl, északnyugaton, a Bátonyterenye-Parádsasvár szakaszon erdei kerékpáros útvonal van kijelölve. Azaz csak északkeleten marad hiány, így a Parádsasvár-Sirok hiányzó szakasz előkészítését is javasolt megkezdni. A 2021-27 közötti időszakban jelentős források állnak rendelkezésre a kerékpáros infrastruktúrahálózat fejlesztésre (s tervezési, előkészítési feladatokra is biztosítottak a források), a hálózati hiányok megszüntetésére, az összekapcsoltság javítására. A fejlesztések tekintetében további beruházásként felmerül a Mátra keresztülkerékpározhatóságának (ez elsősorban útfelújításokat jelent), bizonyos tavak, hegyek biztonságos körülkerékpározhatóságának javítása (pl. Markazi-tó, Maconkai-tó, Sár-hegy). Mindezen fejlesztések révén egy nagy, és több kisebb kerékpáros körút teljesskörű kiépítése megvalósulhat.

Ugyanakkor a 24. sz. út mentén Mátrafüred és Parádsasvár között, valamint Mátrafüred és Pálosvörösmart között szintén fontos lenne megoldani a hálózati hiányt. A Mátra kerékpáros turizmusának fejlődését gátolja, hogy a fő attrakció, a **Kékes jelzett úton kerékpárral ma biztonságosan nem elérhető**: Mátrafüredtől csak a nagy forgalmú, életveszélyes 24. sz. főút használható, Négyeshatár felől pedig a kék jelzésről nincs felfestett kerékpáros útvonal az erdőgazdasági úton. **Noha a Kékesre való feljutás komoly kihívást jelent, Kékestetőt érdemes lenne bekapcsolni a kerékpáros útvonalakba.** A megoldás lehetőség szerint nem az aszfalt vagy betonburkolatú önálló kerékpárút, hanem valamilyen erdei útvonal kialakítása (amelyre tervezett nyomvonal is van²⁵). Indokolt lehet a Gyöngyös-Mátrafüred kerékpárút valamilyen formában történő meghosszabbítása a Görgői útig/Sástóiig a családok biztonságos feljutása érdekében. A Kékestető térségében felmerül egy terepkerékpáros panorámaút kialakítása is a családok számára.

Ugyanígy probléma a Felső-Mátra elérhetősége, bár az erdei kerékpáros úthálózat már valamelyest bekapcsolta Mátraszentimrét, de a nyugat-keleti **2408. sz. út minősége** Mátraszentimre és Mátrakeresztes között egy 4-6 km hosszú szakaszon annyira rossz minőségű, hogy az amúgy alacsony forgalmú aszfaltút kerékpározásra szinte alkalmatlan (e szakasz felújítása nemcsak a kerékpáros turizmust serkentené, hanem a versenysportot is, hiszen akár egy nemzetközi szinten is versenyképes potenciális országúti versenyhelyszínt is eredményezne).

A térségben az alacsony forgalmú utak használata a legtöbb helyen megoldást jelent, s nem szükséges önálló kerékpárforgalmi létesítmények kialakítása.

Az **erdei kerékpárúthálózat** mind hosszában, mind kijelölésében kiemelkedő, már komoly térségi hálózat jött létre: 139 km²⁶ (az utóbbi években, jó minőségben) felfestett úthálózat van a Mátrában:

²⁴ A Kormány 1728/2020. (X. 30.) Korm. határozata alapján megvalósul a Gödöllő–Gyöngyös–Eger EV14 táblázás, pihenőhelyek létesítése, valamint a Gyöngyös–Gyöngyössolymos kerékpárút előkészítése

²⁵ Mátrafüred-Kékestető/ Sípálya (piros) 13 km-es szakasz a Vizes-Keszőn keresztül <https://www.bikemap.net/en/r/5628293/#13.2/47.86252/20.00698>

²⁶ a Cartographia 2021-ben kiadott térképe már 210 km kerékpározható utat jelöl, ebben viszont már a kerékpáros útvonalakba illeszkedő 4-5 számjegyű utak szakaszait is beleértik

az *Országos Kerékpáros Kéktúra* (OKK, Bányaterenye-Szorospatak-Mátraalmás-Görgői út-Hármashatárhegy-Várbükk-Recsk szakaszon²⁷) mellett *helyi kerékpáros utak* (zöld jelzéssel, Mátraalmás-Parádsasvár, Markaz-Parádfürdő, Gyöngyössolymos-Mátraszentistván, utóbbit az OKK-val két helyen is sárga jelzésű átkötő utakkal elérve), amelyek a Mátra átjárhatóságát, feltárását is segítik. További új útvonalak, tematikus körutak kialakítására is vannak lehetőségek és tervek a jelenlegi adottságok felhasználásával. Az új útvonalak kialakítása azonban engedélyhez kötött, a meglévő elképzelések végigvitele ugyanakkor sokszor adminisztratív akadályokba ütközik, noha a szabályozási környezet (a módosított Erdőtörvény) már megfelelő jogi keretet ad a terepkerékpározáshoz, az erdei utak kialakításához (természetesen a BNPI-vel, Egererdővel együttműködve). Az Egererdő törekszik arra, hogy ne aszfaltburkolatú utak kerüljenek kialakításra, hanem korszerű, természetközeli megoldások. Ugyanakkor a jelenlegi adottságok felhasználásával kialakítható kerékpáros útvonalak esetében néhol nehézséget jelenthet az utak meredeksége, a munkagépek jelenléte, ami korlátozó tényező. Az erdei kerékpározható utak minősége sok helyen fejlesztendő, a települések jelentős része negatívan minősíti a karbantartottságot, noha a legnépszerűbb útvonalak közül a Görgői út jó minőségű, onnan Markaz, Szuha ill. a Szalajkaház felé viszont vannak javítandó szakaszok. Az erdei útvonalakon a burkolatjavítás, néhol a nem burkolt utak burkolása, murvával való felszórása is felmerülhet. Az erdei kerékpárutak mentén vannak **pihenők** (pl. Görgői, de a Rudolf-tanya kulcsosház, a Szalajkaház, a Fenyvespusztai, Várbüki turistaház, ill. néhány forrás és csomópont közelében vannak pihenőpadok, védkunyhók), melyek közül több felújításra vár. Ezek sűrűsége megfelelő, néhány kilométerenként rendelkezésre állnak, bár kapacitásuk inkább egyéni kerékpározókra, s kevésbé csoportokra méretezett. A pihenőknél alig jellemző kerékpártámasz megléte.

A **terepkerékpározás** népszerűbbé válása, attrakciókkal történő fejlesztése sok lehetőséget kínál. Szurdokpüspökiben már kidolgozott tervek vannak egy terepkerékpáros paradicsom létesítésére (ez Magyarország első ilyen objektuma lenne, 60 kilométernyi terepkerékpárhálózat kialakításával, évente 30-35 ezer látogatóval; a kezdőtől a profiig; 5-90 éves korig, gyermekek részére külön kerékpáros terület kialakításával).

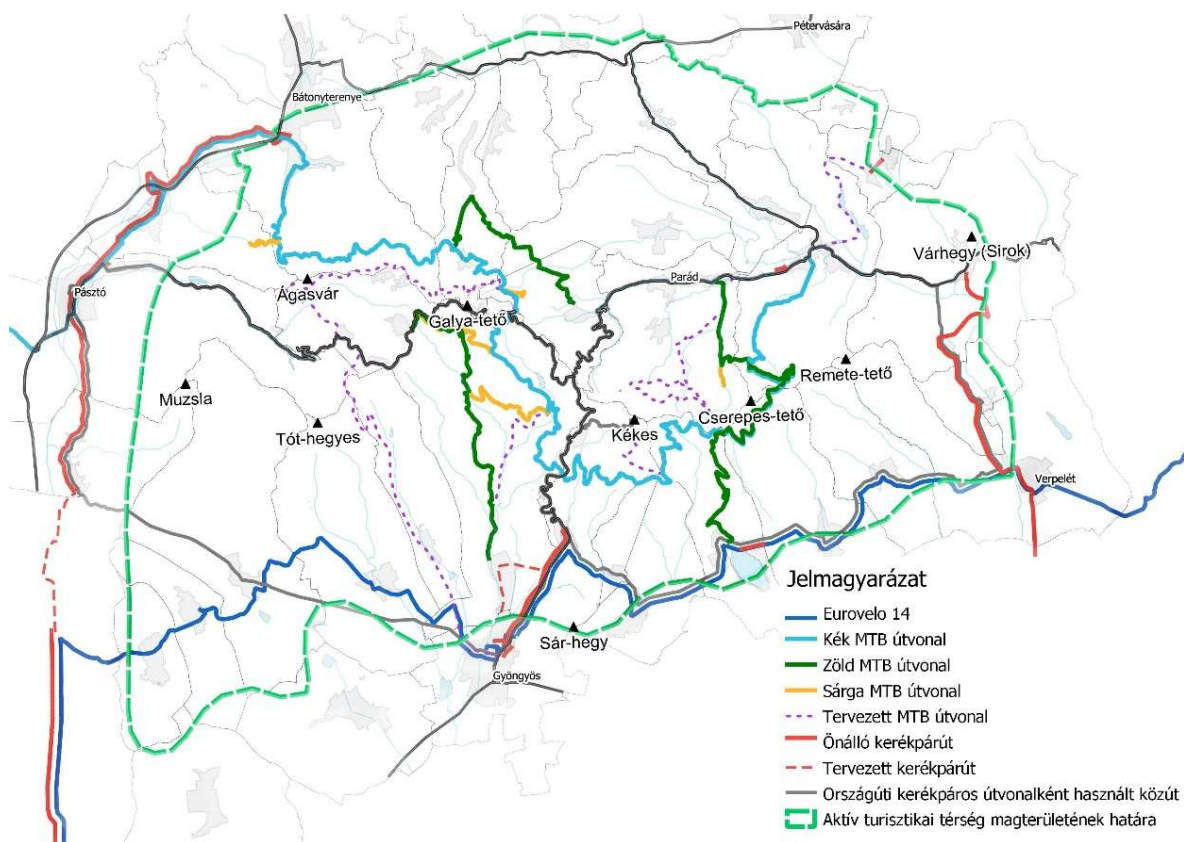
A **downhill** szakág vonatkozásában a Kékes aljától Mátrafüredig tartó, a BNPI és az Egererdő által jóváhagyott 7 km hosszú, downhill ösvényt a HSB buszos transzferrel használja (ez rollerpályaként is működik).²⁸

²⁷ a korábban OKK nyomvonalként létező Pásztó - Gyöngyöspata - Gyöngyös - Gyöngyössolymos - Mátrafüred - Abasár - Markaz - Domoszló - Kiszána - Verpelét – Eger útvonal egy részén az Eurovelo 14 kerül kijelölésre

²⁸ <https://hsb.hu/matrafured/cross-country-turak-a-matraban/>



I.3.3. ábra: A Mátra kerékpáros útvonalai



I.3.2.3 Szolgáltatások

A Mátrában jelenleg **nincs kerékpáros centrum (turisztikai látogatóközpont)**, amely a célcsoport különböző igényeit (kölcsönzés, e-töltés, vendéglátás, szervizpont, öltöző, zuhanyzó, információ, túraútvonal ajánlatok) egy helyen kielégíti, s kiváló belépési pontot is jelent a Mátra térségébe²⁹. A Mátrában erre a 24. sz. főút mellett lenne a legmegfelelőbb helyszín.

A térség fontos kerékpáros szervezete a száz egyesületi taggal rendelkező **Mátra Biker Sport Club**, melynek tagjai sokat tesznek a Mátra kerékpáros jelenéért és jövőjéért: jelfestést végeznek, információs táblákat helyeznek el, szervizpontokat telepítenek, elektromos töltőállomásokat létesítenek, előadásokat tartanak, gyermekrajz- és fotópályázatot hirdettek „Kerékpárral a Mátrában” címmel stb.

A Mátra térségében nagyon **kevés kerékpárosbarát szállás és vendéglátóhely** található, a területi lefedettség is egyoldalú. A kerékpárosbarát szálláshelyek zárható, fedett kerékpártárolóval rendelkeznek, ideális esetben ruhamosási-, és szárítási lehetőséget biztosítanak, kerékpárszerelésre, esetleg kerékpárkölcsönzésre is van lehetőség. Ilyenek alig vannak a Mátra térségében, s ezek nincsenek hálózatba szervezve, egymásról is kevés az információjuk. Jó példaként a mátraszentlászlói Kétkerék Vendégház emelhető ki, ahol a fent említett szolgáltatásokon kívül nagynyomású

²⁹ erre példa a Tisza-tavi Kerékpáros Centrum <http://www.ttkc.hu/>

kerékpármosó, kerékpáros szakirodalom, magazinok, valamint kölcsönözhető és megvásárolható térképek is a vendégek rendelkezésére állnak, továbbá igény szerint kerékpáros túrákat is szerveznek.

A kerékpáros turizmus fejlesztése megkívánja, hogy a **kerékpárkölcsonzési, szervizelési lehetőségek** megfelelő sűrűséggel kialakításra kerüljenek, de ez a Mátrában egyelőre komoly korlátként jelentkezik. Szervizpontok egyelőre nagyon kis számban állnak rendelkezésre (Gyöngyös, Farkasmály, Mátrafüred, Sástó, Kékestető, Szalajkaház, MOL bringapontok Gyöngyösön és Parádán), bár fejlesztési tervek több helyre vannak (Mátraszentistván, valamint a Mátraalján a Gyöngyösi járás településein is tervben van kialakításuk³⁰). Kerékpárkölcsonzésre is korlátozottan van lehetőség (Mátraszentlászló, Mátrafüreden, Sirokon és Gyöngyösön), de ezek jellemzően napi bérletet jelentenek, s nincs hálózatszervezés, azaz a felvételi és a leadási pont egybeesik.

Szervezett kerékpártúrák közül kiemelkedik a Mátra Biker által szervezett *Tekerj a zöldbe*, mely önálló honlappal is rendelkezik³¹. Országúti, hegyi kerékpáros és e-bike túrákat szerveznek havi rendszerességgel, részben a rendezvényekhez is kapcsolódva (2020-ban 250 fő vett részt a 6 rendezvényen). A Bike4Fun évente egy alkalommal 90 km-es országúti túrát szervez Gyöngyösről. Korábban kerékpáros országúti teljesítménytúrát is rendeztek Rózsaszentmártonban. Ezen felül számos túraajánlat is megjelenik az internetes oldalakon³². A kerékpártúrák turisztikai termékek, egyben vonzerőt is jelentenek.

Új célcsoportként jelennek meg az **e-bike**-ot használók, s az e-bike bérlet, e-bike túra szervezés is igényként merülhet fel. A BNPI-nek már vannak e-bike-jai Szilvásváradon, a Hegyi Sportok Bázisánál (HSB) is van bérleti lehetőség, s várhatók további fejlesztések, hiszen a Mátra ideális terep az e-bike használatra. A BNPI Harkály-háza kerékpáros váltópont is lehetne, e-bike-ok ide telepítésével. Ugyanakkor kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy az e-bike-ok használata csak a kijelölt kerékpáros útvonalakon valósuljon meg, mivel az utakról eltérve teljesítményükből adódóan használatuk hasonló veszélyeket rejt természetvédelmi szempontból, mint a terepmotorozás.

A jövőben nagy lehetőségek lesznek **bike parkok**³³ létesítésére, amelyek attrakciók is egyben. Olyan helyen érdemes ilyet kialakítani, mely kerékpárúton is elérhető (pl. a 24. sz. főút menti kerékpárút mellett), vagy már kialakított infrastruktúrához kapcsolható pl. a Mátraszentistván Síparkban, ahol a sílifttel fel lehet vinni a kerékpárt. Kerékpáros downhill pályák építése a sípályákon egyre gyakoribb a négyévszakos hasznosítás érdekében, a téli sílejtőkre épített nyári kerékpár pályák egyre több fiatalat vonzzanak a területre

Fontos kérdés a **kerékpárszállítás** kérdése, mely jelenleg kevésbé megoldott a közösségi közlekedésben³⁴. A Mátra vasúti elérhetősége nehézkes, kényelmetlen: Gyöngyös ill. Szurdokpüspöki, Pásztó, Tar, Bátonyterenye állomások Budapestről csak vámogyörki ill. hatvani átszállással lehetséges

³⁰ Gyöngyöspata, Gyöngyöstarján, Gyöngyösoroszi, Nagyréde, Abasár, Domoszló, Pálosvörösmart, Markaz, Kislána

³¹ <https://www.tekerjazoldbe.matrabikersc.hu/>

³² Ezek közül külön kiemelhető a www.mozgasvilag.hu oldalon a Kékestető országúti kerékpártúra, a 32 km-es csendes mátrai bringakör, a 32 km-es Családi Galyatető kerékpártúra, a 19 km-es Mátraszentlászló - Galyatető családi MTB kerékpártúra; a www.matrahegy.hu oldalon említett 26 km-es Panoráma körtúra a Felső-Mátrában, a www.termeszettar.hu-n 12 km-es családi túra a Felső-Mátrában; a www.holkereparozzak.hu-n jelzett 44 km-es Mátrafüred-Mátraszentimre-Gyöngyös kerékpártúra

³³ pumpa pálya; erdei kerékpáros singletrail/egynyomos pálya; dirt/freeride pálya, BMX cross pálya lehet

³⁴ Ugyanakkor a MÁV zRt.-nél van lehetőség kerékpárszállító vagon rendelésére. Emellett időszakos akciókkal (pl. az autómentes napon ingyenes kerékpárszállítás) is segítik a kerékpáros közlekedést.

(a kerékpárszállítás korlátozott számban lehetséges, de a vonatok nem alacsonypadlósak), közvetlen járaton mindössze Budapest és Eger között lehet eljutni (ide az óránként közlekedő interregió vonatokon 6-12 db kerékpár szállítható). Ugyanakkor Egerből a Mátra csak kerékpárral közelíthető meg, hiszen a Volánbusz járatain jelenleg nem lehet kerékpárt szállítani (legfeljebb összecukhatót). Gyöngyösről a Mátravasúton szállítható kerékpár Mátrafüredig, Lajosházáig, a Szalajkaházig, de a gyöngyösi vasútállomás és a kisvasút állomása egymástól pár száz méternyire található, mely szintén nem előnyös. Azaz a Mátrába a legtöbben autón szállítják a kerékpárt, mely a nyári hétvégéken ill. rendezvények esetén jelentős zsúfoltságot, parkolási nehézségeket eredményez.

A fejlesztések során az egyes attrakciók, szálláshelyek, vendéglátóhelyek közvetlen megközelíthetőségének, környezete fejlesztésének, kialakításának szempontjait is fontos figyelembe venni (pl. parkolók és kerékpártárolók kialakítása).

I.3.2.4 Információ, események

A Mátra **turistatérképek** (Szarvas 2020, Cartographia 2018, 2020) és a Cartographia turistakalauz (2020) tartalmazzák a kerékpárutakat, jelzett kerékpáros útvonalakat, s a 2020-as kiadásúakon minden jelenleg létező (kiépített és jelzett) útvonal megjelenik. A jelfestések jelentős részét végző Mátra Biker által készített erdei kerékpáros úthálózati térkép (ábra) rendszeresen felülvizsgált, aktuális állapotokat mutat be, jelezve a szervizpontokat, szállásokat, látnivalókat is, valamint az utak burkolati jellemzőit is. Az **online információk** mennyisége bőséges, több honlap is rendelkezésre áll (openstreetmap.hu, merreterkerjek.hu, kenyi.hu, flowcycle.hu, terkepem.hu, holkerekparozzak.hu, bikemap.net³⁵), ezek többsége jellemzően a kerékpárutakat és az erdei kerékpáros útvonalakat is tartalmazzák, némely a parkolókat, látnivalókat, szolgáltatásokat is. Azaz **a tájékozódást segítő információforrások az egyéni túrázók analóg és digitális formában is jó minőségben rendelkezésre állnak** a Mátra egészére.

A Mátra kerékpáros image-ét nagymértékben meghatározzák és javítják az egyre ismertebb és népszerűbb, **attrakciót jelentő események**. Ezek közül is kiemelkednek az országúti versenyek (a 2020-ban 41. alkalommal megrendezett, a Mátrát általában érintő *Tour de Hongrie*, a 27. alkalommal megrendezett *Mátra Kör*, a 2009-2017 között nyolcszor megrendezett *Kékesi csúcstámadás*), a mountain bike versenyek (2021-ben 19. alkalommal kerül megrendezésre az idén elmaradt 500-1000 versenyzőt vonzó, négy különböző távon zajló *Mátra Mountain Bike Maraton* a Mátraszentistváni Síparkból indulva). A TdH és a Maraton szerepel a Nemzetközi Kerékpáros Szövetség (UCI) naptárában is. Mindezek hatalmas érdeklődéssel zajlanak, nemzetközi részvétellel. A Mátra Kör mára fesztivállá fejlődött családi programokkal, kiegészítő eseményekkel, az országúti mellett MTB versennyel. Speciális eseményként Domoszlón 2017 óta kerül megrendezésre a decemberi *Global FatBike Day* a 25 km-es Domoszló-Kékestető-Domoszló útvonalon. 2021-ben először kerül megrendezésre a két napos *Tour de Gyöngyös*, kapcsolódva a Tour de Hongrie-hoz, de elsősorban a hazai versenyzőket mozgósítva, mely a térség új attrakciója lehet. A hegyi kerékpárosoknak a már kijelölt *Szalajka-kör* lehet egy vonzó panoráma útvonal és akár jövőbeli esemény (ehhez kisebb infrastruktúrafejlesztés szükséges).

A Mátra térségében **bringás vándortáborok** egyelőre **nincsenek**, a jövőben erre a célcsoportra azonban érdemes lenne figyelmet fordítani a diákok számára megfelelő hálózaton.

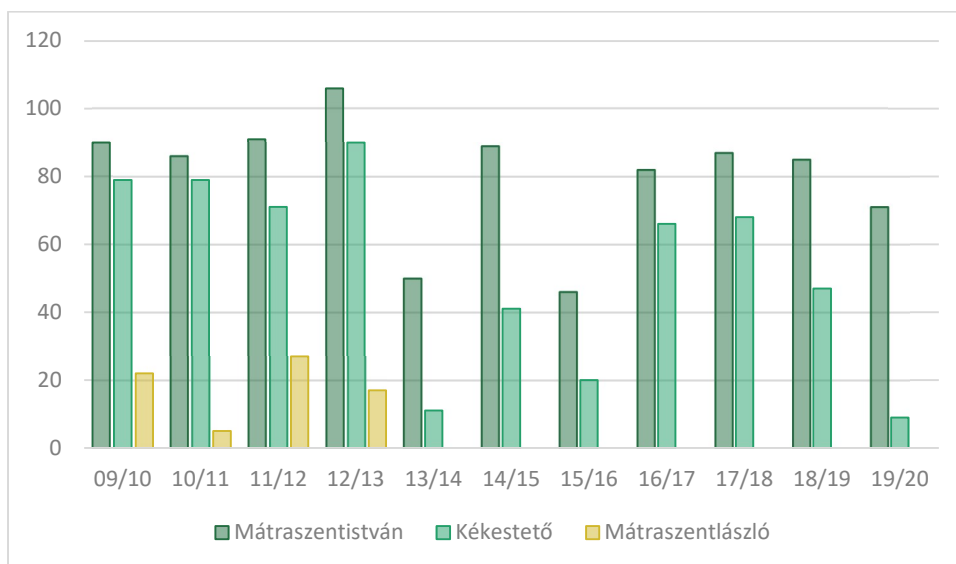
³⁵ a terkepem.hu csak a kerékpárforgalmi létesítményeket és parkolókat tartalmazza; a holkerekparozzak.hu túrajavaslatokat tartalmaz; a bikemap útvonaltrack-eket és azok főbb jellemzőit (hossz, szintemelkedés stb.) mutatja, pl. Gyöngyöst érintően 487 útvonalat tartalmaz

I.3.3 Síturizmus

A Mátra a hazai síturizmus kiemelkedő, legnépszerűbb központja, hiszen mint az ország legmagasabban fekvő sípályái egyrészt komoly ismertséggel rendelkeznek, másrészt a hazai sítérek közül a leginkább hóbiztosak voltak az elmúlt években. Ugyanakkor a klímaváltozás miatt a kiszámíthatatlanság nő, az utóbbi években mesterséges hópótlás nélkül gyakorlatilag már alig használhatók a sípályák, emiatt a síturizmus igen érzékeny területe a Mátra turizmusának. A síturizmus a síelés mellett magába foglal kapcsolódó tevékenységeket is (snowboard, hótalp, görsí, szánkózás), s fontos jellemzője, hogy a résztvevők használják az infrastruktúrát és a szolgáltatásokat. Noha a síelés és a snowboardozás jellemzően többnapos tevékenység, Magyarországon gyakoribb a fél- és egynapos látogatás.

Közel ötszázezer **hazai síelő** van, akik célcsoportként jelennek meg, noha többségük inkább a külföldi sítérek preferálja. A fejlődő infrastruktúrával és a hóbiztossággal azonban egy részük (különösen a kisgyerekes családok) biztosan elérhető a hazai sítérek, így a Mátra számára is, mely akár jelentős mértékben bővítheti a vendégforgalmat. Mivel az elmúlt évek tendenciája a rövidebb (3 napos) síprogramok iránti igény növekedése (többször, rövidebb időtartam), ez felértékeli a hazai sítérek, különösen a tanulási, rekreációs célok tekintetében (pl. iskolai táborok, kis gyermekes családok, idősek). A 2020/21-es téli szezont megelőzően jellemző volt, hogy elő- és utószezonban ill. a hétköznapiakon a hazai síelés kevésbé volt népszerű, alacsony volt a látogatottság, e tekintetben a marketingtevékenység (köztük a térségi iskolai síoktatáshoz) is szükséges, mert a látogatók zöme így igazából tucatnyi hétvégére összpontosul (amikor viszont gyakori a kapacitáshiány).

I.3.4. ábra: A sífelvonók működése a mátrai sítérekben a téli szezonban, nap



Forrás: <https://sielok.hu/rovat/hirek/cikk/fejlodik-a-hazai-sielet/>

A hazai sípályák fejlesztésének jövőjét a **négyévszakos turisztikai attrakciók** bővítése teremtheti meg (s az ehhez kapcsolódó vendéglátás, szállás, attrakív turisztikai programok stb.), csökkentve így a szezonalitást, s javítva az üzemeltetés gazdaságosságát. E téren még gyerekcipőben jár a Mátra. Ugyanakkor etekintetben fontos a természetvédelmi prioritások figyelembe vétele, azaz a négyévszakosságot leginkább segítő épített kerékpárpályák kialakításánál az alacsony természetességű

helyeket vagy meglévő nyomvonalakat kell előtérbe helyezni, kerülve a természetvédelmi szempontból értékes területeket (különösen a fokozottan védett gyepeket).

Magyarországon a síelés jelenét és jövőjét alapvetően meghatározza a **mesterséges hópótlás** (hóágyúzás) lehetősége, stabil üzletmenet csak hóágyú berendezések kiépítésével biztosítható (az elmúlt 100 évből az utóbbi 10 évben volt a 9 legmelegebb, és a tendencia nyilvánvalóan nem áll meg). Ez viszont bizonyos területeken nem engedélyezett (pl. Kékes Észak). Hóágyúzással a szezon nemcsak biztosabbá tehető, hanem 3-5 hónaposra is kiterjeszthető. Ugyanakkor a vízigények biztosítása jelentős fejlesztéseket igényel. Fontos a természeti hatások minimalizálása is (a természetvédelem által a hóágyúzásra javasolt időszak nov. 15. és február 28. közötti; a zajhatások csökkentése, adalékanyagok kerülése, a műhóvastagság racionalizálása, az eredeti gyepraktúra védelme stb.).

A síturizmus legnagyobb problémája ma a rendkívüli módon **megnövekvő személyautóforgalom** miatti romló megközelíthetőség (parkolóhiány stb.), így kiemelten fontos a parkolási problémák kezelésének megoldása, lehetőség szerint a Mátra minél alacsonyabb zónáiban, s onnan a sípályák ill. azok környékének tisztább eszközökkel (ülő-, és kabinos liftek, elektromos busz) való elérése, esetleg a távolsági, szezonális közösségi közlekedés (pl. síbuszok, sívonalok) erősítése.

A szektor fejlődése szempontjából meghatározó a különböző ágazati szereplők **együttműködése**. 2014-ben (20 alapító taggal, köztük a mátraszentistváni Síparkot működtető Digitroll Automatizálási Kft., a Kékestető Nonprofit Kft., a mátraszentimrei Felső-Mátrai DSE és a Magyar Síakadémia Egyesület) létrejött a hazai szereplőket összefogó Chernel István Sí és Turisztikai Klaszter, melynek célja a sport- és fizikai aktivitás hazai népszerűsítése, a havas sportok kultúrájának, a biztonságos téli sportolás ismereteinek széles körű terjesztése, sípályák biztosítása, a síélet fejlesztése Magyarországon.

I.3.3.1 Vonzerők

A síturizmus szempontjából a legfontosabb vonzerőnek maga a sípálya tekinthető, annak hóbiztossága, minősége, a kapcsolódó infrastruktúra és szolgáltatások, valamint a programok. A Mátrában esély van arra, hogy „**négyévszakos sípályák**” mint turisztikai attrakciók jöjjenek létre. A vonzerők között az ülőlift, kabinos lift extra attrakciónak is számít, melyek már nemcsak sízőknek megfelelő (mint a ma jellemző húzólift), hanem más célú hasznosítása is lehetséges. Ez ma már Mátraszentistvánon elérhető.

A Mátra ma elsősorban az alpesi sízőknek nyújt lehetőséget, az északi sí (sífutás, biatlon) visszafejlődött. Jelenleg a Mátrában két helyen lehet alpesi síelni: Mátraszentistvánon és Kékestetőn. Korábban felvonóval rendelkező sípálya üzemelt Mátraszentimrén, Mátraszentlászlón, Galyatetőn és Bagolyirtáson is, de jelenleg ezek nem üzemelnek. Galyatetőn korábban igen jelentős sífutó és biatlon bázis is volt, ez ma a hóhiány miatt nem igazán működőképes (bár a sítájfutó országos bajnokságot 2017-ben itt rendezték). Korábban kialakítottak síugrósáncot is, a Kékes tővében lévő vasszerkezet ma már inkább ipari rom/urbex látnivaló.

I.3.3.2 Meglévő és potenciális útvonalak

A Mátrában ma három helyszínen beszélhetünk a síturizmusról: Mátraszentistván, Kékes és Galyatető esetében, bár utóbbi esetében inkább csak potenciálról.

A 2003 óta működő **Mátraszentistváni Sípark** az ország legtöbb szolgáltatást nyújtó családi síterepe. A Sípark pályarendszere a Három falu templomával szemben a Sztepan-réti 200 férőhelyes parkolótól indul, s a Rubonya-hegy (821 m) észak-északnyugati oldalán halad a Hutahelyi-patak (676 m) völgyébe. Évente átlagosan 90 napon át lehet itt síelni (2019/20-as szezonban 71 nap). A síközpont elsősorban a

családi síelésre összpontosít, ezért különféle nehézségi fokú (a kék pályától a fekete lejtőig) és meredekségű terep is található itt (köztük a Mátra egyik legmeredekebb sípályája is). A lankás síterületen létesült egy síóvoda, melyhez tanulólift tartozik. Az éjszakai világítással felszerelt sípályák több mint 1 km hosszúak.

A Sípark 10 különböző nehézségű sípályával, 8 felvonóval (szállító kapacitása 5810 fő/óra, köztük hazánk legmodernebb négyszemélyes 2200 fő/óra kapacitású ülőszékes felvonója), hóágyúrendszerrel (jelenleg 22 db hóágyú, 2020-ban felújított vezetékrendszerrel), négy víztározóval (összesen 17.000 m³) és saját síiskolával rendelkezik. A tíz sípálya hossza összesen 4300 méter. A sípályák mellett hócsúszda, snowtubing pálya üzemel, s a közel 100 méter hosszú Hósport pályán Skibike és a Skiroller eszközöket lehet kipróbálni.

A Síparkban folyamatosan zajlanak a fejlesztések, melyről részletesen tájékoztatják a³⁶ látogatókat is, mely önmagában vonzó, hiszen egyre korszerűsödő infrastruktúrát és szolgáltatásokat is jelez a síelni vágyók számára.

A Sípark egy több mint 9 hektáros hegyi kaszálókön terül el, egyre inkább négyévszakos kínálat jellemzi, amit lehetővé tesz a terület parkszerű kialakítása. A turisták által látogatható turisztikai célú víztározók tavi pihenőkkel és tematikus sétányokkal rekreációs lehetőséget nyújtanak, a 60 méteres summer tubing pálya a négyévszakos hasznosítás első fontos lépése, de további tervek vannak kerékpárral és gyalogosan bejárható attrakciók létesítésére. A fejlesztések néhány hektáros terület bevonását még lehetővé teszik (ahol nincs erdő, ill. nincs erdő tervezve). Ugyanakkor a Nyugat-Mátrában a mátraszentiváni sípálya az egyik legértékesebb gyepek.

Kékestetőn két sípálya van, az Északi és a Déli (de 10 pályát különböztet meg a Kékestető Sícentrum, azonban ezek egy része ugyanazon az útvonalon van kijelölve). A Déli pálya Magyarország második leghosszabb, 1,8 km hosszú lesiklópályája (Kékestetőn a sípályák összhossza több mint 3 km). A pálya felső szakaszán 700 méter hosszú tányéros felvonó, valamint két tanulólift üzemel. A déli pálya teljes hosszán végigsízők a Veronika-rétől sibuszokkal juthatnak vissza Kékestetőre. A lesiklópálya enyhe lejtésű, így kezdő síelők, családok számára kiválóan alkalmas. A hóutánpótlás biztosítására 8 db hóágyú ugyan rendelkezésre áll, ugyanakkor a vízigények kielégítése jelenleg szűk keresztmetszet (a vízhiány miatt csak kis kapacitással lehet hóágyúzni, így nehezen lehet síelhető vastagságú havat produkálni), mely a fejlődését nagyban korlátozza, hiszen emiatt a pályák hóbiztossága csekély, s csak a felső 700 méter hóágyúzható. A déli sípálya teljes hosszában kivilágított és hangosítással van felszerelve.

Az északi pályák (egy fekete és egy piros) meglehetősen rövidek (400 és 600 méter), ezeket egy 1000 fő/óra kapacitású csákányos felvonó szolgálja ki. Ugyanakkor az erdőrezervátummal határos Északi pályát ma már a természetvédelmi korlátozások miatt alig lehet használni, hiszen nem hóágyúzható, s a fejlesztési lehetőség nagyon korlátozott (a BNPI nem támogatja).

Galyatetőn a sífutásnak és a biatlonnak jelentős hagyományai vannak, de mivel nincs megfelelő, hóágyúzott sífutópálya, így a sífutás az elmúlt évtizedekben visszaszorult, a létesítmények elhanyagoltak. Ugyanakkor Galyatető hidegzugos, jó hótartó képességű mikroklímája lehetővé teszi, hogy hóágyúzással a szezon 3-4 hónaposra is kiterjeszthető (s ehhez a vízbázis is rendelkezésre áll). Hazánkban a sífutást űzők létszáma 10-20 ezer fő, sok sportoló számára a sífutás kiegészítő sportág.

³⁶ <https://sipark.hu/fejlesztések>

Noha korábban más helyszíneken is voltak sípályák, egyelőre azok fejlesztése nincs napirenden. A változó klimatikus viszonyok miatt a Mátra északi oldala hosszabb távon kedvezőbb helyszín lehet további fejlesztésekre. Sífutó-útvonalak fejlesztésére korlátos lehetőségek vannak (infrastruktúra nehézségek miatt). A szánkózási lehetőség igen korlátozott: Mátrafüred és Mátraháza közelében két szánkópálya is használatban van, hivatalos kijelölése és biztosítása azonban egyelőre nem megoldott, így kevésbé biztonságos. A kékestetői sáugrósánc már csak veszélyes ipari emlék, bár egyéb célú hasznosítására vannak elképzelések.

I.3.3.3 Szolgáltatások

A sípályákhoz kapcsolódó szolgáltatások fontos szerepet játszanak a turisták vonzásában, megtartásában, e téren a fejlesztési szükségletek kirajzolódnak, noha az elmúlt években minőségi előrelépés történt.

Magyarország síterepeiről a sielok.hu oldal a Mátrában 11 **szállást** ajánl a síturisták számára, külön kereshető Kékestető, Mátraszentistván, Mátraszentlászló és Galyatető vonatkozásában. Ezek közül egyet tekint pályaszállásnak, 4-et wellnessnek. Természetesen további szálláslehetősége is vannak a közeli településeken.

A **vendéglátás** tekintetében kiemelendő, hogy mind az újabb gasztronómiai trendek, mind a hagyományos helyi ételkínálat, mind a síelésnél külföldi terepeken megszokott hűttetés területén történt előrelépés az elmúlt években, s különböző igények is kielégíthetők. A Mátraszentistváni Síparkban egy teraszos rönkbüfé és 60 fős, fedett önkiszolgáló étterem (hütte) működik, mely palóc és szlovák ételeket is kínál. Kékestetőn a pálya alsó és felső pontján is vannak szolgáltató és szociális épületek. A vendéglátási lehetőségek terén a Déli pálya mentén a HE-DO körbár és a Kékesi Vendégház 50 férőhelyes étterme, az északi pálya mellett az önkiszolgáló Tető Étterem, valamint a TV Torony Kilátóban működő étterem áll rendelkezésre. A Kékesi Vendégházban korlátozott szálláslehetőség is van, ill. egyéb szolgáltatásokat is nyújtanak (téli pl. motorszán túrákat).

Síoktatás mindkét helyen működik. E tekintetben nagyon fontos, hogy a hazai terepeken magyar nyelvű oktatás van, ami megkönnyíti a tanulást. A Síparkban a Síiskola és a Saint Pista Funpark a kezdőknek és a kicsiknek is lehetőséget biztosít a tanulásra, gyakorlásra. Kékesen a felújított Dózsá-Nordica Síházban működik sísuli és **kölcsönző** pont. Az eszközbérlés mindkét helyszínen lehetséges (síléc, síbakancs, síbot; snowboard, snowboard cipő; bukósisak; Kékestetőn szánkó is), az eszközvásárlásra viszont korlátozott a lehetőség a Mátrában. Mivel Magyarországon a sibirletesek tizede oktatást is kér, s jellemzően felszerelést is kölcsönöz, így ezek a szolgáltatások igen fontosak. Gyöngyösön és Kékestetőn síszerelviz is működik. **Sítáborok** tekintetében a Mátra még nem alternatívája a külföldi síterepeknek, de a Magyar Síakadémia a térség iskoláit évek óta segíti a sítáborok szervezésében a "Tanuljon meg minden mátrai gyerek síelni!" akció keretében. A Magyar Sí és Snowboard Szövetség viszont már edzéseket is tart a Síparkban. A HSB hótalptúrákat is szervez, s a **kutyaszán** is rendelkezésre áll.

Jelenleg nincs **regionális együttműködés** a két síközpont között pl. kedvezménykártya, melyet mindkét helyszínen lehet használni. Noha a térbeli közelség miatt ebben nagyobb lehetőség lenne, hiszen van alternatíva az ideérkezők számára. Ugyanakkor a Chernel István Sí és Turisztikai Klaszter **Síútlevelét** bocsátott ki, amelynek az a célja, hogy minél többen síeljék körbe (a kitöltött útlevéllel síhétvégét, síoktatást, mátraszentistváni és eplényi szezonbérletet lehet nyerni).

A közlekedési lehetőségek terén a közösségi közlekedés háttérbe szorult, **síbuszok** nincsenek.

I.3.3.4 Információ, események

A síeléssel kapcsolatban több összefoglaló **honlap**, **portál** elérhető: az ÁÖFK oldala a <https://www.sieljunkitthon.hu/> (2020 óta), a hazai ágazati szereplők által létrehozott Chernel István Sí és Turisztikai Klaszter oldala a <https://sieljitthon.hu/> (2014 óta), valamint a 20 éve működő <https://sielok.hu/> portál. A síeléssel kapcsolatos információhoz jutás elsősorban online formában történik, a fenti honlapok mellett a sípályák oldalán (<https://www.sipark.hu/>; <https://kekesteto.hu/>), illetve a síoktatást végző oldalakon (<http://sioktatás.hu/>; <http://siakademia.hu/>) keresztül. Ezen felül néhány applikáció is rendelkezésre áll (pl. az OSM alapú OSMAND), de a nemzetközi appokban nem szerepelnek a mátrai sípályák, mivel nem ők a hazai síterek célcsoportjai.

A **hójelentés/időjárás** minden hazai sípálya kapcsán egy honlapon elérhető (<https://sielok.hu/hojelentes/magyarorszag/>), mely a működő liftek számáról, a hó minőségéről is nyújt szöveges és webkamerás információt. Az egyes sípályák honlapjai is tartalmazzák ezeket az információkat. Az utazás tervezése kapcsán fontos a havazás előrejelzés, mely egy hétre előre minden sítérrépre rendelkezésre áll (<https://sieljitthon.hu/hazai-sipalyak-6-napos-hoelorejelzese/>).

A sípályákon számos **rendezvényt** tartanak, melyek országos tematikákba is kapcsolódnak (pl. Sípályák éjszakája, jellemzően Valentin-napon, ehhez a Sípark, Kékestető és a HSB is csatlakozott – esti síelés, a Síparkban Mátra Kupa esti szlalom verseny, a HSB-nél Fejlámpás SnowSegway túrák; Libegők Éjszakája – ebbe még nem kapcsolódtak be a mátrai helyszínek). Ugyanakkor számos helyi rendezvény is vonzerőként szolgál (pl. Boszorkányok éjszakája fáklyás síeléssel).

A **sportesemények** közül fontos kiemelni az Alpesi Sí Diákolimpiát, melyet Ausztriából visszahoztak a Mátrászentistváni Síparkba. 2020-ban lett volna az első felnőtt nemzetközi szlalom verseny a Sípark FIS minősítésű sípályáján (pandémia miatt elmaradt). 2020-ban a Mátrában újra rendeztek sífutóversenyt is (a villanyfényes Északi Sí Diákolimpiát a Síparkban).

I.3.4 Lovas turizmus

A Mátra térsége jelenleg nem a lovas turizmus kiemelt desztinációja, de vannak olyan potenciáljai, melyre a jövőben komolyabb fejlesztésekkel lehet alapozni. Gyöngyösön és Parádfürdőn nagy hagyományai vannak a lovassportnak. Jelenleg a lovasturisztikai kínálat hiányos, nem kellően komplex, nem kínálja a lovaglás, sportolás, szállás, vendéglátás, kulturális programok összekapcsolt rendszerét, lovasturisztikai útvonalak kialakítása kezdeti stádiumban van.

I.3.4.1 Vonzerők

A Mátrában kevés olyan attrakció van, amely a lovas turizmus szempontjából meghatározó lehet. A túralovaglás jellemzően nem attrakciók felkereséséről szól, s jellemzően nem is erdei utakon, hanem inkább nyílt, hegylábi területeken zajlik. Korlátozott méretű az a célcsoport, akik számára az élményt az erdei lovas túrázás jelenti. Az élményszerzés szempontjából a magas szintű, lovasbarát szolgáltatások lehetnek a meghatározók (lovardák, lovas szálláshelyek). Ismertsége miatt a parádfürdői Cifra-istálló azonban mindenféleképpen említendő (Kocsimúzeum, lovaskocsikázási lehetőséggel).

I.3.4.2 Meglévő és potenciális útvonalak

A Mátrában jelenleg nincs kialakított, kijelölt lovas túraútvonal, a belovagolható utak feltárása is csak kis területekre szorítkozik. Ugyanakkor vannak hagyományai a tereplovaglásnak, hiszen már 1962-ben működött a Főnix-lovasútúra Gyöngyös és Szilvásvárad között. A Lóska János által a Cserhátból a Bükkig

vezető, kétszer is a világ tíz legjobb lovas túrája közé választott Attila nyomában túra Sirok érintésével halad a Mátra peremén.³⁷ Az alacsonyabb hegységperemi dombok és a turistaútvonalak is ideálisak a lovas közlekedésre.

2021-ben készül el a *GINOP-7.1.2-15-2017-00016 - Aktív lovasturisztikai hálózat létrehozása Észak-Magyarország és Észak-Alföld régiók területén* c. projekt részeként az a kijelölt (GPS adatok rögzítésével megvalósuló) **lovastúra útvonalhálózat**, amely a Mátra-térség peremét is érinti: Mátránovák felől Ivád (piknik megálló) – Kisfüzes – Bükkszék útvonalon halad Szilvásvárad felé (azaz Ivád, Pétervására és Kisfüzes településeken kb. 10 km hosszú a térségi kijelölt útvonal). Ez egyben az EuroHorse 1 útvonal része is lesz, azaz Magyarország körbe és átlovagolhatóságát célzó hálózati elem, ahol az egyes megállók egymástól lovagolható távolságban vannak, s szolgáltatási pontokhoz kapcsolódnak. Az útvonalon a turisták szakképzett vezetővel, vagy akár vezető nélkül is lovagolhatnak.

A projekt keretében 2020-ban Kisfüzesen új építéssel lovak pihenésére is alkalmas lovasturisztikai megállópont létesült. Parádon információs pont kerül kialakításra (táblák, padok, fedetlen lókikötő). A lovas turisztikai lehetőségek leginkább Parád-Kisfüzes térségében jelentenek potenciált, elsősorban az EuroHorse főhálózati elemre mellékutakkal rákapcsolódva. E tekintetben a Cifra Istálló, mint attrakció is bevonható. A Parád-Kisfüzes térség előnye amellett, hogy lóval jól járható terepek vannak, az útvonalak elkerülik a gyalogos és túrákerékpáros útvonalakat, így a járművek nem zavarják egymást. **Kisfüzes** már ma is lovastúra megállóhely, ehhez kapcsolódóan 2020-ban TOP projekt részeként látogatóközpont épült konferenciateremmel, a lótatásról, lovaséletéről állandó és időszakos kiállítások helyszínéül és lószimulátorral (ezzel kipróbálható a lovaglás élménye). A GINOP projektben megvalósuló fedeles lovardában lovasbemutatókat is tartanak majd. Ezzel Kisfüzesen megvalósul a szálláshelyek, lovas mesterségek, kapcsolódó turisztikai szolgáltatások szervezett összekapcsolása. **Parádon** a BNPI kezelésében lévő, jelenleg üzemben kívüli állattartó telep alkalmas lehet a további útvonalfejlesztésekhez kapcsolódó fejlesztésekre. A BNPI tulajdonában álló (a Borsodi-Mezőségben tartott) 100 egyedből álló őshonos, lovagoltatásra is alkalmas furioso-north star lóállomány egy részének idetelepítésével komolyabb kínálat is kialakítható. **Sirokon** a Darnói Lovastanya kiépített lovastúra megállóhely, de lovastúra szolgáltatást nem nyújt.

Hegyi lovas túraútvonallal a Mátra észak-déli átlovagolhatósága is biztosítható például az egykori Főnix-lovastúra felelevenítésével (Gyöngyös – Parádfürdő – Eger – Szilvásvárad útvonalon), elsősorban erdészeti dózerutakon lovas piktogram felfestéssel (ebben az esetben a 24. sz. főúton való átkelés problémás, csak útlezárással valósítható meg). **Jelenleg nincsenek kijelölt hegyi lovas túraútvonalak.**

I.3.4.3 Szolgáltatások

A lovas turizmussal kapcsolatos szolgáltatások³⁸ a Mátra térségében kis számban, pontszerűen találhatók, inkább helyi igényeket elégítenek ki, s kevésbé a tereplovagláshoz, inkább a lovardai lovagoltatáshoz, bértartáshoz kapcsolódnak, esetleg lovas táborokat rendeznek.

Hatósági nyilvántartásba vett, **lovas szolgáltató** tevékenységet üzletszerűen folytató szolgáltató a Mátrában mindössze kettő található: a gyöngyösi Zsakai Lovasudvar és a 3 patkós minősítésű gyöngyöspatai Tóth Tanya. A tágabb térségben még a szintén 3 patkós minősítésű a Petőfibányai

³⁷ http://www.mltz.hu/magyar_lovasturisztikai_terkep_1_resz_eszak_-_magyarorszag_des

³⁸ A lovas szolgáltató tevékenységről szóló 14/2008. (XII.20.) ÖM rendelet értelmében Budapest Főváros Kormányhivatala hatósági nyilvántartást vezet a lovas szolgáltató tevékenységet üzletszerűen folytató szolgáltatókról.

Lóbarát, Természetvédő Hagyományőrző Közhasznú Egyesület említhető, de ezek egyike sem szerepel a mátrai turisztikai információs honlapokon. Túra- és tereplovaglást utóbbi kettő végez. A GINOP projekt végén a Kisfüzesi Lovasudvar is vállalta a lovas szolgáltatói tevékenység bejelentését (itt jelenleg is vannak vezetett lovastúrák, s szerepel a gyűjtőhonlapokon³⁹).

Tereplovaglásra egyelőre az igények is kevésbé jelentkeztek. Jelenleg a Központi-Mátrában a HSB kínál még **tereplovaglási** lehetőséget, de ez nem Mátrafüreden, hanem transzferrel a Mátraalján, Abasáron zajlik hétvégente (1-1,5 órás túra), elsősorban a szállodai vendégek számára. (A lovas turizmushoz kapcsolódik a HSB téli időszaki szolgáltatása, a lovasszánózás és ski jorking (lovassíelés). **Lovaspihenők** most jönnek létre a fent jelzett projektekből, viszont több településen is felmerült ennek igénye, újonnan kialakítandó lovas utakhoz kapcsolódva (pl. Tar, Parád, Mátraszentimre).

A Mátra térségében van még néhány **lovas udvar**, **lovas tanya**, melyek bértartást, lovaglás-oktatást és nyáron többen lovas tábor szerveznek, de ezek nem szerepelnek a nyilvántartásba vett lovas szolgáltatók listáján. **Vezetett lovastúrákat** azonban szerveznek Pásztón a Sidi tanyáról Mátrakeresztesre (25 km), a Nagyrédei Lovasudvarban, Abasáron a Solus Farmon, Sirokon a Darnói Lovastanyán és Recskén a Fényes Pusztán Lovastanyán. Alkalomadtán Parádfürdőn is van lehetőség lovaglásra a Cifra istállóban. A lovastúra-lehetőségek nincsenek kapcsolatban egymással.

Lovasok számára **szálláshely** a fenti helyszínek közül Pásztón, Mátraszentimrén (Mátra Lovas Tábor), Sirokon és Kisfüzesen vannak, utóbbi két helyszínen jurtasátrakat is kialakítottak. Ezek a szálláshelyek jelenleg nem rendelkeznek patkós minősítéssel, s nincs kapcsolatuk egymással.

1.3.4.4 Információ

A Mátra jelenleg alig ismert lovas helyszín, a térségben kevés a lovas esemény. Gyöngyösön ugyan több mint egy évtizedes hagyománya, s rendszeresen több mint száz résztvevője van a Gyöngyösi Lovas Klub szervezte nyári Vak Bottyán János Díjugrató Lovasversenynek (a legutóbbit 2018-ban tartották).

A Mátra térségi lovastúrákról az **információ** két online felületen rendelkezésre áll, de mint fentebb jeleztük nem aktuális, s éppen a legfontosabb szereplők maradnak ki.⁴⁰ Az Eurohorse útvonal a projekt megvalósulását követően online módon applikációval elérhető lesz (az applikációban tájékoztatást kapnak az út közelében lévő egyéb szolgáltatásokról, idegenforgalmi jelentőségű programokról, látnivalókról is). Papír alapú kiadványokban egyáltalán nem jelennek meg a túralovaglási lehetőségek. A <https://www.gyongyos-matra.hu/> nem tartalmaz információt a lovastúra- és szálláslehetőségekről.

1.3.5 Vízi turizmus

Az aktív turisztikai stratégia csak azon, a lakhelytől különböző településen vízen végzett tevékenységgel foglalkozik, amelyhez „komolyabb” eszközhasználat kapcsolódik. A Mátra térségében nincsenek olyan **folyóvizek**, melyeken vízi turizmus folytatható, mivel azok **nem hajózhatók**. Tavi turizmusra is minimális lehetőség adódik, noha a Mátra térségében több olyan vízfelület van, mely potenciált jelenhet. **Jelenleg vízi turizmusról a Mátra térségében nem beszélhetünk**. A tavakon ma elsősorban a horgászturizmus kap prioritást (pl. Maconkai, Búzásvölgyi, Gyöngyös-Nagyrédei víztározó, Markazi-tó), esetleg csónakázás (pl. Sástó) van jelen, vízi élményturizmusról nem beszélhetünk. Eszközkölcsönzésre

³⁹ A gyűjtőhonlapokon ugyan szerepel, de Gyöngyössolymoson a Diana Lovasudvar és Parádsasváron a Fényes Major Lovastanya jelenleg nem üzemel

⁴⁰ http://www.matrainfo.hu/szabadido_lovaglas.php
<https://matrahegy.hu/sportok/lovaglas>

is csak a Sástónál van lehetőség. A térségi tavak vízi turizmus szempontjából legfeljebb egy-két órás desztinációk lehetnek. Ugyanakkor **a tavak csomóponti szerepe** kiemelendő, hiszen különböző jármódok találkozási pontjaiként, elsősorban **a tavakat körüljáró gyalogos és kerékpáros turizmusra építve** tudna attrakciót, rekreációs lehetőségeket nyújtani.

2020-ban rendezték meg az ecsédi Vég-tavon az I. Mátra Aquatlon országos bajnokságot.

I.4 Szervezeti rendszer

A Mátra térségében a turisztikai fejlesztések tekintetében számos intézmény/szervezet aktív szereplő.

I.4.1 Közigazgatási és állami szereplők

A mátrai fejlesztések tekintetében az országgyűlési képviselők kiemelkedő kezdeményező és támogató szerepet töltenek be, e tekintetben különösen kiemelkedő a szerepe Heves megye 2. és 3. választókerületi ill. Nógrád megye 1. sz. választókerületi képviselőinek.

A Mátra térségében a fejlesztési magterület vonatkozásában a következő állami és önkormányzati szereplők a meghatározóak az aktív turizmus fejlesztésében:

- **Megyei önkormányzatok:** Heves és Nógrád megye önkormányzata, melyek a területfejlesztési feladatok területi szintű és hatáskörű szereplői, s a területi alapú fejlesztések a 2021-2027-es időszakban a Versenyképes Magyarország Operatív Programjából lesznek finanszírozva a megyei önkormányzatok bevonásával készülő megyei integrált területi programokon keresztül⁴¹
- **Települési önkormányzatok:** Abasár, Bodony, Bátonyterenye, Domoszló, Dorogháza, Gyöngyös, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Kisdána, Markaz, Mátraballa, Mátraderescke, Mátramindszent, Mátraszentimre, Mátraterenye, Nagyréde, Pálosvörösmart, Parád, Parádsasvár, Pásztó, Recsk, Rózsaszentmárton, Sirok, Szajla, Szuha, Szurdokpüspöki, Szúcsi, Tar, Tarnaszentmária, Verpelét területe tartozik a Mátra Aktív Turisztikai Térség magterületéhez, a 33 település közigazgatási határain belül a fejlesztések egy jelentős részét az önkormányzatok valósítják meg ill. üzemeltetik. Az önkormányzatok egy része a TDM szervezetek és az Önkormányzatok Mátrai Szövetségének tagjai
- **Bükk-i Nemzeti Park Igazgatóság:** ellátja az országos védelem alatt álló területek és értékek kezelési feladatait, szemléletformálást végez, s szolgálja a természeti és kultúrártékek megismerésére irányuló turizmust, valamint természetvédelmi őrszolgálatot lát el (a Mátrai és Tarna-Lázberci tájegység, a BNPI-nek ökoturisztikai osztálya is van). Látogató-, oktatási- és kezelőközpontja van Mátrafüreden, négy tanösvényt (Sár-hegy, Sástó, Ilonavölgy, Kékes) tart fenn. A BNPI a Bükk-vidéki Geopark kapcsán is érintett, hiszen az területileg magába foglal néhány mátravidéki települést is (Verpelét, Tarnaszentmária, Sirok, Szajla)
- **Egererdő Zrt.,** mely erdőgazdálkodási, vadgazdálkodási és közjóléti feladatokat lát el a térségben négy erdészeti keretében (Bátonyterenyei, Mátrafüredi, Parádfürdői, Pétervársárai Erdészeti), valamint kisvasúti vonalhálózatot (Mátravasút), szálláshelyet (Fenyvespusztai Vendégház, Rudolftanya, Szalajka-Ház), kilátót (Galya-kilátó), arborétumot (Fenyvespusztai és Recski), tanösvényt (Diósi), környezeti nevelési központként erdei iskolát működtet (Fenyvespusztai és a Mátrafüredi Erdészeti Erdei Iskola), s tulajdonában van a gyöngyösi telephelyű Mátraparkett üzem.
- **Magyar Közút Nonprofit Zrt.,** mely az országos közúthálózat és az országos kerékpárút-törzshálózat, illetve a főutakkal párhuzamos lakott területen kívüli kerékpárutak

⁴¹ A VMOP a <https://www.palyazat.gov.hu/versenykpes-magyarorszag-operativ-program> szerint támogatott fejlesztései között a helyi, térségi jelentőségű, turisztikai vonzerőt képező kulturális, épített, természeti örökség turisztikai hasznosítása, fejlesztése, a kulturális látványosságok, aktív- és ökoturisztikai fejlesztések és a helyi jelentőségű, turisztikai célú kerékpárutak prioritást kapnak

üzemeltetését és karbantartását végzi, a Magyar Falu Program keretében teljes körű útfelújítási projekteket végez⁴²

- **Eszterházy Károly Egyetem Gyöngyösi Károly Róbert Campus** szakemberei (és részben infrastruktúrája) révén fontos szereplő
- **Antenna Hungária Zrt.** mint a kékestetői tévétorony tulajdonosa

I.4.2 Vállalkozások és civil szervezetek

A Mátra turizmusának két legfontosabb szereplője a két térségi Turisztikai Desztináció Menedzsment szervezet:

- **Gyöngyös-Mátra Turisztikai Közhasznú Egyesület** – a térségben a TDM rendszer helyi szintjét ellátó egyesületnek 98 tagja van, köztük 10 helyi önkormányzat is és együttműködő partnere az Önkormányzatok Mátrai Szövetsége. Alapvető feladata a helyi értékek, turisztikai attrakciók összegyűjtése, és csomaggá alakítása.
- **Mátra Jövője Turisztikai Egyesület** - a térségben a turisztikában érdekelteket fogja össze, szintén TDM szervezatként, az egyesületnek 102 tagja van, önkormányzatok, a vállalkozói szféra, civil szervezetek és magánszemélyek.

A mátrai aktív turizmusban számos vállalkozás említhető fontos szereplőként, ezek közül a legfontosabb, a kiemelt attrakciókhoz és jármódokhoz is kapcsolódó szereplők a következők:

- Kékestető Nonprofit Kft. – a kékestetői sípálya üzemeltetője, mely a Kékestetőn lévő objektumok fejlesztését és üzemeltetését is végzi
- Mátra Gasztronómia Kft. - a kékestetői vendéglátó egységek és a parkolók üzemeltetője
- Mátraszentistváni Sípark - Digitroll Kft. mint üzemeltető
- Hegyi Sportok Bázisa - Mátra Túrakerékpár és Segway Klub, mint üzemeltető
- Mátra Adrenalin Park Kft. – az adrenalin park tulajdonosa és üzemeltetője
- Magyar Síakadémia Síiskola Kékestető
- Bozsik sífutóiskola

A térségben számos olyan civil szervezet van, mely az egyes jármódok, ill. a kapcsolódó szolgáltatások vonatkozásában szerepet vállal:

- Ágasvári Turista Egyesület
- Hanák Kolos Turistaegyesület
- Hérics Természetjáró és Turisztikai Sportegyesület
- Gyöngyösi Tájfutó Klub
- GYÖTRI Gyöngyösi Triatlon Atlétikai és Szabadidősport Klub
- Kékes Kutató-Mentő Alapítvány
- Kékes Turista Egyesület
- Mátra-Alpok Egyesület
- Mátra Biker Sport Club
- Mátra SE Alpesi Sí, Természetjáró és Vízi szakosztály
- Mátrai Borászok Egyesülete

⁴² az MFP I. ütem esetében a 24. sz. főúti siroki közel 5 km-es szakasza és a Mátraalmás bekötő út felújítása történik meg, s az MK Zrt. végezte a közelmúltban a Gyöngyös-Mátrafüred kerékpárút felújítását is

- Gyöngyösi Lovas Klub Sportegyesület
- Nógrád Megyei Lovassport Egyesület
- Heves Megyei Lovassport Egyesület

Ezen felül országos civil és sportszervezetek is említendőek:

- Chernel István Sí és Turisztikai Klaszter
- Magyar Kerékpáros Turisztikai Szövetség
- Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Szövetség
- Magyar Természetjáró Szövetség
- Nemzeti Sportközpontok Mátraházi Edzőtábor

I.4.3 Meglévő együttműködések és fejlesztési stratégiák

A Mátra térségben az elmúlt években több olyan együttműködés ismert, mely részben az aktív turizmushoz is kapcsolódik. A két **TDM szervezet** mellett mindenféleképpen említendő az **Önkormányzatok Mátrai Szövetsége** a Települési Önkormányzatok Országos Szövetségének tagja, 1991 óta képviseli a mátrai települések érdekeit, jelenleg 39 tagtelepüléssel működik.⁴³

A Mátra térségére a korábbi években több olyan fejlesztési stratégia készült, mely az aktív turizmust is prioritásai között említi:

- *Heves megyei területfejlesztési program, 2014*

Megyei szinten kiemelt fejlesztési irány az ökoturisztika s az aktív turizmus (pl. kerékpáros-, lovas, téli sportturizmus) feltételrendszerének javítása. Ehhez megfelelő mennyiségű képzett **kerékpárút, illetve ezek egy hálózatba történő egyesítését** hangsúlyozzák. Célként fogalmazzák meg a különböző **csomópontokon létrejövő túráközpontokban a szolgáltatás fejlesztését**. A lovasturizmus tekintetében megyei szinten, a lovas istállók és szolgáltatók együttműködésére épülő túra- és tereplovaglásra építő **lovas hálózati rendszer** kialakítását célozzák, hangsúlyt helyezve a szezonális megszüntetésére. Ugyancsak hangsúlyosan jelenik meg a **síelésre alkalmas helyek megközelíthetőségének, illetve a parkolási lehetőségek javítása** a meglévő téli sporttelepek kihasználtságának növelésével.

- *Nógrád megyei területfejlesztési program, 2014*

A fenntartható turizmusfejlesztés tekintetében célként fogalmazzák meg a **fogadó környezet és feltételek javítását**, a turisztikai kínálat bővítését a szálláshelyek, turisztikai-, és egyéb, turizmushoz kapcsolódó **szolgáltatások fejlesztése** által, hozzájárulva a turisztikai potenciál erősítéséhez, a turisták tartózkodási idejének és a turizmusból származó bevételek növekedéséhez, illetve a foglalkoztatás bővítéséhez. Előnyben részesítik a helyi értékekre épülő, sajátos vonzerővel bíró, egyedi, versenyképes **attrakciók, termékek rendszerszerű fejlesztését** és a kapcsolódó **marketing** tevékenységeket. A programban megjelenik az **egyedi turisztikai**

⁴³ **Abasár, Adács, Atkár, Aldebrő, Bodony, Boldog, Csány, Domoszló, Ecséd, Feldebrő, Gyöngyös, Gyöngyöshalász, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Halmajugra, Jobbágyi, Karácsond, Kisnána, Lőrinci, Ludas, Markaz, Mátraballa, Mátraderecske, Mátranovák, Mátraszentimre, Nagyfüged, Nagyréde, Parád, Pásztó, Recsk, Rózsaszentmárton, Sirok, Szurdokpüspöki, Szücsi, Tar, Vámosgyörk, Vécs, Verpelét, Visonta, Visznek, Zagyvaszántó.** (vastaggal szedve a Mátra Aktív Turisztikai Fejlesztési Térség magterületének önkormányzatai)

termékek és vonzerők fejlesztése, minőségük javítása, a **megközelíthetőségüket és bemutathatóságukat segítő infrastruktúra fejlesztése**, új, versenyképes attrakciók, termékek létrehozása, szabadidős-és sportturizmusnak teret adó fejlesztések, turisztikai programok és rendezvények megvalósítása.

- *Dél-Mátra Közhasznú Egyesület Leader Helyi Fejlesztési Stratégia, 2017*

A stratégia a tematikus túrák, mint új, attraktív turisztikai termékeket emeli ki fejlesztési célként, valamint a **látványosságok, rendezvények felfűzését a tematikus útvonalakra** (kiemelve a Mária utat). Fejlesztési területekként emelik ki a **feltáratlan várromokhoz kapcsolódó tanulmányok**, tervek készítését, a Mátra természeti, kulturális értékeit, ásványkincsét bemutató **tanösvények kialakítását**, az öko-, agro-, horgász-, bor, **kerékpár-turizmus fejlesztését**, valamint az alacsonyabb komfortfokozatú új és meglévő **falusi szálláshelyek kialakítását, bővítését**, szolgáltatásaik fejlesztését.

- *Cserhátalja Vidékfejlesztési Egyesület Helyi Fejlesztési Stratégia, 2018*

A Nyugat-Mátra településeit is magába foglaló térségben is fejlesztési célként került megfogalmazásra az aktív „zöld” turizmus termékeinek és szolgáltatásainak fejlesztése, amit jelenleg korlátoz, hogy a turisztikai kínálat szegényes, szegmentálódott (színvonala eltérő), a vendégvárók fogadóképisége korlátozott, gyenge-közepes kapcsolódó infrastruktúrával rendelkezik. Olyan fejlesztések megvalósítása a cél, amelyek hozzájárulnak a **szálláshelyek számának, komfortfokozatának növeléséhez, a szolgáltatások diverzifikálásához, az attrakciók bővítéséhez**, a térségi vendégéjszakák számának növelése érdekében. További cél olyan, a térségben működő turisztikai szervezet tevékenységének támogatása, amely összefogja és együttműködésre ösztönzi a turizmus fejlesztéséért tenni akarókat.

- *36 Jó Palóc Közhasznú Egyesület Leader Helyi Fejlesztési Stratégia, 2016*

Az Észak-Mátra nyugati részét magába foglaló térségben is az egyik fő kitörési pontnak a turizmust tekintik, melyet azonban gátol, hogy egyelőre a térségben nincs elegendő szálláshely és vendéglátóhely. A **helyi jó minőségű termékek** (sajt, méz, pálinka, tojás és kézműves termékek - csont, csuhé és gyékény, csipke, mézeskalács) marketingjének javításával és a turizmusba való bevonásával is erősítenék az attraktivitást. A stratégiában megjelenik a **tematikus útvonalak fejlesztése és népszerűsítése, a kerékpáros, lovas és gyalogos zöld utak létesítése, az együttműködés erősítése**.

- *Gyöngyös-Mátra Turisztikai Desztináció Fejlesztési Stratégia, 2016*

A stratégia hangsúlyozza a túrázást, egyéb aktív életmódot (kerékpár, nordic walking stb.) kedvelők számára a **lehetőségek biztosítását, szolgáltatások fejlesztését**, de ezt korlátozza, hogy jelenleg még kevés a kiépített és bejáratott turisztikai bázisok száma, s kevés bázisnál van komplex szolgáltatási rendszer, szállás, vendéglátás, szervezett bemutató, program. Így cél a térség **aktív turisztikai kínálatának komplexsége tétele, minőségi fejlesztése**, de ezeknek a Mátra térség ökológiai tűrőképességéhez viszonyított mértékűnek kell lennie, a helyi közösségek minél nagyobb fokú részvételével. A térség adottságai különösen alkalmasak az ökoturizmus befogadására, amit **célcsoportokhoz igazítva** lehet fejleszteni.

- *Gyöngyös-Mátra Turisztikai Közhasznú Egyesület Versenyképességi és Pozicionálási Stratégia, 2011*

A stratégia kiemeli, hogy az aktív turisztikai jármódokhoz (lovak-, kerékpáros-, túra-, nordic walking) **kapcsolódó szolgáltatók (transzfer szolgáltatók, sportszerkölcsonzók, sportolók speciális menüit, felszereléseit biztosító éttermek, szálláshelyek) fejlesztése** nagyon fontos. A kerékpáros turizmus fejlődése érdekében **komplex szolgáltatói láncot kell kialakítani**, a megfelelő minőségben rendelkezésre álló, biztonságos és kitáblázott kerékpárút mellett kerékpáros-barát szolgáltatásokat. A teljesítménytúrák, futások ma egynapos rendezvények, nem jelentenek hosszabb tartózkodásra ösztönző vonzerőt, **többnapos eseményekké, illetve csomagban való programelemként való fejlesztésekre** van szükség. **Garantált (és bármikor aktivizálható) programkínálatot** kell teremteni, hiszen ma ugyan a túravezetés lehetséges, de csak bejelentkezésre. A **wellness turizmus aktivitás központú pillére** is fejlesztendő. A desztináció **hegyvidéki területeinek megközelíthetőségét** javítani kell.

- *Gyöngyös Város Idegenforgalmi Fejlesztési Koncepciója és Átfogó Stratégiája, 2015*

Az aktív turizmus stratégiai célként jelenik meg, s számos fejlesztési irányt, projektet is nevesít a stratégia: **Kékes-tető komplex turisztikai fejlesztése; Lovasturizmus fejlesztése** (lovastúra útvonal és a hozzá kapcsolódó szolgáltatások bővítése, díjugrató és fogathajtó pálya kialakítása), a 2020-ban átadott mátrafüredi BNPI **látogatóközpont** kialakítása; a **Mátrafüred – Sástó kerékpárút**, valamint kapcsolódó attrakcióként a **Kálló-völgy témapark** kialakítása.

- *Mátrai Aktív turisztikai Térségfejlesztési Program Fejlesztési Koncepció (é.n., hozzávetőleg 2015-ben készült)*

Az Önkormányzatok Mátrai Szövetség az Élhető vidék – fejlődő Európa - Összefogással a mi Uniónkért 2020 pályázatban az az EU Európa a Polgárokért programja keretében kiemelt fejlesztési programokat fogalmazott meg, ugyanakkor ezek a projektötletek nem lettek kidolgozva s egyeztetve a fontosabb térségi szereplőkkel:

- **Libegő – kalandpark - sípálya komplexum** Kékestetőn Magyarország elsőszámú és legnagyobb sí és szabadidő központjának kialakítása (pályák bővítése, új sí és snowboard pályák, kabinos és csákányos felvonók építése, hóágyú rendszer kiépítése, központi és egyéb kiszolgáló létesítmények megépítése, pihenőpark, tanösvény, játszótér kialakítása),
- **Mátravasút** (Az új végállomáson vadaspark kialakítása)
- **Aktív turisztikai központ Mátrafüreden** (a szolgáltatások igénybevételéhez szükséges infrastruktúra, szolgáltatáscsomagok, melyek felölelik a program tervezést, igény szerint program vezetéssel, infrastrukturális háttérrel, szerviz bázissal és bérleti lehetőséggel)
- **Kerékpárpark létesítése Kékesen**
- **Maconka: Egy valóban családbarát horgászparadicsom és aktív öko-park** (központi fogadócentrum kialakítása, kerékpáros központ, pihenő, kölcsönző és szerviz, a vízterület partjait követő, 3 km-es kerékpáros-, futó- és turisztikai körpálya létesítése, Vízparti- (1,35 km) és vízi (0,35 km) tanösvény létesítése, csónakkölcsönzési- és kiegészítő csónaktúrapontokkal, Öko-park arborétumszerű fejlesztése)
- **Regionális kerékpárút** (megvalósíthatósági tanulmánnyal, költségbecsléssel előkészítve)

I.5 Következtetések

I.5.1 SWOT-elemzés

	S Erősség	W Gyengeség	O Lehetőség	T Veszély
Elérhetőség, megközelíthetőség	- Budapesthez közeli fekvés, a térség autóval való jó megközelíthetősége - felújított kisvasútvonalak, mint attrakciók	- nincsenek megfelelő belépési pontok, minőségi szolgáltatást nyújtó turistaközpontok - közösségi közlekedéssel történő megközelíthetőség nehézsége (átszállás, ritka követés) - parkolási nehézségek, hétvégi zsúfoltság - közutak és erdei utak minőségi problémái	- a Mátra környezetbarát közlekedési rendszerének kialakítása (mint attrakció is) pl. felvonó(k), a főbb fogadópontokon nagy kapacitású parkolókkal vagy sűrű járatrend szerint közlekedő (elektromos) buszok - közösségi közlekedési menetrendek összehangolása, igényekhez igazítása	- a közösségi közlekedés továbbra sem lesz versenyképes alternatíva - az aktív turizmus népszerűsödésével egyre nagyobb nyomás nehezedik a térség fő közlekedési tengelyeire
Természeti adottságok, vonzerők, attrakciók	- belföldi ismertség, a Kékes, mint mindenki által legalább egyszer meglátogatandó cél - gazdag természeti és táji vonzerő - vonzó a jelentős erdőszűkség - több országos és nemzetközi szintű, az aktív turizmushoz és sporthoz kapcsolódó egynapos rendezvény - Adrenalin park és a Sípark mint kiemelt attrakció	- keves aktív turisztikai attrakció - a meglévő attrakciók nem szolgálják ki megfelelően a célcsoport igényeit (alacsony élményszerűség) - az attrakciók, vonzerők túlzottan a Központi-Mátrában koncentrálódnak - a peremtérsegek alacsony ismertsége - nincsenek „látható” programcsomagok	- Kékestető komplex megújításának zászlóshajó-szerepe - attrakciófejlesztések multiplikátor hatása - nemzetközi sportversenyek vonzereje - recski Nemzeti Emlékhely, abasári királyi központ fejlesztésének turistavonzó szerepe - kapcsolódó turisztikai szegmensekben lévő fejlesztési potenciál (bor-, zárandokturizmus, gasztronómia, mofetta) keresztelése	- a klímaváltozás negatív hatásai - a fejlesztések eredményeként épp a Mátra fő vonzereje sérülhet (levegőminőség, csend, nyugalom, természetközelség) - tradicionális mátrai tájkép elemeinek eltűnése (rétek, legelők beerdősülése, bükkösök eltűnése) - a túrázás, egészséges életmód népszerűsödésével a közismert desztinációkban megnő a túlturizmus veszélye

	S Erősség	W Gyengeség	O Lehetőség	T Veszély
Szolgáltatások	• jelentős számú három- és négycsillagos hegyi szálloda • jelentős számú hegyi wellness turista, akik megszólíthatók • helyi termékek és specialitások léte (pl. Mátra Történelmi Borvidék borai, mofetta, csevice) • High Tech Sportok Bázisa, mint bejáratott aktív turisztikai programszervező jelenléte	• Kékestető és Mátraháza szegényes turisztikai kínálata • aktív turisztikai csomagok, garantált programok hiánya; a helyi termékekben rejlő lehetőségek kiaknázatlansága • hálózatosodás hiánya mind az attrakciók, mind a szolgáltatások esetében • a kerékpáros és lovasbarát szolgáltatások alacsony szintje • a turistaforgalom a hétvégékre koncentrálódik	• turistaházak felújítása, fejlesztése Téry Ödön Nemzeti Turistaház-fejlesztési Program keretében • erdei iskolák programkínálatának fejlesztése - a pozitív élmények miatt a gyerekek már családjukkal is visszatérnek	• a „hegyen” található szolgáltatások iránti kereslet bővülésével nem tud lépést tartani a közmű-infrastruktúra • speciális szolgáltatások (pl. kalandpark) iránti kereslet visszaesése (nem feltétlen a térségben történő) balesetek miatt • munkaerőhiány
Szervezeti rendszer	• erős kormányzati elköteleződés a Mátra turizmusának fejlesztésére • aktív együttműködés a térségi szereplők között • az egész térség 1 Nemzeti Parkhoz, 1 Erdőgazdasághoz tartozik - egységesen szabályozható • aktív civil szervezetek, egyesületek	• eltérő területi lefedettségű „mátrai” szervezetek	• együttműködés fokozása, közös projektmegvalósítások, aktív hálózatosodás • a térségi szereplők nyitottsága, elköteleződése az együttműködések irányában	• érdekellentétek (pl. természet-gazdaság, illetve politikai) nehezíthetik az együttműködést • megyei szinten más térségek élveznek prioritást a Mátrához képest (pl. Bükk Hevesben, Karancs-Medves Nógrádban)
Bakancsos turizmus	• a Mátra a túrázók kedvelt célpontja • meglévő, több különböző célcsoport számára kijelölt turistautak (például Kéktúra, Mária út, kardió-tanösvény) • népszerű, nagy hagyományra visszatekintő teljesítménytúrák	• információhiány a turistautakról, kitáblázottság különösen a peremterületeken problémás • korlátozott vízvételi lehetőség	• körtúrák szervezése a zsúfoltság enyhítése érdekében • a jelenleg még marginális helyzetű települések összekapcsolása tematikus útvonalakkal • attrakciófejlesztés vonzereje	• turisták nem megfelelő viselkedése a természetben (például szemetelés) • a gyalogos turizmus népszerűsödésével járó tömeg károsítja a természeti környezetet



	S Erősség	W Gyengeség	O Lehetőség	T Veszély
Kerékpáros turizmus	- változatos terep- és útviszonyok különböző célcsoportok számára - jelentős erdei kerékpáros úthálózat - információk analóg és digitális formában egyaránt elérhetők - jelentős sportesemények	- kerékpárutak (hálózati) hiánya 24. sz. főút nagy forgalmú, nem kerékpárosbarát - nincs kerékpáros centrum - keves kerékpárosbarát szálláshely, szolgáltatás - kerékpárbérlési, szervizelési lehetőségek korlátozottak - nincsenek bringás vándortáborok, melyek a gyerekekkel megszerettetnék a mátrai kerékpározást	- Eurovelo útvonal kialakítása - a Mátra körül- és átkerékpározhatóságának infrastrukturális kialakítása - e-bike mint új célcsoport erősödése - kerékpáros élményhelyszínek kialakítása, fejlesztése	Kerékpáros-gyalogos (és autós) ellentétek miatt további kerékpáros fejlesztések korlátozása
Síturizmus	- országos szinten egyedülálló adottságok - síturizmusban érintett szereplők együttműködése (Chernel István Sí és Turisztikai Klaszter)	- mesterséges hópótlás nélkül gyakorlatilag nem működik - térben, időben rendkívül koncentrált (népszerű időszakokban kapacitáshiány, zsúfoltság, egyes időszakokban alacsony kihasználtság)	- rövid (1-3 napos) síprogram iránti igény növekedése - hazai síelés marketingjének javítása - négyévszakosság biztosítása révén javuló pénzügyi stabilitás fejlesztéseket generálhat - együttműködés a mátrai síközpontok között (pl. kedvezménykártya) - szánkózási lehetőségek biztosításával családok vonzása	- a klímaváltozás negatív hatásai - a hógyűzés igényeihez szükséges vízigény egyre kevésbé elegendő - a természeti területek sérülékenysége, degradációja fokozódik
Lovas turizmus	- több helyen kiváló terepviszonyok lovagláshoz - meglévő lovas hagyományok	- hiányos kínálat, nincsenek kijelölt lovas túraútvonalak, a fejlesztések gyerekcipőben járnak - keves lovas turisztikai szolgáltató - keves elérhető információ	- Eurohorse útvonalak kialakítása - BNPI meglévő lóállományának Mátrába telepítése	járművek közötti konfliktusok (gyalogosokkal, terepkerékpárosokkal) korlátozhatják a lovas fejlesztések területét

I.5.2 A térség profilja

Az eddigiekből is kirajzolódott, hogy a Mátra az aktív turizmus területén jó adottságokkal, ugyanakkor számos területen kihasználatlan potenciállal rendelkezik. Noha vannak nemzetközi szinten is vonzó rendezvényei, de a Mátra elsősorban a magyarok hegye, a belföldi célcsoportok számára lehet még vonzóbbá tenni több jármód esetében is. Ugyanakkor bizonyos attrakciói (Országos Kéktúra, kerékpáros attrakciók, esetleg a középtávon kiépülő lovas turizmusa) nemzetközi szintet is megcélozhat. A Mátra jelenleg inkább tavasztól őszi népszerű, télen csak a sípályákat keresik fel.

	Nem releváns	Helyi	Regionális	Országos	Nemzetközi szinten is releváns
Gyalogos			(+)	++	+
Kerékpáros			+	++	+
Sí			+	(+)+	
Lovas		+	+		(+)
Vízi	+	+			

+ a jelenlegi + az elérni kívánt szint

A **gyalogos természetjárás** lehetőségei egyértelműen országos szintű desztinációvá teszik a Mátrát, hiszen hazánk legmagasabb csúcsai itt találhatók. Ugyanakkor az országos szintet valójában csak egyes célcsoportok, egyes attrakciók (elsősorban az OKK és a Kékestető elérése) és rendezvények garantálják, a Mátra egyes részei, ill. bizonyos célcsoportok tekintetében inkább regionális színtről beszélhetünk, azaz alapvetően kihasználatlan lehetőségekről. Nemzetközi szintű versenyképességet nem egyszerű elérni a környező országok domborzati adottságai és túrakultúrája miatt, de bizonyos szegmensekben az attrakciók fejlesztése révén megcélozható.

A **kerékpáros turizmus** területén a Mátra ma elsősorban a hazai országúti kerékpárosok és mountain bike-osok számára jelent országos szintű (egynapos) desztinációt, ugyanakkor a hosszú távú kerékpáros utak, a kerékpáros nyaralás, de igazából a nyaralás közbeni kerékpározás szempontjából is inkább fehér foltnak tekinthető, s e tekintetben legfeljebb regionális jelentőségű. A kiépülő infrastrukturális és szolgáltatási háttér révén középtávon már elérhető az országos, s rendezvényekkel, attrakciókkal akár a nemzetközi szint is.

A **síuturizmus** nemzetközi szintű versenyképessége nem reális cél, de a Mátra, mint országos szintű sídesztináció elérése, visszaállítása egyértelmű feladat, melyet az elmúlt évek folyamatai már megalapoznak. Ugyanakkor a Mátra mai vonzása 100 km-en túlra alig terjed ki.

A **lovasturizmus** jelenlegi helyzete alapján legfeljebb lokális jelentőséggel bír, még, ha egyes táborok ezen eseten túl is mutatnak. A térség adottságai Magyarországon akár egyedülállónak is nevezhetők egy szűk célcsoport számára, s jelentős fejlesztési ugrással akár ambíciózusabb célok is megfogalmazhatók hosszabb időtávon. A stratégia időtávján belül azonban legalább egy stabil regionális szint és hálózat elérése szükséges.

Vízi turizmus terén legfeljebb lokális attraktivitás érhető el.

I.5.3 A turizmus jelenlegi és az aktív turisztika jelenlegi és potenciális célcsoportjai

A Mátra turizmusa az elmúlt 10 évben dinamikus fejlődésen ment keresztül mind a vendégszám, mind a vendégéjszakák tekintetében. A külföldi turisták is egyre nagyobb számban keresik fel a desztinációt, bár számarányuk még messze elmarad a belföldi vendégek mögött. A dinamikus növekedés ellenére a térség továbbra is leginkább a pár órás, fél napos kirándulások célállomása, vendégéjszakát is generáló itt-tartózkodás elsősorban a gyógy- és wellness szolgáltatást nyújtó szállodákhoz kapcsolódik. Ez utóbbiak esetében az aktív turisztikai termékek kiegészítő jelleggel jelennek meg. Az épített és természeti vonzerők mellett egyre népszerűbbek a térség rendezvényei, a gyalogos és kerékpáros teljesítménytúrák, versenyek. A turizmusban prognosztizálható jövőbeli trendek előrejelző kiaknázásával a Mátra turizmusa fenntartható növekedési pályára állítható.

I.5.3.1 Jelenlegi helyzet

A KSH adatai szerint a Mátrába **érkező turisták** 2019-ben a kereskedelmi szálláshelyeken több mint 445 ezer vendégéjszakát, míg az üzleti célú egyéb szálláshelyeken közel 81 ezer vendégéjszakát töltöttek el.⁴⁴ Ezek az adatok megkétszereződtek a 2010-es évekhez képest. Az átlagos tartózkodási idő számottevően nem változott, jellemzően átlagosan 2,2-2,5 vendégéjszaka realizálódik a térségben.⁴⁵

A Mátra elsősorban a belföldi turisták körében kedvelt úticél, bár az elmúlt 10 évben növekedés volt tapasztalható mind a külföldi vendégek, mind az általuk eltöltött vendégéjszakák tekintetében (A KSH adatai szerint 2019-ben a külföldi vendégek több mint 32 ezer vendégéjszakát töltöttek el a térségben, amely az összes vendégéjszaka 6%-át tette ki.). A legtöbb külföldi látogató Németországból, Lengyelországból és Ausztriából érkezik.⁴⁶

A 2020 novemberében lezajlott kérdőíves felmérés⁴⁷ alapján a nyár és az ősz számít a **leglátogatottabb időszakoknak**, ezen belül is elsősorban a (hosszú) hétvégék alkalmával keresik fel a legtöbben a desztinációt. A **legfontosabb küldőterületnek** Budapest és agglomerációja számít, de az Alföldről is egyre nagyobb számban érkeznek turisták. A **leglátogatottabb attrakciónak** egyértelműen Kékestető tekinthető: a területre éves szinten több mint 60 ezer gépjármű érkezik, mintegy 100 ezren látogatják meg a TV-torony kilátóját és 15 ezren síelnek itt egy szezonban. A téli sportok tekintetében a Mátraszentimrei Sípark az évi 40 ezres látogatottságával kiemelkedő vonzerőnek számít. Négy évszakos kikapcsolódást nyújt a High-Tech Sportok Bázisa és az Oxygen Adrenalin Park. Az épített attrakciók közül igen népszerű a Siroki (55 ezer fő) és a Kismánai Vár (40 ezer fő), valamint a parádi Cifra Istálló és Kocsimúzeum (20 ezer fő); a mátraderecskei Mofetta Gyógyászati Központba gyógykezelésre évente kb. 12-13 ezer fő érkezik, míg a természeti-táji attrakciók közül legnagyobb számban a Maconkai- és a Markazi-tó vonzza a látogatókat. Mindezek mellett a Mátra települései számos közönségvonzó rendezvénynek is otthont adnak (pl. Gyöngyös-Kékesi Advent; Parádi Palócnapok;

⁴⁴ Meg kell jegyezni ugyanakkor, hogy a KSH Tájékoztatási adatbázisa az adatvédelmi szabályok miatt több település (pl. Gyöngyös, Parád, Sirok stb.) esetében nem ad közre teljes körű adatokat. A polgármesterekkel lefolytatott interjúk, workshopok és tanulmányok alapján a vendégéjszakák száma a kereskedelmi és magánszálláshelyeken közel 800 ezerre tehető.

⁴⁵ Ebből a Gyöngyös közigazgatási területén lévő négycsillagos szállodákban eltöltött vendégéjszakák száma 2019-ben 88 725 vendégéjszaka volt; az átlagos tartózkodási idő külföldiek esetében 2,5, magyar vendégeknél 2 éjszakát tett ki.

⁴⁶ Forrás: <https://www.heol.hu/kozelet/helyi-kozelet/evrol-evre-tobb-kulfoldi-vendeg-jon-a-matraba-1919548/> Ugyanakkor az összes külföldi vendégéjszaka becslések szerint legfeljebb 2-5% körüli.

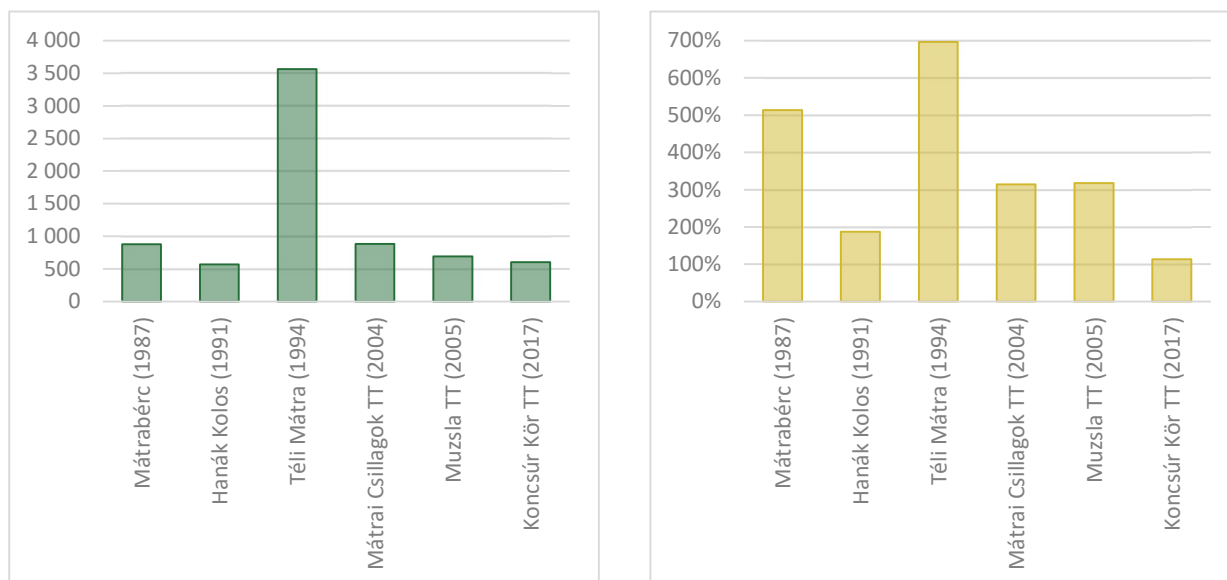
⁴⁷ Lekérdezés ideje: 2020. november 19 – december 3., célcsoport: települési polgármesterek; kérdőíves forma: on-line

Szurdokpüspöki – SzurdRock Fesztivál: 1500 fő, Libafesztivál: 3000 fő, Muzsikál az Erdő: 1000 fő; Abasár – Rügyfakadás ünnepe és nyitott pince napok: 2000 fő; Szuha – Vad-Körte fesztivál: 2000 fő).

A Mátra Jövője Turisztikai Egyesület 2006-os megalakulása óta több komplex programot is szervezett. Ezek között említést érdemel a Mátrai múzeumok éjszakája (2008-tól évente), a Mátrai turizmus napja (2017-től évente gyalogtúrával, ásványgyűjtő túrával egybekötött kétnapos program keretében), valamint a Hálózások éjszaka a Mátrában 2016-tól évente, egyre több helyszín bekapcsolásával.) 2020-tól szállodák részére garantált hétvégi programokat is kínálnak autóbusszos mátrai körutazásokkal autóbusszal, idegenvezetéssel.

A Mátrában komoly teljesítménytúra-mozgalmak vannak, s a teljesítménytúrák egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek. A legtöbb résztvevő az 1994 óta, 4 távon megrendezett (S: 19 km, M: 25km, L: 34 km és XL: 40,5 km) Téli Mátra TT-n indul, de a többi megmérettetésen – pl. Kékes csúcsfutás – is 600-800 fő megjelenik. A túrákat teljesítők aránya fokozatosan javul, azaz az indulók 70-90%-a sikerrel teljesíti a távot. A kerékpáros események közül a szintén négy különböző távon megrendezett Mountain Bike Maraton látogatottsága hasonló, az országúti versenyeken néhány száz résztvevő van (a Kékesi Csúcsutamán több mint 500-an vettek részt az elmúlt években). A gyöngyösi Vak Bottyán János Díjugrató Lovasversenyen több mint száz nevező szokott részt venni.

1.5.1. ábra: A nagyobb teljesítménytúrák résztvevői létszáma 2019-ben (balra; fő) és a részvételi létszám változása (jobbra; bázisév: első megrendezés éve)



Forrás: túraszervezők adatszolgáltatása alapján, saját szerkesztés

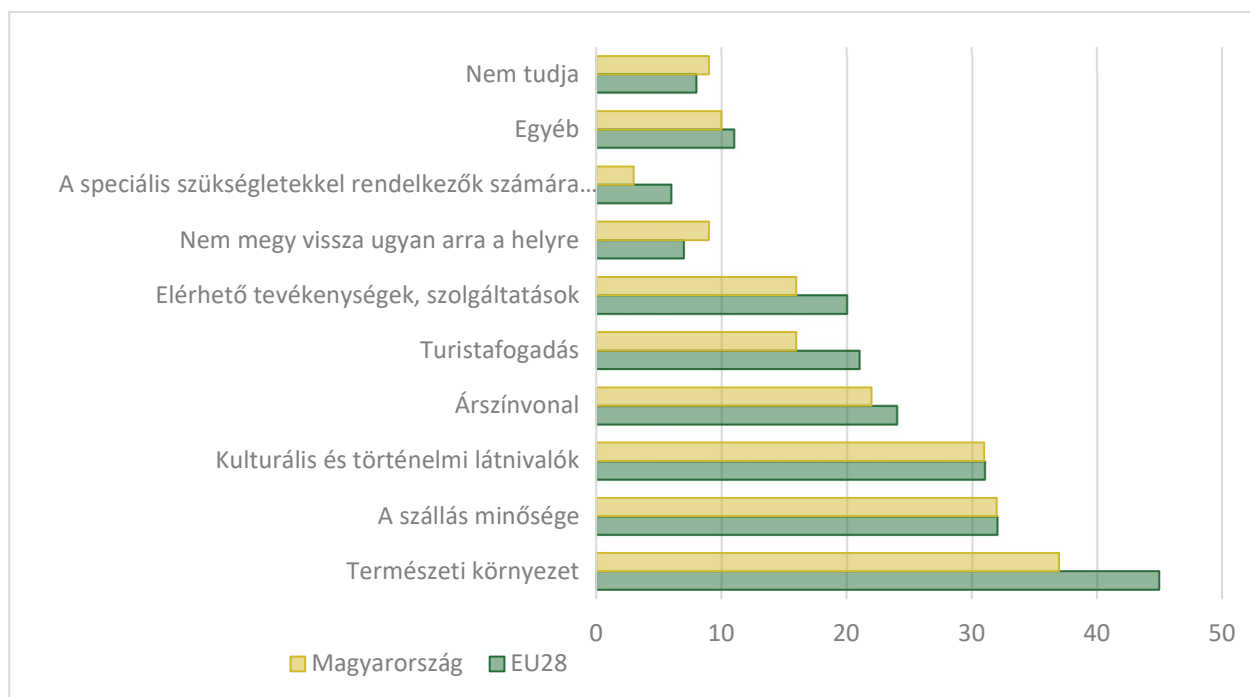
Fontos cél, hogy a teljesítménytúrákon részt vevő sportolók, illetve a sportolókat kísérő családtagok, szurkolók stb. számára is aktív turisztikai kínálatot lehessen nyújtani, s a Mátrában tartózkodás ne csak a verseny idejére szorítkozzon, hanem meghosszabbodjon akár 1-2 nappal is.

Motiváció szempontjából a Mátrában két markánsan elkülöníthető trend rajzolódik ki. A vendégéjszakát generáló wellness- és egészségturizmus a Központi-Mátrára jellemző, ahol a minőségi szálláshelyek és a kapcsolódó szolgáltatások is kiépültek. Itt a pihenés mellett az aktív turisztikai termékek (pl. gyalogos, kerékpáros túrák) kiegészítő jelleggel jelennek meg. Az aktív élményt keresők (pl. gyalogos túrázók, kerékpározók, teljesítménytúrázók) között egyre nagyobb népszerűségnek örvend a Mátra, de ehhez ritkábban társul vendégéjszaka.

Célcsoport tekintetében a Mátra jelenleg szinte minden korosztályt megcélóz. A települési kérdőívek tanúsága szerint leginkább a középkorúak (baráti társaságok, párok) és a fiatal felnőttek (baráti társaságok) keresik fel a desztinációt, de a nyugdíjasok és a kisgyermekes családok is előszeretettel látogatják. A kapcsolódó szolgáltatások, vonzerők és attrakciók, azok élményszerűsége ugyanakkor nem elégséges. A pontszerűen jelen lévő programok, az atomizált szolgáltatások miatt a Mátra még mindig pár órás, fél napos desztinációnak számít.

Az Európai Bizottság 2016-ban publikált,⁴⁸ a főbb utazási szokásokat vizsgáló felmérése alapján Európában a **nyaralások fő indítékai** a napfény/vízpart (39%), valamint a család- és rokonlátogatások (38%) voltak, megelőzve a **természeti vonzerőket** (31%) és a városnézést (27%). A magyarok esetében hasonló eredmények születtek (a természeti vonzerők esetében 30%), bár a gyógy- és wellnessturizmust, egészségmegőrzést (28%), valamint a városnézést (31%) a hazai turisták az európaiaknál jobban preferálják. **Visszatérő vendégek** tekintetében azonban elsősorban a **természeti környezet jelent vonzerőt**, ami fontosabb, mint a szállás minősége vagy a kulturális és történelmi látnivalók.

1.5.2. ábra: Az alábbiak közül mely tényezők miatt lenne visszatérő vendég egy adott desztinációban⁴⁹? (%)



Forrás: Flash Eurobarometer 432; Q7T

⁴⁸ Flash Eurobarometer 432 – January 2016: Preferences of Europeans towards Tourism. Letölthető: <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/FLASH/yearFrom/1974/yearTo/2016/surveyKy/2065>

⁴⁹ Max. 4 válasz lehetséges

I.5.3.2 Prognózis, jövőbeli trendek

Világszerte számos olyan tendencia van kialakulóban, amelyek jelentősen befolyásolják a társadalmakat, helyi közösségeket. Ezek közül a legjelentősebb ún. megatrendek nagy léptékű és hosszú távú – általában legalább két évtizedig releváns – változásokat generálnak. Az OECD⁵⁰ a turizmus jövőbeli megatrendjeit négy kulcsfontosságú kategória⁵¹ mentén vizsgálta. Ezek közül a Mátra turizmusát az elkövetkezendő években-évtizedekben az alábbi prognózisok befolyásolhatják:

- A várható élettartam növekedése és a termékenységi ráta csökkenése miatt a **népesség elöregedése** várható. Az idősödő, 60 év feletti generáció sokkal inkább **igényli a szabadidő-orientált élményeket, a szabadidős tevékenységeket és utazásokat**, mint a korábbi nemzedékek, és ehhez **az anyagi háttérük is biztosított**. Ha ez a korosztály rendelkezik megfelelő jövedelemmel, viszonylag jó egészségi állapottal, sok szabadidővel és kevesebb otthoni „kötöttséggel”, akkor fontos turisztikai szegmenst képeznek, és minden más korcsoportnál többet költenek az utazásra. Az idősödő népesség turistaként való megjelenése **az infrastruktúrák fejlesztését is magával hozza**: az idegenforgalommal kapcsolatos infrastruktúrát, a közlekedési módokat és az információszolgáltatást gondosan meg kell tervezni és működtetni.
- Gyakori, hogy a családi utazásokat **több generáció együtt** teszi meg, mely a desztinációnak is kihívás, hiszen olyan **élményeket, attrakciókat, szolgáltatásokat kell egy időben és egy helyen** nyújtaniuk, amely a család minden tagja számára élményt nyújt.
- Az **Y és a Z generáció** egyre fontosabb fogyasztói szegmenssé válik a turisztikai piacon és a korábbi nemzedékekhez képest **a fogyasztói kosara is más jellemzőkkel bír**: sokkal nagyobb hangsúlyt helyeznek az utazásra, az élményekre, mint az ingatlan- vagy autóvásárlásra. Mivel a technológiákkal, internettel együtt nőttek fel, így számukra kulcsfontosságú, hogyan férnek hozzá a turisztikai termékekhez és szolgáltatásokhoz, ezekkel szemben különösen nagy elvárásokat támasztanak, ezáltal sokkal önállóbbak, az utazásaikat is önmaguk szervezik meg. Évente több, de rövidebb időtartamú nyaralást terveznek, és a korábbi generációkhoz képest egyedi élményeket keresnek.
- A középosztály növekedésével a munkaidő is átstrukturálódik, amely a munkaórák csökkenését, s a rugalmas munkaidő terjedését eredményezi. Hosszú távon tehát a javuló életszínvonal magasabb jövedelemmel és **több szabadidővel** társul. Ez előnyösen hat a turizmusra, hiszen növeli a keresletet, ugyanakkor a rendelkezésre álló szabadidő miatt **megváltozik az utazások időtartama és gyakorisága**: az utazók egyre inkább a rövidebb utazásokat preferálják, azokat viszont évente többször, akár szezonon kívüli időszakban is.
- Mivel az utazás egyre szélesebb rétegek számára válik elérhetővé, ezért ez a tendencia magával hozta az **overtourism** jelenségét is, amely a környezetet, a helyi közösségeket is negatívan befolyásolja: a zsúfoltság együtt jár az infrastruktúrák túlterheltségével, a magasabb megélhetési költségekkel.
- A gyakoribbá váló **szélsőséges időjárási események** átalakítják a desztinációk mai térképét, s szezonális változásokat is eredményezhetnek. A prognózisok szerint gyakoribbá válnak a

⁵⁰ OECD (2018), OECD Tourism Trends and Policies 2018, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/tour-2018-en>

⁵¹ Az ún. 4P-modell az emberekre (**people**), a bolygóra (**planet**), a termelékenységre (**productivity**) és a politikai-szabályozási viszonyokra (**polity**) fókuszál. Ezek a tényezők nem önmagukban állnak, hanem tovagyrúzó hatásuk miatt a többi tényezőt is kisebb-nagyobb mértékben befolyásolják.

hőhullámok, s tovább csökkenhet a havas napok száma. A hirtelen jött viharok, villámárvizek fokozzák az épített és természeti környezet sérülékenységét, s az extrém időjárási jelenségek a kültéri rendezvényeket, fesztiválokat is kihívások elé állítják.

- A turizmus **globalizálódása** uniformizálódó turisztikai termékeket eredményezett. Az utazók tudatában egy-egy attrakció vagy termék a területi identitást nélkülözve, csupán egy felkeresendő, érdekes, trendi területként képződik le. Az utazási döntésekben nem a régió egyedisége, hanem a turisztikai tevékenység válik elsődlegessé, **a kínálat nem tájegységenként, hanem turisztikai termékenként tematizálódik.** (Michalkó-Vizi, 2011⁵²) Ugyanakkor ezzel **párhuzamosan növekvő igény jelentkezik az egyediség iránt**, amely a tradíciók felértékelődését is jelenti.
- A „rohanós” társasutazásokkal, tömegturizmussal szemben egyre nagyobb népszerűségnek örvend az ún. **slow turizmus**, amely **a kevésbé ismert desztinációk felfutását eredményezheti.**
- A **technológiai fejlődés** megfizethetőbbé, hozzáférhetőbbé és egyszerűbbé tette az utazást. A turisták az utazás teljes spektruma alatt – az információgyűjtéstől és tervezéstől a hazaérkezésig és utólagos értékelésig, a tapasztalatok megosztásáig – **online platformokat** használnak. A vendégek a nyaralásukról hazatérve ugyanazon közösségi hálózaton (Facebook, Twitter, Instagram) és csatornákon (Tripadvisor, Booking, Airbnb) keresztül nyújtanak visszajelzést tapasztalataikról, amelyekkel először információkat gyűjtöttek utazásukról. Mindezeknek jelentős marketingértéke is van az új túrázók bevonásában is.
- A közösségi média terjedésével megjelent a **virtuális térben való állandó jelenlét**, az állandó „kapcsolatban lét”, a „megosztási kényszer”, amely a folyamatos élmények és impulzusok iránti szükségletet is jelenti. Kifejezett igény az utazó részéről az **élmények azonnali online megosztása, a visszacsatolás, a termékek és szolgáltatások online felületen való értékelése.**
- A technológiai trendek hatására megszületett az interneten utazási információkat kereső és turisztikai szolgáltatásokat foglaló **e-turista**, akit az alábbiak jellemeznek:
 - informáltság, önálló szervezés, tudatos ár-összehasonlítás;
 - minőségi, testreszabott információk keresése, autentikus kínálat és programelemek fontossága;
 - jóval informáltabban indul útnak (vagy arra törekszik), mint a korábbi „tömegturista”, amely csökkenti kockázatérzetét is;
 - az interneten megjelenő mérhetetlen információtömeget igyekszik szelektálni (ez alapvető fontosságú);
 - az utazási döntés meghozatalakor a közösségi oldalakat keresi fel utazói élmények, vélemények, vonzó képek megismerése végett;
 - mobil-alkalmazások igénye;
 - sharing economy előnyben részesítése.

⁵² Michalkó G. – Vizi I.: A turizmus, mint globalizációs jelenség Magyarországon. in: Iskolakultúra 2001/1., p.10-19.